

**T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İLKÖĞRETİM I. KADEMEDE ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN GÖREV
YERLERİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLERİN İLKÖĞRETİM AMAÇLARINI
GERÇEKLEŞTİRİLMESİNİ ETKİLEME DURUMU
(BİTLİS İLİ ÖRNEĞİ)**

Ersan AKYAZI

Haziran-2006

**T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM I. KADEMEDE ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN GÖREV
YERLERİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLERİN İLKÖĞRETİM AMAÇLARINI
GERÇEKLEŞTİRİLMESİNİ ETKİLEME DURUMU**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Ersan AKYAZI**

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Hikmet BAYRAM

Bolu-2006

**İLKÖĞRETİM I. KADEMEDE ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN GÖREV
YERLERİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLERİN İLKÖĞRETİM AMAÇLARINI
GERÇEKLEŞTİRİLMESİNİ ETKİLEME DURUMU**

ERSAN AKYAZI

**ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS
DERECESİ İÇİN GEREKLİ ÇALIŞMALARI YERİNE GETİREREK
ONAYA SUNULAN TEZ**

Haziran-2006

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Ersan AKYAZI'ya ait “İlköğretim I. Kademedeki Çalışan Öğretmenlerin Görev Yerlerindeki Değişikliklerin İlköğretim Amaçlarının Gerçekleştirilmesini Etkileme Durumu” adlı çalışma, jürimiz tarafından Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir. 16.06.2006

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç.Dr. Hikmet BAYRA

Üye : Prof. Ali GÜLER

Üye : Yrd. Doç.Dr. Kaya YILDIZ

Prof. Dr. Uğur ESER

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ABSTRACT

THE EFFECTS OF CHANGING PRIMARY EDUCATION - 1ST GRADE TEACHERS' WORKING PLACES ON REALIZING PRIMARY EDUCATION GOALS

Akyazı, Ersan

Master Thesis

Classroom Teaching Main Science Branch

Advisor: Yrd. Doç. Dr. Hikmet Bayram

June 2006, xviii + 156 Pages

The objective of this research is to determine, analyze and comment to what extend does the change of Primary Education - 1st grade teachers' working places affect Realizing Primary Education Goals, and to make proper suggestions.

In order to achieve these (objectives), answers to the following questions have been investigated:

Regarding to what extend change of working places “affect Realizing Primary Education Goals”;

- a) What are the opinions of primary education (school) teachers?
- b) What are the opinions of primary education administrators?

The data used in research are provided by applying a questionnaire, “The Effect of Frequently Changing Teachers' working places on Realizing Primary Education Goals”, on 75 administrators and 311 teachers of totally 65 primary schools.

The results of the research are as follows:

1. 19.43% of the participants are school administrators and 80.56% are first grade and second grade teachers. Ones that professional seniority from 1 to 5 years constitute 69.7% of the group. 33.16% of the participants are female and 56.6% are male. 40.1% have been in their working place for less than a year. 22.8 % of the whole participants work at city (center)s, 59.1% at towns and 18.1% at provinces.
2. The attendants, in generally argued that “Changing Primary Education - 1st grade teachers’ working places” has negative effects on realizing primary education goals.
3. The opinions of teachers and administrators slightly differ. When the percentages of , teachers’ and administrators’ opinions are compared, they come out to be correspondent.

Keywords: Primary school, Efficiency, Success, Administration, School manager, Teacher, Goal

ÖZET

İLKÖĞRETİM I. KADEMEDE ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN GÖREV YERLERİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLERİN İLKÖĞRETİM AMAÇLARINI GERÇEKLEŞTİRİLMESİNİ ETKİLEME DURUMU

Akyazı, Ersan

Yüksek Lisans Tezi

Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doc. Dr. Hikmet Bayram

Haziran 2006, xviii + 156 Sayfa

Bu araştırmanın amacı, Bitlis ilinde İlköğretim I. kademedeki çalışan öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin ilköğretim amaçlarının gerçekleştirilmesini ne derece etkilediğini saptamak, analiz edip yorumlamak ve gerekli önerilerde bulunmaktır.

Bu amaçları gerçekleştirebilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin “İlköğretim amaçlarının gerçekleştirilmesini ne derece etkilediğine” ilişkin;

- a) İlköğretim okulunda çalışan öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
- b) İlköğretim okulunda çalışan yöneticilerin görüşleri nelerdir?

Araştırmada kullanılan veriler, özel olarak geliştirilen “Öğretmenlerin Görev Yerlerinin Sıkça Değiştirilmesinin İlköğretim Okulu Amaçlarının Gerçekleştirilmesine

Etkisine İlişkin” anket formunun 65 ilköğretim okulunda görevli 75 okul yöneticisine ve 311 ilköğretim okulu öğretmenine uygulanması sonucu elde edilmiştir.

Araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Ankete katılan deneklerin, %19,43’ü okul yöneticisi, %80,56’sı birinci ve ikinci kademe öğretmenidir. Mesleki kıdemi 1-5 yıl olanlar grubun %69,7’sini oluşturmaktadır. Deneklerin %33,16’sı kadın, %56,6’sı erkektir. Araştırmaya katılanların %40,1’inin görev yaptıkları okullardaki hizmet süreleri 1yıldan azdır. Araştırmaya katılan öğretmen ve yöneticilerin, %22,8’i il merkezinde, %59,1’i ilçe merkezinde ve %18,1’i belde de çalışmaktadır.
2. Araştırmaya katılan denekler, “İlköğretim I. kademedeki çalışan öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin ilköğretim amaçlarının gerçekleştirilmesine” ilişkin anket formunda yer alan maddelere genellikle olumsuz etki ettiği yönünde görüş bildirmişlerdir.
3. Öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşleri arasında görüş farklılığı yok denecek kadar azdır. Öğretmen ve yönetici görüşleri yüzde olarak karşılaştırıldığında aynı yönde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim Okulu, Etkililik, Başarı, Yönetim, Okul Müdürü, Öğretmen, Amaç

***Vatanı İçin Tüm Fedakrlıklara Katlanan, Zor Şartlarda alışmaktan Kamayan
Meslektaşlarıma...***

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın planlanmasından raporun yazılmasına kadarki tüm aşamalarında pek çok kişinin katkısı bulunmaktadır.

Lisans eğitimi sırasında tanıştığım ve ders alma fırsatı bulduğum, dört yıl süresince kimseden yardımlarını esirgemeyen, öğrencilerinden bilgisini, tecrübesini ve hoşgörüsünü esirgemeyen; ders dışında örnek kişiliğiyle ve alçak gönüllüğüyle çevresine ve öğrencilerine örnek olan, en kötü şartlarda bile beni yüreklendiren ve bana güç veren sevgili hocam, tez danışmanım ve değerli insan Yrd. Doç. Dr. Hikmet BAYRAM’a saygı ve şükranlarımı sunarım.

Lisans ve Yüksek Lisans eğitimi sırasında bize çok şey kazandıran ve bizlere kişilikleriyle iyi birer örnek olan sevgili hocalarım, Prof. Dr. Ali GÜLER’e, Doç. Dr. Süleyman ÇELENK’e, Doç. Dr. Gülşen BAĞCI KILINÇ’a, Doç. Dr. Arif ALTUN’a, Yrd. Doç. Dr. Mehmet YILDIZLAR’a, Yrd. Doç. Dr. Dursun BAYRAKTAR’a, Yrd. Doç. Dr. Yusuf ÇERİT’e, Öğr. Gör. Cezmi TEZCAN’a teşekkürlerimi borç bilirim.

Araştırmanın gidişi hakkında kendisinden önemli katkılar aldığım Yrd. Doç. Dr. Kaya YILDIZ’a ve Yrd. Doç. Dr. Samettin GÜNDÜZ’e, istatistik konularında benden yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Bayram BIÇAK’a ve Yrd. Doç. Dr. İbrahim BİLGİN’e teşekkür ederim. Ayrıca lisans ve yüksek lisans döneminde pozitif kişiliğiyle tanıdığım, kapısını çalmaktan hiç çekinmediğim, eleştiri ve önerileriyle bana destek olan Yrd. Doç. Dr. Aysel ÖRÜKLÜ’ye sonsuz teşekkür ediyorum.

Sayın Ömer AKAY ve Bünyamin ZEREN’e teknik konulardaki yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Bilgi toplama aracı olan anketlerin okullarda uygulanmasına izin veren Bitlis Valiliği ve Bitlis Milli Eğitim M¼d¼rl¼ę¼ mensuplarına, anketleri özenle cevaplayan ilköğretim okulu yöneticisi ve öğretmenlerine teşekkürü borç bilirim. Araştırma sırasında beni yüreklendiren, eğitime, araştırmaya ve araştırmacıya değer veren Bitlis Güroymak Milli Eğitim Şube M¼d¼r¼ Sayın Seyfettin KAYMAKCI' ya çok teşekkür ederim.

Bu araştırmanın uygulama aşamasında bana destek veren Gölbaşı Cumhuriyet Pansiyonlu İlköğretim Okulu ve Güroymak ilçesinde çalışan tüm öğretmenlere sonsuz teşekkür ederim.

Evde elverişli ortamı hazırlayan ve çalışma hakkında görüşlerinden yaralandığım sevgili eşime ve hayatım boyunca bana sonsuz destek sağlayan aileme teşekkür etmeyi borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT.....	ii
ÖZET.....	iv
İTHAF.....	vi
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	ix
TABLolar DİZİNİ.....	xiv
ÇİZELGE DİZİNİ.....	xiii

BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
Problem Durumu.....	1
Problem	12
Araştırmanın Amacı:.....	12
Araştırmanın Önemi:.....	12
Sınırlılıklar:.....	14
Sayıtlar:.....	14
Tanımlar:.....	14
II KURAMSAL TEMELLER VE KAYNAK ARAŞTIRMASI	
Kuramsal Temeller.....	17
1.İlköğretim Okulunun Kuruluş ve Gelişmesi (Tarihçe).....	17
Sekiz Yıllık Zorunlu Eğitim.....	23
2.Temel Kavramlar.....	24
Eğitim	24
Öğrenme	27
Öğretme.....	28
Öğretmen	30
Yönetici.....	32
Eğitim yönetimi.....	35

Okul yönetimi.....	36
3.Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları	41
4.İlköğretimin Genel Amaçları.....	42
A.Kişisel bakımdan	42
B.İnsanlık ilişkileri bakımından.....	44
C.Ekonomik hayat bakımından	44
Ç.Toplum hayatı bakımından.....	45
5.Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri.....	45
I. Genellik ve Eşitlik:.....	45
II. Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları:.....	45
III. Yöntem:	46
IV. Eğitim Hakkı:	46
V. Fırsat ve İmkân Eşitliği:.....	46
VI. Süreklilik:.....	46
VII. Atatürk İnkılâp ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği:.....	47
VIII. Demokrasi Eğitimi:.....	47
IX. Laiklik:.....	48
X. Bilimsellik:.....	48
XI. Planlılık:.....	48
XII. Karma Eğitim:.....	49
XIII. Okul ile Ailenin İş Birliği:.....	49
XIV. Her Yerde Eğitim:.....	49
6.Öğretmenin Toplumun Yapılanmasındaki Rolü	49
7. Sınıf İçinde Öğretmen Ve Sınıf Yönetimi.....	57
8.2005 İlköğretim Programı ve Öğretmenin Rolü.....	66
III YÖNTEM.....	70
Evren ve Örneklem:.....	71
Verilerin Toplanması: :.....	72
Verilerin Çözümü ve Yorumlanması:.....	75

IV. BULGULAR VE YORUM.....	76
1. Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular:.....	76
1.1 Görev Grupları.....	77
1.2 Cinsiyet Grupları	77
1.3 Mesleki Kıdem	78
1.4 Okuldaki Hizmet Süresi.....	79
1.5 Okuttukları Sınıflar.....	80
1.6 Sınıflardaki Öğrenci Sayısı	80
1.7 Okulun Bulunduğu Yer.....	81
2. Alt Problemlere İlişkin Bulgular.....	82
2.1 Öğrencilerin Kabiliyetlerini Geliştirme.....	82
2.2 Hayata Hazırlama.....	83
2.3 Öğrencileri Üst Öğrenime Hazırlama.....	85
2.4 Bilimsellik.....	86
2.5 Teknoloji Çağına Uyum.....	87
2.6 Sağlıklı Yaşama.....	88
2.7 Çok Yönlü Gelişme.....	90
2.8 Estetik Duygularının Geliştirilmesi	91
2.9 Buluş Yapma ve Düşünce Üretme.....	92
2.10 Öğrencilerin Okula İsteyerek Gelmeleri.....	93
2.11 Hür ve Bilimsel Düşünme Gücü.....	95
2.12 Milli Kültür ve Değerlerini Kazanma.....	96
2.13 Beden Zihin, Ahlak ve Duygu Bakımından Gelişme.....	97
2.14 Günlük Yaşantıları Planlama	98
2.15 Eleştirel Düşünme Becerisi	100

2.16 İnsan Haklarına Saygı	101
2.17 Öğrenmeye Karşı İlgi.....	102
2.18 İşbirliği.....	104
2.19 Aile Hayatı.....	105
2.20 Demokrasi.....	107
2.21 Öz Güven.....	108
2.22 İletişim.....	109
2.23 Araştırma ve Sorgulama Becerisi.....	110
2.24 Kendini Tanıma.....	112
2.25 Sorumluluk Bilinci.....	113
2.26 Liderlik.....	114
2.27 Karar Verme.....	116
2.28 Dinleme.....	117
2.29 Kendini Değerlendirme	118
2.30 Farklı Zekâ Alanları.....	119
2.31 Öğrencilerin Çalışmalarına Rehberlik Edilmesi.....	121
2.32 Okul-Aile İşbirliği.....	122
2.33 Önyargılı Tutum ve Davranışlar.....	123
2.34 Mutlu Birey.....	124
2.35 Türkçeyi Düzgün ve Etkili Kullanma.....	125
2.36 İnsan Gücü	127
2.37 Tabiat Kaynakları	128
2.38 Eğlence ve Dinlenme.....	130
2.39 Öğretmenlik Mesleği.....	131
2.40 Öğretim Programlarını Uygulama.....	132
2.41 Okul Başarısı	134
V. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	136
1. Sonuçlar	136

2.Öneriler.....	138
3.Araştırmacılar için Öneriler:.....	140
KAYNAKÇA.....	141
EKLER.....	147
EK-1 Öğretmenlerin Görev Yerlerinin Sıkça Değiştirilmesinin İlköğretim Okulu Amaçlarının Gerçekleştirilmesine Etkisine İlişkin Anket Formu.....	148
EK-2 Anket Uygulama İzin Belgesi.....	154
EK-3 Özgeçmiş.....	156

TABLOLAR DİZİNİ

TABLO		SAYFA
Tablo1.	Araştırmaya Katılan Deneklerin Görev Grupları Dağılımı.....	77
Tablo 2.	Araştırmaya Katılan Deneklerin Cinsiyet Gruplarına Göre Dağılımı.....	78
Tablo 3.	Araştırmaya Katılan Deneklerin Meslek Kademelerine Göre Dağılımı.....	78
Tablo 4.	Araştırmaya Katılan Deneklerin Çalıştıkları Okullardaki Hizmet Sürelerine Göre Dağılımları.....	79
Tablo 5.	Araştırmaya Katılan Deneklerin Okuttıkları Sınıflara Göre Dağılımları	80
Tablo 6.	Araştırmaya Katılan Deneklerin Sınıflarındaki Öğrenci Sayılarına Göre Dağılımları.....	81
Tablo 7.	Araştırmaya Katılan Deneklerin Çalıştıkları Okulların Bulundukları Yerlere Göre Dağılımları.....	82
Tablo 8.	Öğrencilerin Kabiliyetlerini Ortaya Çıkarıp Geliştirilmesini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	83
Tablo 9.	Öğrencilerin Hayata Hazırlanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	84
Tablo 10.	Öğrencilerin Üst Öğrenime Hazırlanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	85
Tablo 11.	Öğrencilerin Sorunlarını Çözerken Bilimsel Yaklaşımı Kullanma Alışkanlığı Kazandırılmasını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	86
Tablo 12.	Öğrencilerin Teknoloji Çağına Uyumlu Yetiştirilmelerini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	88
Tablo 13.	Öğrencilerin Sağlıklı Yaşama Bilgi ve Becerilerinin Kazandırılmasını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	89

Tablo 14.	Öğrencilerin El Becerisiyle Zihinsel Çalışmalarını Birleştirerek Çok Yönlü Geliştirmelerini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	90
Tablo 15.	Öğrencilerin Estetik Duygularının Gelişmesini Nasıl Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	91
Tablo 16.	Öğrencilerin Buluş Yapmalarını Ve Düşünce Üretmelerini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	93
Tablo 17.	Öğrencilerin Okula İsteyerek Gelmelerini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	94
Tablo 18.	Öğrencilerin Hür Ve Bilimsel Düşünme Gücüne Sahip Bireyler Olarak Yetiştirilmelerini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	95
Tablo 19.	Öğrencilerin Milli Kültür Ve Değerlerini Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	96
Tablo 20.	Öğrencilerin Beden, Zihin, Ahlak Ve Duygu Bakımından Gelişmesini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	98
Tablo 21.	Öğrencilerin Günlük Yaşamlarını Planlama Alışkanlığı Kazandırılmasını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	99
Tablo 22.	Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerisi Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	100
Tablo 23.	Öğrencilerin İnsan Haklarına Saygılı Bireyler Olarak Yetiştirilmesini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	102
Tablo 24.	Öğrencilerin Öğrenmeye Karşı İlgili Bireyler Olarak Yetiştirilmesini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	103

Tablo 25.	Öğrencilerin İşbirliği İçinde Hareket Eden Bireyler Olarak Yetiştirilmesini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	104
Tablo 26.	Öğrencilerin İyi Bir Aile Hayatının Dayandığı Temel İlkeleri Kavramasını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	106
Tablo 27.	Öğrencilerin Demokrasi İlkelerini Bütün İlişkilerinde Uygulamalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	107
Tablo 28.	Öğrencilerin Öz Güven Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	108
Tablo 29.	Öğrencilerin İletişim Becerilerini Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	110
Tablo 30.	Öğrencilerin Araştırma ve Sorgulama Becerisi Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	111
Tablo 31.	Öğrencilerin Kendini Tanıma Becerisi Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	112
Tablo 32.	Öğrencilerin Sorumluluk Bilinci Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	113
Tablo 33.	Öğrencilerin Liderlik Becerisi Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	115
Tablo 34.	Öğrencilerin Karar Verme Becerisi Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	116
Tablo 35.	Öğrencilerin İyi Bir Dinleyici Olmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	117
Tablo 36.	Öğrencilerin Ölçme Değerlendirme Sonuçlarından Yararlanarak Kendilerini Değerlendirmelerini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	119

Tablo 37.	Öğrencilerin Farklı Zekâ Alanlarına Göre Öğrencilerin Yetiştirilmesini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	120
Tablo 38.	Öğrencilerin Çalışmalarına Rehberlik Edilmesini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	121
Tablo 39.	Okul-Aile İşbirliğini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	122
Tablo 40.	Öğrencilerin Önyargılı Tutum ve Davranış Sergilemelerini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	124
Tablo 41.	Öğrencilerin Araştırma ve Sorgulama Becerisi Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	125
Tablo 42.	Öğrencilerin Araştırma ve Sorgulama Becerisi Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	126
Tablo 43.	Öğrencilerin İnsan Gücünün, Çevresinin ve Yurdunun Kalkınmasındaki Önemi Kavramalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	128
Tablo 44.	Öğrencilerin Tabiat Kaynaklarının Çevresinin Ve Yurdunun Kalkınmasındaki Önemi Kavramalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	129
Tablo 45.	Öğrencilerin Eğlence Ve Dinlenmenin Beden Ve Zihin Sağlığı Bakımından Önemi Kavramalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	130
Tablo 46.	Öğretmenlerin Kendilerini Mesleki Açıdan Geliştirmelerini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	132
Tablo 47.	Öğretmenlerin Öğretim Programlarını Tam Uygulamalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	133
Tablo 48.	Okulun Başarısını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	134

ÇİZELGE DİZİNİ

ÇİZELGE	SAYFA
Çizelge 1 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	71

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırma ile ilgili, problem durumu, problem, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıklar, sayıtlar ve tanımlar yer almaktadır.

Problem Durumu

Toplumların çağdaş uygarlık seviyelerini yakalamalarında ve bu seviyedeki yerlerini korumalarında eğitime verdikleri önem önemli bir rol oynamaktadır. Ulusların kendi itibarlarını koruma çabaları, diğer uluslardan üstün olma amaçları ve hatta bazı ulusları egemenlikleri altında bulundurma hedefleri günümüz şartlarını zorlayan en önemli etken olmaktadır. Artık toplumlar silahla savaştan çok psikolojik savaşları tercih etmektedirler. Bundan dolayı eğitimin günümüzdeki önemi geçmişe oranla daha da artmaktadır.

Ulusların kendi kültürlerini yaşatabilmeleri, ülkelerinde özgürce yaşayabilmeleri, toplumsal değerlerine sahip çıkabilmeleri, inanç özgürlüklerini koruyabilmeleri ve huzur içinde güvenli bir şekilde yaşayabilmeleri için en önemli silahları eğitimidir. Kaba kuvvet ve şiddetin yerini bilgi ve teknolojik imkânlar almaktadır.

21.yüzyılın eşiğinde Türk milletini çağdaş uygarlık seviyesine ulaştırmak ve burada kalıcı olmasını sağlamak için gerekli altyapıyı oluşturmak en başta eğitimcilerin görevi olacaktır. Bu denli önemli bir görevi üstlenmek sorumlulukları da beraberinde getirecektir. Üstlenilen görevleri yerine getirmemek ve getirmek için herhangi bir caba sarf etmemek bizi çağdaş uygarlık seviyesine taşımaktan uzak kalacaktır. Ulaşılmak istenen hedeflere ulaşamamanın yanında mevcut konum da elde tutulamayacaktır.

Atatürk'ün yıllar önce (27.10.1922) gösterdiği hedef; “Eğitim işlerinde muzaffer olmak lazımdır. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu suretle olur. Bu zaferin temini için hepimizin tek can ve tek fikir olarak esaslı bir program üzerinde çalışması lazımdır” sözünde belirtilmiştir (BYGM,1972, s.58; Bayram, 1998, s.1). Atatürk'ün bu sözlerinden anlaşılacağı gibi eğitimcilere ve eğitime gönül veren herkese büyük görevler düşmektedir. Eğer başarılı olmak ve gelecek nesillere daha rahat bir ülke bırakmak istiyorsak bu görevi tüm olumsuzluklara rağmen yerine getirmek gerekmektedir.

Özellikle çağımızdaki bilim ve teknolojideki gelişmeler eğitimin önemini daha da artırmaktadır. Teknolojinin olumlu etkilerinin yanında olumsuz etkilerinin de beraberinde getirmesi eğitimin önemini gündeme getirmektedir. Özellikle öğretmenlerin bu konuda kendilerini yetiştirmeleri ve teknoloji konusunda öğrencileri doğru yönlendirmeleri gerekmektedir. Bu konuda başarılı olunabilmesi için de uzun zamana ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü öğrencilerin kişilik özelliklerinin iyi tanınması, çevre ve okul şartlarının istenen yönde kullanılması uzun bir süre gerektirmektedir.

Bilim ve teknolojideki gelişmenin bu kadar hızlı olduğu bir dönemde, hayatımızın bu kadar kolaylaştığı bir zamanda geleceğe güvenle bakmak zor olmasa gerek. Aslında kolay ama bir o kadar da karışık. Yani bu durumu belirleyen kriterler o kadar hassas ki bu hassasiyetten kaynaklanan sorunlarla her an karşılaşmak olasıdır. Bu kriterlerden biri ve hatta en önemlisi de eğitimidir. Eğitim o kadar önemli bir süreçtir ki bu süreç boyunca yapacağınız etkinlikler insanın yaşantısı boyunca etkililiğini korumaktadır.

“Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1975, s.12). Bu süreç çevre şartları, ailelerin eğitime bakış açısı, toplumun eğitime ve eğitim hizmetlerine verdiği öneme göre uzayıp kısalabilmektedir. Bu süreç içerisinde eğitimcilerin uygulayacakları politikaların sürekliliği çok önemli bir konuma sahiptir. Bu açıdan baktığımızda

özellikle doğu ve güneydoğu bölgelerimizdeki öğretmenlerin sirkülasyonu eğitimin amaçlarının gerçekleştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Eğitim en önemli görevlerinden biri de bireyi topluma üretken, etkili ve çevresine uyumlu bir kişi olarak yetiştirmektir. Eğitimin bu görevini yerine getirebilmesi o kadar çok etkene bağlıdır ki bu etkenlerin bir veya bir kaçının aksaması birçok olumsuz durumu doğurmaktadır. Önce birey üretkenliğini ve verimliliğini kaybetmekte ve daha sonra da toplum yara alarak ilerleyememektedir. Böylece bu sorun, halka büyüyerek yayılmaktadır.

Türk Millî Eğitiminin amaç ve ilkelerinin gerçekleştirilmesi, eğitim sisteminin hedeflediği noktaya ulaşması ancak iyi yetişmiş, sorumluluklarını bilen, insanları seven, karakterli, özverili, iyi niyetli, demokratik, insan haklarına saygılı, tarihini bilen, ülkesine hizmet etmiş büyüklerine saygı duyan ve yaptığı işin önemini kavrayan eğitim camiası ile gerçekleşebilecektir. Bunun için her ne nedenle olursa olsun tüm eğitimcilerin yaptıkları işe çok dikkat etmeleri gerekmektedir. Önlerindeki her engeli kendi çıkarları doğrultusunda değil eğitimin hedefleri doğrultusunda aşmaları gerekmektedir. Eğitimcilerin öncelikli hedefi bir an önce toplumumuzun çağdaş uygarlık seviyesini yakalaması ve buradaki yerini sağlam temeller üzerine oturması olmalıdır.

Ulusların varlığını sürdürebilmeleri, bağımsız olarak yaşayabilmeleri ve bulundukları çağa ayak uydurabilmeleri için en önemli ihtiyaçları nitelikli insan gücüdür. Bu da ancak eğitimle olacaktır. Ulusların ihtiyacı olan iş gücüne göre insan yetiştirilmesi ve insanlara yapacakları işin öneminin kavratılması gerekmektedir. Toplumda yapılması gereken her işin çok önemli olduğu ve bu işlerde görev yapan her bireyin kıymetli olduğu bilinci kazandırılmalıdır. Eğitimcilerin bu bilinçte insan yetiştirmeleri için önce kendileri bu bilinci anlamaları ve uygulamaları gerekmektedir.

Bilinçli insan yetiştirmek, toplumsal ve kültürel gereksinimleri karşılamak, çağın gereklerine ayak uydurmak, sosyal kalkınmayı desteklemek için eğitim sistemimizin artılarını ve eksilerini tekrar gözden geçirmemiz gerekmektedir. Eğitim sisteminin günümüzde hangi ihtiyaçlara cevap verdiği hangi ihtiyaçlara cevap vermediği iyice araştırılmalıdır. Ayrıca eğitim sistemindeki çarpıklıkların ne şekilde aşılabacağı konusunda tüm eğitimcilerin hedefi bir olmalıdır. Meydana gelen aksaklıkların eğitim sisteminden mi yoksa eğitim sistemini uygulayan kişilerden mi kaynaklandığı iyice tespit edilmesi gerekmektedir. Ardından da alınabilecek önlemler zaman kaybedilmeden alınmalıdır.

Toplumda meydana gelen istenmeyen olayların bile temelinde eğitimsizliğin yattığı sıkça ve önemle vurgulanmaktadır. Ancak yine de gerekli önlemlerin tam olarak alındığını söylemek mümkün değildir. Burada asıl önemli husus istenmeyen davranışların en önemli nedeninin eğitim olduğunu saptamak değil bu davranışların önlenmesi için gereken yöntemleri uygulamaya sokmaktır. Bunun için herkes belirlenen yöntemleri en iyi şekilde uygulaması gerekmektedir.

Birçok kimse de eğitim sistemimizin bozukluğundan, üretime dönük çalışmadığından, çağdışı olduğundan ve yeterince milli olmadığından söz etmekte ve kendine özgü bir eğitim modeli çizmektedir (Bayram, 1998, s.3). Ancak eğitim sistemimizin ne olduğu veya ne olmadığı, eğitim sistemimizde nelerin var olduğu veya nelerin var olması gerektiği, eğitim sistemimizin nasıl uygulanması gerektiği tam olarak kavranamamaktadır. Hal böyle olunca da sorunlara çözüm üretilmemektedir.

Eğitim sistemi düzenlemelerinde dikkat edilmesi gereken önemli noktalardan biri de uygulanacak kişilerin seviyelerinin belirlenmesi olmalıdır. Yapılan en önemli yanlışlardan biri de farklı kültürdeki insanlara özgü sistemleri bir başka kültürdeki insanlara uyarlamak olmaktadır. Bu durum da beraberinde birçok sorunu getirmekte veya böyle bir sistemden istenen başarı yakalanamamaktadır.

Eğitimcilerin tümü aynı amaç etrafında birleşerek yapıcı, yaratıcı, düşünen, fikir üreten, kendi sorunlarını çözmek için caba sarf eden, tarihini ve kültürüne saygı duyan ve sahip çıkan, demokratik, insan haklarına saygılı bireyler yetiştirmeleri gerekmektedir. Bu hedef doğrultusunda yeni projeler üretilmeli ve uygulamaya sokulmalıdır.

Eğitimde önemli bir nokta da beklentilere yanıt veren bireyler yetiştirebilmektedir. Bu beklentiler önce bireyin kendisinden olan beklentisi, ailenin bireyden beklentisi, eğitimcilerin bireyden beklentisi, yakın çevrenin bireyden beklentisi ve toplumun bireyden beklentisi olarak sıralanabilir. Bu beklentilere kendi çapında ne kadar değer verilip başarıya ulaşıyorsa eğitimin amacı da o derece hedefe yaklaşmış olacaktır.

Eğitim insan ile yaşam arasında bir köprü durumunda olduğundan, toplumdaki değişme ve gelişme hızına paralel olarak önem kazanmaktadır. Bireyin bu etkilere yeni tepkiler göstermesi ve karşılaştığı sorunları çözümlemesi zorunludur (Alkan, 1977, s.5). Eğer birey günlük hayatta karşılaştığı sorunlarını aldığı eğitimle veya deneyimleriyle çözemiyorsa kendinde veya aldığı eğitimde bazı sorunların olduğunun bilincinde olmalıdır. Toplumda yaşayan bireylerin tamamının bu duruma düşmemeleri için toplumdaki eğitim anlayışı ve verilen eğitim tekrar gözden geçirilmelidir. En azından eğitimci kendi yaşantısı ile çevresine uygun model ve rehber olmalıdır.

Sorunları uygar insanlar olarak çözenin, hakkını yasal yollarla arayıp almanın örnekleri yerine, hakkını, hatta hakkı olmayanı, bile güç kullanarak alanların kahraman olarak yer aldığı, kazandığı filmler, eğitsel araçlara ters bu davranışlar karşısında öğretmenin çabalarına fazla başarı şansı tanımaz (Başar, 1999, s.19). Ancak bu olumsuzlukların tek çözüm yolunun da eğitimden geçtiği unutulmamalıdır. Toplumda meydana gelen problemlerin en kesin çözüm yolu yine eğitim olacaktır.

Eğitim kurumlarında verilen eğitim hizmetleri ile toplumun gereksinim duyduğu eğitim hizmetleri arasında tutarlılık olmalıdır. Eğitim hizmetleri toplumun gereksinimlerine uygun değilse ve ihtiyaçları karşılamıyorsa toplumun eğitime verdiği önem azalır. Toplum eğitimi çözümlü değil, engel olarak görür. Eğitim de toplumun kalkınmasına değil toplum yapısının bozulmasına neden olabilir.

Günümüzde her ne kadar eğitimin ilk basamağı olarak okul öncesi eğitim olarak görünse de ilköğretim zorunlu ve öneminin göz ardı edilmemesi gerekmektedir. İlköğretim bireyin eğitim yaşantısındaki ilk ve en önemli basamaktır. Bireyin eğitimi gereklilik olarak görmesi ve eğitimin önemini kavraması açısından da oldukça önemli bir yere sahiptir. İlköğretimde toplumun bütün bireylerine, içinde bulunulan çağın gereklerine ve toplumun ihtiyaçlarına uygun temel teşkil edecek bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor davranışların kazandırılması amaçlanır. Bu yüzden ilköğretim döneminde uygulanacak yöntemlerin önemini her eğitimcinin iyice kavraması gerekmektedir.

İlköğretim, toplumumuzun bazı kesimlerinde eğitimin temel basamağından çok eğitimin zorunlu basamağı olarak algılanmaktadır. Bunun için bu bölgelerimizde ilköğretimin önemini belirtecek seminerler verilerek halkın bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca bu bölgelerde görev yapacak eğitimciler bu konuda iyice bilgilendirilmeli ve gereken destek sağlanmalıdır.

Son yıllarda ülkemizin Gümrük Birliği ve Avrupa Birliği'ne uyum süreçlerinde gündeme gelen en önemli noktalardan biri de eğitim ile ilgili sorunlardır. Bu sorunların başında da ilköğretim gelmektedir. Özellikle temel eğitim konusunda yapılan ve uygulamaya sokulan birçok yeni program vardır. Ancak bu programların hazırlanması eğitim ile ilgili sorunların çözümünde yeterli olmamaktadır. Programların hazırlanması kadar programları uygulayacak kişilerin iyi seçilmesi ve bu kişilerin programları iyi kavramış olmaları gerekmektedir. Ayrıca programın uygulanacağı gruba ve topluma

uygun olması da göz ardı edilmemelidir.

İlköğretim çağı açısından bir başka önemli nokta Havighurst’a göre gelişme ödevidir. Bu insan hayatının belirli bir zamanında ortaya çıkan öyle bir ödevdir ki, bunun o sırada başarılı bir şekilde yapılabilmesi insanı mutlu kılar ve ileride karşılaştacağı ödevlerde de başarılı olmasını kolaylaştırır (Baymur, 1976, s.53).

İnsan hayatında öğrenilen tüm davranışların uygun zamanları vardır. Bu zamana “kritik an” denmektedir. Bu dönemde öğrenilen davranışlar daha sonra öğrenilecek davranışları hem kolaylaştırır hem de tüm davranışların temelini oluşturur. Örneğin bir bebeği ele alalım. Bebeğin çevresindekiler bebekten 10–18 aylar arasında yürümesini beklerler. Bu davranışın gerçekleşebilmesi için öncelikle bebeğin dengede durmasını öğrenmesi gerekir. Bu bebeğin sağlıklı yürüme davranışını gerçekleştirebilmesi için dengede durması gereklidir. Bunun için bireylerin hayatına yön verecek kritik davranışların öğrenilmesinde en önemli basamak ilköğretim basamağıdır. Bireyin hayatında, bu basamakta verilecek veya verilmesi gereken her bir davranışın çok önemli yeri vardır. Bundan dolayıdır ki bu dönemin sağlıklı ve kararlı bir eğitim ordusu ile gerçekleşmesi öngörülmektedir. Her bir eğitimcinin kişisel çıkarları değil, toplumsal çıkarları, kişisel sorunları değil toplumsal sorunları, maddi çıkarları değil, manevi çıkarları göz önünde bulundurarak yoluna devam etmesi geleceğimiz ve eğitim seviyemiz açısından önemlidir.

Bireylerin en uygun öğrenme anında (kritik an) meydana gelen aksaklıklar ileride düzeltilmesi zor veya kalıcı problemlere neden olabilir. Baymur’a göre eğer gelişmesi istenen belli bir beceri için kritik öğrenme zamanında kişiye gerekli alıştırma yapılmayacak, ona gelişme fırsatı verilmeyecek olursa, hiçbir zaman bu alanda “tam” başarıya ulaşılamaz (Baymur, 1976, s.53). Bu açıdan da bakıldığında ilköğretim çağındaki çocuğun bu dönemde alacağı eğitim onun hayata hazırlanmasında çok önemli bir yere sahiptir.

İnsan hayatında eğitim doğumla başlar ve ölene tek sürer. Ancak toplumda eğitim işlevini okul adı verilen kurumlar üstlenmiştir. Bu kurumların çoğu devlet eliyle işletilirken bir kısmı da devlet kontrolünde özel sektör tarafından işletilmektedir. Schmuk ve diğerlerinin de belirtildiği gibi, aslında okullar birer insan sistemidirler. İnsansız okul, kâğıt, tahta ve betondan başka bir şey değildir (Bilgen, 1986, s.1; Bayram, 1998, s.7). Burada eğitimin kalitesini artıran önemli etmen okul binalarından çok insan faktöründedir.

Okul yönetimi, eğitim yönetiminin sınırlı bir alanda uygulanmasıdır. Bu alanın sınırlarını eğitim sisteminin amaçları ve yapısı çizer. Okul yönetiminin görevi okuldaki insan ve madde kaynaklarını en verimli biçimde kullanarak, okulun amaçlarına uygun olarak yaşatmaktır (Bursalıoğlu, 1987, s.6–8). Özellikle coğrafi şartların ağır ve imkânların kısıtlı olduğu bölgelerde okul yöneticilerine daha da önemli görevler düşmektedir. Bu bölgelerde genellikle eğitimciler uzun süreli kalmamaktadır. Bu da çevre şartların tam olarak belirlememesi gibi eğitimde birçok aksamalara neden olmaktadır. Okul yöneticilerinden bu durumda daha da azimli ve istekli bir şekilde, engelleri aşmak için mücadele etmesi beklenmektedir.

Koontz'da vurguladığı gibi; yöneticinin birinci derecede amacı ve rolü, kurumda var olanlardan daha iyi ve fazlasını sağlamaktır. Okul yöneticisi bu rolü oynarken, beraberinde çalışan insan ve sağladığı kaynaklardan en uygun biçimde yararlanmalıdır (Taymaz, 1989, s.20). Yine gelişmemiş bölgelere çalışan öğretmenlerin büyük bir kısmı ilk atamada buralara atanmaktadır. Atanan öğretmenlerin hem mesleğe ısınması hem de çevre şartlarına uyum sağlaması uzun süre alabilir. Bunun için bu tür sorunların en aza indirilmesi okuldaki yöneticilerin gayreti ve olumlu tutumları çok önemlidir.

İlköğretim kurumları yönetmeliğine göre; “müdür, okulun amaçlarına uygun olarak yönetilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirilmesinden sorumludur”

(MEB, 1997, s.20; Bayram, 1998, s.7). Özellikle zorunlu hizmet bölgelerinde müdürlerin karşısına birçok engel çıkmaktadır. Bunların başında kadro kurma sıkıntısı gelmektedir. Her eğitim-öğretim döneminde ve eğitim-öğretim yılı içerisinde meydana gelen öğretmen değişiklikleri okulun amaçlarını gerçekleştirilmesini ve yöneticilerin görevlerini oldukça zorlaştırmaktadır. Ayrıca yeni gelen öğretmenlerin görev yerlerinde bir takım hizmet içi seminerler almak zorundadırlar. Bu da eğitim-öğretimin aksamasına neden olmaktadır.

Eğitim öğretim en önemli, en pahalı, en riskli ve sonucu en uzun olan yatırımdır. Bu yatırımda en önemli nokta yapılan yatırımların işleyişini sistemli bir şekilde takip etmektir. Malthus'un belirttiği gibi, iyi bir yönetim altında pek çok şey yapabilen eğitim, kötü bir yönetim sisteminde hiçbir şey yapamaz (Kaya, 1993, s.4). Kötü bir yönetim anlayışının sergilendiği eğitim sisteminde korkunç sonuçların çıkması olasıdır. İnsanların yanlış yönlendirilmesi ileride tamiri mümkün olmayan sonuçlar doğurabilmektedir. Bunun içindir ki eğitim sisteminin en verimli kullanılması sisteme hizmet eden eğitimcilerin nitelikleri ile doğru orantılıdır.

Toplumların ayakta kalabilmesi, gelişen ve değişen dünyaya uyum sağlayabilmesi bilgi ve teknolojiye verdiği önem ve ayırdığı kaynağa bağlıdır. Bu öğelerin yerine gelmesini sağlayacak tek unsurun eğitim olacağı ise açıkça görülmektedir. Çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmak ve buradaki yerimizi devamlı olarak koruyup, ilerlemeyi sağlamak ise öğretmenlerimizin, eğitimcilerimizin ve yöneticilerimizin en önemli görev ve sorumluluğudur.

Öğretmen, eğitim-öğretimin temel yapı taşlarından birisidir. Öğretmenlik mesleği, teknoloji ne kadar ilerlerse ilerlesin yerini koruyabilecek öğelerden biridir. Teknoloji ile birçok şeyi yapmak mümkündür. Ancak eğitime öğretmenin sıcaklığını, samimiyetini, sevgisini, hoşgörüsünü ve daha sayamadığımız birçok özelliğini taşıması

mümkün değildir. Siz dünyanın en teknolojik aracını kullanabilirsiniz. Bu araç kullanımı sırasında yaptığınız bir hata size pahalıya patlayacaktır. Ancak öğretmen ile bulunduğunuz her ortamda yaptığınız yanlışlar, anında uyarılacak ve size doğru yolu bulmak açısından yardım sağlayacaktır.

Eğitimdeki öğretmen-öğrenci ilişkisi aile ile çocuk arasındaki ilişkiye benzetilebilir. Bireyin sağlıklı yetişebilmesi için özellikle bazı dönemlerinde ailesiyle birlikte olması ve ailesinin desteği ile ayaklarının üstünde durmayı öğrenmesi gerekmektedir. Eğitimde de bireyin sağlıklı bir eğitim alması, topluma iyi bir model olabilmesi için eğitim için kritik sayılan dönemde (ilköğretim çağında) ailesinin yerine koyduğu, hatta ailesinden de üstün gördüğü öğretmenin yanında olmalı ve onun desteğini almalıdır. Bu dönemde çocuğun ailesinden veya öğretmeninden kopması, ailesi ve öğretmeninden çok kendisini etkilemektedir.

Yukarıda da belirtildiği gibi eğitim öğretim sürecinde öğretmen-öğrenci ilişkisi bireyle ailesi arasındaki ilişkiye benzetilmiştir. Eğer bireyin ailesinde problem var ise bunun etkisi bireye de yansır. Yine öğrenci ile okul arasında, öğrenci ile öğretmen arasında veya öğrenci ile arkadaş çevresi arasında problem var ise bu hem öğrencinin kişiliğine hem de öğrencinin başarısına yansır.

Birey sevdiği toplumdan uzaklaşırsa, sevdiği insanlardan ayrı kalırsa bir takım sorunlar yaşaması olasıdır. İlköğretim çocuğu genellikle çevresindeki insanlara bağımlı yaşayan ve o insanların hep yanında olacağını düşünen bir kişilik özelliğine sahiptir. Bundan dolayıdır ki ilköğretim öğrencisi öğretmenini ailesinden biri olarak görür ve ondan ayrıldığında bazı sorunlar yaşayabilir. Örneğin öğretmenlerine ve çevresine karşı güvensizlik duygusu gelişebilir.

Etkili ve verimli bir eğitimin en önemli ögesi hiç şüphesiz ki öğretmendir. Sınıfı düzene sokan, öğrencileri sınıfa çeken, sınıftaki araç-gereci etkili ve verimli kılan, sınıfı

yönlendiren, öğrencileri yaratıcılığa sevk eden veya onların yaratıcılıklarını keşfeden, çocukları geleceğe hazırlayan, zamanı etkili kullanan, öğrencilere sevgiyi, saygıyı aşılayan veya bunların tam tersini yapacak olan öğretmendir. Başar (1999, s.18)'a göre "Öğretmenin yeterlilikleri artırıp, bunları kullanımının temel değişkeni olan mesleğe karşı tutumu olumlulaştırılmadıkça, iyi bir sınıf yönetimi beklenemez". İşte bu düşünceyi de göz önüne alırsak öğretmenin sınıf içinde ne kadar etkili olabileceği ve istediği anda neler yapacağı, yapmadığı davranışların ileride ne gibi sorunlar yaratabileceği açıkça ortadadır.

Ülkemizin her bölgesinde hedefler, aynı olmasına rağmen eğitimin başarıya ulaşması konusunda farklılıklar yaşanmaktadır. Bunun birçok nedeni olabilir. Eğitime verilen önem, eğitime bakış, eğitimden beklentiler, eğitime ayrılan kaynak, eğitimcilerin yaşam standartları, eğitimcilere sunulan imkânlar, vb. gibi birçok etken sıralanabilir. Bazı bölgelerde başarı; daha çok ilköğretimi bitiren öğrencilerin okuma yazmayı öğrenmesi ve basit matematiksel işlemleri yapabilmesi olarak nitelendirildiği halde başarıya ulaşamayan öğrencilerin sayıca çokluğu dikkat çekicidir. Bu noktadan bakıldığında konunun önemi daha da artmaktadır. Ayrıca günümüzde başarı kavramından kişiler farklı anlamlar çıkarabilmektedirler. Başarı kişiden kişiye, aileden aileye, bölgeden bölgeye, toplumdan topluma, kültürden kültüre değişen bir kavramdır. Başarı bir işe başlamadan belirlenen hedef ve o hedefin gerçekleşmesi için harcanan emektir.

O halde ilköğretim okulları yönetimi, madde ve insan kaynaklarını kullanarak gelecek yüzyılın koşullarında başarılı olacak Türk insanını yetiştirmelidir (Bayram, 1998, s.8). Bu da eğitimin önemini kavramış, eğitime inanmış, tüm engelleri aşacak bilgi ve gücü kendinde bulmuş, çevresiyle ve toplumla uyumlu bir işbirliği kurmuş eğitim yöneticileriyle olacaktır.

Okullar, farklı yaştaki öğrencilerin severek ve isteyerek gittiği, ortak mekânları ve ulusal değerleri olumlu bir şekilde paylaştıkları, farklı alanlardaki derslerin amaçlarının severek kazandırıldığı, çevresiyle ülkenin birliğine, yükselmesine katkı sağlandığı, bulunduğu topluma ışık tuttuğu kurumlar olmalıdır.

Problem

İlköğretim I. kademedeki çalışan öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler, ilköğretim amaçlarının gerçekleştirilmesinde ne derece etkilidir?

Araştırmanın Amacı:

Araştırmanın amacı; ilköğretim I. kademe çalışan öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin ilköğretim amaçlarının gerçekleştirilmesini ne derece etkilediğini saptamak, analiz edip yorumlamak ve gerekli durumlarda önerilerde bulunmaktır.

Bu amaçları gerçekleştirebilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin “İlköğretim amaçlarının gerçekleştirilmesini ne derece etkilediğine” ilişkin;

- a) İlköğretim okulunda çalışan öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
- b) İlköğretim okulunda çalışan yöneticilerin görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi:

İlköğretim okulu, 6–14 yaş grubunun bir üst öğrenime ya da hayata hazırlanması gibi çok önemli bir görevin yürütülmesinde ve geniş bir alanda sorumluluk yüklenmesi beklenen Türk Milli Eğitiminin temel sistemlerinden biri olarak önem kazanmıştır. Bu nedenle tüm bölgelerimizde ilköğretimin çok önemli bir yere sahip olduğu unutulmamalıdır. Eğitim sisteminin istenilen düzeye ulaşabilmesi için doğu ile batı, özel okul ile resmi okul, dersane ile lise arasındaki başarı farkı en aza indirilmelidir.

Çağımız bilim çağıdır. Bu çağın en değerli kaynağı, bilinmeyeni arayan ve üretilmeyeni üreten bilimsel davranıştır. Bilimsel davranış ancak, inanç, düşünce ve girişim özgürlüklerinin var olduğu ve bilime gereken değerin verildiği bir ortamda gelişebilir (Bilgen, 1994, s.III). Bu davranışın temeli ise ilköğretim çağında atılmaktadır. Temeli sağlam, geleceğine güvenle bakan, bilim ve teknolojiden etkili yararlanan ve demokrasi ve insan haklarına uyan bir toplumun tohumu ilköğretim sıralarında atılmaktadır.

İlköğretim çağındaki çocukların sağlıklı bir kişilik yapısı geliştirmesi, içinde yaşadığı topluma uyum sağlayabilmesi, yapıcı, yaratıcı, verimli, üretken bir özelliğe sahip olması için ailelerinin yanında eğitimcilere de ihtiyaçları vardır. Bu yaş çocukları öğretmenlerine kısa sürede alışır ve onları aileden biri olarak kabul ederler. Hatta öğretmenlerini kendilerine ailelerinden daha da yakın görebilirler. Öğretmenlerine karşı aşırı bir güven duyarlar. Örneğin her şeyi öğretmen bilir, öğretmenler hiç yanlış yapmaz, her şeyin en güzelini öğretmen yapar, vb. duygulara kapılırlar.

Bu yaş çocuklarının aşırı güven duyduğu bireylerden ayrılmaları zaman kişiliklerinde birtakım olumsuz değişikliklere neden olabilir. Öğrencilerde ise ulaşmak istediği hedeften vazgeçme, yaptığı işlerden zevk alamama, çevresine karşı duyarsızlık ve beklide en önemlisi karşısındakilere karşı önyargılı ve güvensiz davranış sergileme gibi değişiklikler olabilir. İşte öğrencilerin bu kadar güven duyduğu öğretmenlerinden ayrılmaları da birçok olumsuz duruma yol açabiliyor. Eğer bu durum çözüme kavuşturulamaz ise, öğrenciler açısından daha büyük sorunlara neden olabilir.

Bu olumsuzlukları yaşamamak, eğitimde istenen, özlenen başarıları ulaşabilmek, başarılı, üretken, özeleştiriyi seven, sorgulayan, araştıran, tartışan, kendinden emin olan, bilime önem veren bireyler yetiştirebilmek için gerekli önlemlerin en kısa zamanda alınması gerekmektedir.

Bu araştırmanın;

İlköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin ilköğretim amaçlarının gerçekleştirilmesini etkileme açısından ilgililere yardımcı olması, eğitime destek vermesi ve bilim evrenine bir katkı sağlaması beklenmektedir.

Sınırlılıklar:

Bu çalışmada;

- 1 Öğretmen değişikliklerinin amaç boyutu,
- 2 Bitlis ili merkez ilçe, Güroymak, Tatvan, Adilcevaz ve Ahlat ilçelerindeki ilköğretim okulları,
- 3 Veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeğin geçerliliği,
- 4 Anketin uygulandığı zaman, 2005–2006 öğretim yılı ile sınırlıdır.

Sayıtlar:

Bu araştırmanın sayıtları aşağıda belirtilmiştir.

- 1 İlköğretim okulu birinci ve ikinci kademe öğretmenleri ile okul yöneticileri anket sorularını içtenlikle cevaplamışlardır.
- 2 Anket soruları ilköğretimin amaçları çerçevesinde hazırlanmış, geçerliliği ve güvenilirliği itibarıyla yeterli, cevapları değerlendirme ölçeği bakımından da kullanışlıdır.

Tanımlar

Bu çalışmada geçen;

İlköğretim Okulu: Zorunlu eğitim çağındaki çocukların eğitim-öğretim gördükleri ve öğretim süresi sekiz yıl olan ilköğretim kurumu,

Yönetici: İlköğretim okulunda görevli müdür, müdür başyardımcısı ve müdür yardımcısı,

Denek: Bu araştırmada anket yoluyla kendilerinden bilgi alınan; yönetici, birinci ve ikinci kademe öğretmenlerini,

Birinci Kademe Öğretmeni: Bir, iki, üç, dört ve beşinci sınıflarından birinde görevli öğretmeni,

İkinci Kademe Öğretmeni: Altı, yedi ve sekizinci sınıfların branş öğretmeni,

İlköğretim müfettişi: Bitlis İli Milli Eğitim Müdürlüğü İlköğretim Teftiş Kurulunda görevli, ilköğretim kurumlarının işleyişini denetleyen kişi,

Olumsuz davranış: Okuldaki eğitim faaliyetlerini ve toplum düzeninin işleyişini engelleyen her türlü davranışı ifade etmektedir.

Başarı: Toplumsal, yaşama katılmadaki etkenlik ya da etkililik olarak tanımlanabilir. Başarı, kişinin ussal ve düşünsel yetenekleriyle, olduğu kadar, bu yeteneklerin geliştirilmesine uygun ortam ve şartlarla da yakından ilgilidir (Tezcan, 1992, s.132).

Etkililik: Belirlenen amacın gerçekleştirilme derecesidir (Aydın, 1994: 15). Çıktılarda sağlanan başarı, amacı gerçekleştirme düzeyi, gerekli kaynakları elde etme yeteneği, çevreye uyum sağlama yeteneği olarak tanımlanmıştır (Karlı, 1998, s.1)

Okul Müdürü: Eğitim öğretim etkinliklerinin önceden saptanmış amaçlar doğrultusunda düzenlenip uygulanması ve değerlendirilmesinden, okulun genel işleyiş

ile ilgili işlerin yürütölüp düzenin sağlanmasından ve denetlenmesinden okul yapısı içinde en üst düzeyde yetkili ve sorumlu kimse (Uluğ, 1985, s. 169).

BÖLÜM II

KURAMSAL TEMELLER VE KAYNAK ARAŞTIRMASI

Bu bölümde, araştırma ile ilgili kuramsal açıklamalar yer almaktadır.

Kuramsal Temeller

Bu bölümde, araştırmanın kuramsal temellerini oluşturmak amacıyla ilköğretim alanında yapılmış araştırma ve yayınlarının araştırmanın konusuna ilişkin kısımları, ilgisi oranında aşağıda özetlenmiştir.

1. İlköğretim Okulunun Kuruluş ve Gelişmesi (Tarihçe)

Eğitim, insanın dünya üzerine gelmesiyle başlamış ve insanın dünya üzerinde var olduğu sürece var olacak bir alandır. Fakat eğitimin uygulanış biçiminde günden güne değişiklikler olmuştur ve olmaya da devam edecektir.

İster topluluk “cemaat” halinde yaşasın, ister toplum halinde yaşasın insanlar bilgi birikimlerini kuşaktan kuşağa aktarmışlardır (Güler, 1997, s.18). Özellikle yazının icadından sonra ulaşılan kaynaklar bunun en önemli kanıtıdır. Yazının icadı M.Ö. 4-5 bin yıla kadar uzanır. Bu zamanda tarih sahnesinde bulunan ve uygarlıkları ile tanınan başlıca devletler; Orta Asya’da yaşayan ve “Eski Türkler” de denilen Hun, Göktürkler ve Uygur devletleri, Mısırlılar, Çinliler, Hintliler, Sümerler, İranlılar, İsraililer, Yunanlılar ve Romalılarıdır (Binbaşioğlu, 1982, s.1).

Eski Türklerde, genellikle cinsiyet farkı gözetmeden, büyük bir çocuk sevgisi vardır (Akyüz, 1989, s.5–6). Yalnız o zaman için değil, nesiller boyunca tarihten ibret alınması düşüncesi ile taşlara kazılarak, meskûn mahal meydanlara dikilen kitabeler,

Türk topluluğunda kalabalık bir okur-yazar tabakanın bulunduğuna işaret etmektedir (Kafesoğlu, 1983, s.325).

Eski Türklerin “pozitif” bilgiye verdikleri önem Kutadgu-Biliğ (58.bab)’de belirtilmiştir. Orada “Bilgili”nin uyuması, bilgisizin uyumasından daha iyidir (KM, b.3225) ve “Cahil kişi boş bir kalıptır, bilginin yeri gök’ün de üstündedir” (KB, b.2452) gibi fikirler yer almıştır. Sonra Divan-ü Lugat’it Türk (I, s.427)’te geçen “Kut belgusi bilig” (Kudretin belgesi bilgidir) Türk atasözü 900 yıl önce yazıya geçmiştir (Kafesoğlu, 1983, s.326).

Başlangıçta bilenlerin, bildiklerini yakınlarına öğretmesi şeklinde başlayan bu süreçte, insanın ihtiyaç listeleri artıkça yakınları eğitim görevini yerine getiremez olmuş ve başlangıçta usta-çırak ilişkisi biçiminde başlayan bu görev özel emek, beceri ve zaman isteyen bir düzeye gelmiş, sonuçta öğretmenlik mesleği ile okul denilen kurum doğmuştur (Bayram 1998, s.14).

Eski zamanlarda eğitim aile fertleri arasında olurken (Örneğin anne kızına temizlik yapmayı, çocuk bakmayı, yemek yapmayı, baba oğluna silah kullanmayı, kendini savunmayı, yiyecek bulmayı, avlanmayı vb. öğretirdi.), ilk olarak Sümerlilerde eğitim okuma-yazma esas alınarak yapılmaya başlanmıştır. Sümerlilerde eğitim hem aile hem de konu üzerinde uzman olan kişilerce yürütülmüştür.

Öğretme işinin meslekleşmesi ve eğitim görevinin sosyal bir kurum olan “okul” içinde örgütlenmesine karşın bütün dünyada çocuğun eğitiminden, 1789 Fransız ihtilaline kadar, ailesi sorumlu olmaya devam etmiştir. İlk kez 1793 Fransız Anayasası “Öğrenim herkesin ihtiyacıdır. Toplum kamu eğitiminin gelişmesine bütün gücüyle yardım etmek ve öğrenim imkânlarını bütün vatandaşlara sağlamak zorundadır” kuralını getirmiş halkın eğitim ihtiyacını karşılamak üzere ilk kez Fransa’da “Eğitim ve Kiliseler Bakanlığı” kurulmuştur (Bilgen, 1986, s.12). Fransa’da 1881–1882 yıllarında laik,

yaygın ve etkin bir ilköğretim gerçekleştirilmiştir. Almanya’da ilköğretim zorunluluğu 1819’da, parasızlık ilkesi 1888’ de gerçekleştirilmiştir. İngiltere’de ilköğretim zorunluluğu 1876, parasızlık da 1891’de getirilmiştir (Akyüz, 1989, s.173).

Avrupa’da görülen gelişmeler Osmanlı İmparatorluğu’nu da etkilemiştir. Lale devrinde başlayan yenileşme çalışmaları, Tanzimat’la daha köklü bir devreye girmiş ve eğitim işlerinin devletin temel görevlerinden biri olduğu, kabul edilmiştir. Böylece eğitim hizmetlerinin yürütülmesi hükümetçe örgütlenmeye başlanmıştır (Bilgen, 1986, s.17).

Ayrıca Osmanlı İmparatorluğu döneminde öğretmen yetiştirme konusunda da gelişmeler olmuştur. Türkiye’de öğretmen yetiştirme ile ilgili ilk uygulama Fatih Sultan Mehmet’in sıbyan mektebi öğretmenleri olacaklar için medreselerde ayrı bir program uygulamasına kadar gider. Ancak bu ilgi daha sonra devam etmemiş, Tanzimat dönemine kadar öğretmen yetiştirmede hiçbir gelişme olmamıştır. 1848 yılında ilk Darülmuallimin kurulmuş, yönetmeliği de yayınlanarak öğretmen yetiştirmede önemli adım atılmıştır (<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/149/gelisli.htm>).

İlköğretim ile ilgili bir girişim, eğitimde ilk yenileşme dönemine rastlar. Bu II. Mahmud’un 1824’de yayınladığı ferman ile okuma yazmanın gereği ve ilköğretimin zorunluluğu kesin olarak ifade edilmiş, İstanbul dışındaki illere de bildirilmiştir. Ne var ki 1839 yıllarına kadar İstanbul’da bile yeterince uygulanamamıştır. Ancak yine de 1824 fermanı eğitim tarihimizde büyük önem taşır (Akyüz, 1989, s.173–174).

1845 yılında “Meclis-i Maarif-i Muvakkat” (Geçici Eğitim Meclisi) kurulmuş, ilk, orta ve yüksek öğrenim kademeleri kabul edilmiş, Sıbyan Okulları ve rüştiyelerin geliştirilmesi uygun görülmüş, yüksek okul olarak bir darülfünun açılması düşünülmüş ve ayrıca Türkçede gerekli kitapların çoğaltılmasına çalışmak üzere 18 Temmuz 1851 de, Encümen-i Danış kurulmuştur. Bu Fransız Akademisinden ilham alınarak, Osmanlı

Devletinde ilk defa kurulmuş bir ilim topluluğu idi. Gerek iç üyelerin ve gerekse dış üyeleri ilim irfan sahibi kimselerdi (Koçer, 1987, s.61).

Osmanlı İmparatorluğunun son dönemleri olan, 17 Mart 1857’de Maarif’i Umumiye Nezareti adıyla ilk eğitim bakanlığı kurulmuştur.

1869 tarihinde Maarif Nazırı Saffet Paşa Tarafından yayınlanan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi (Eğitim Tüzüğü)’ne göre; eğitim-öğretim tam bir devlet işi olarak ele alınmıştır. 29 Aralık 1876 tarihli Kanuni Esasi (Anayasa)’nın 14.maddesi ilköğretimi yerine getirilmesi zorunlu bir görev olarak tanımlamış “meccanilik” (parasız oluş) konusunda 1913’e kadar açıkça temas edilmemiştir (Koçer, 1987, s.82–128; Bayram, 1998, s.16).

3 Mart 1913’de Tedrisat-ı İptidaiye Kanun–1 Muvakkati (ilköğretim geçici kanunu) çıkarılmış ve bu kanun, “geçici” başlığına rağmen Cumhuriyet yıllarında da birçok maddeleri yürürlükte kaldırmıştır. 1913 tarihli bu kanunla ilköğretim zorunlu ve parasız olduğu kabul edilmiştir (Akyüz, 1989, s.294).

İlköğretim açısından Cumhuriyet’in ilk on yılı büyük yenileşme girişimlerine ön hazırlıklarla geçmiştir. Bu dönemde ilk önemli girişim, Heyet-i İlmiye’nin toplanmasıdır. 1923, 1924 ve 1926’da üç kez toplanan bu kurul, Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-u Muvakkatı’nın işlemeyen maddelerini değiştirmeye, ilkokul programını geliştirmeye, ilkokuldan sonra okula gidemeyen öğrencilerin eğitimi için çözümler aramış, ilköğretimi yaygınlaştırmaya çalışmış ve Talim ve Terbiye Kurulunun kurulmasını önermiştir (Başaran, 1982, s.33; Cırıtlı, 1983, s.270–271).

29 Nisan 1924’de çıkarılan 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu “Türkiye dâhilindeki bütün bilim ve eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığına Bağlıdır.” hükmü ile eğitim sistemini yeniden düzenlemiştir (Düstur, 1924, T.3, C.5; Bayram, 1998, s.17).

3 Nisan 1926’ da çıkarılan 789 sayılı “Maarif Teşkilatına Dair Kanun” eğitim sisteminin yapısını ve işleyişini hükme bağlamıştır (Düstur, 1924, T.3, C.7; Bayram, 1998, s.17).

1928 yılında yapılan “Harf Devrimi” ile “Millet Mektepleri” seferberliği başlamış, bir yılda 1 milyona yakın yurttaşa okuma-yazma öğretilmiştir (Koçer, 1981, s.128).

1924 yılında John Dawey, Milli Eğitim Bakanlığı’nın davetlisi olarak ülkemizde iki ay süren incelemelerde bulunmuştur. Hazırladığı raporda; eğitimin amaç ve hedeflerinin dikkate alınmasını, verilecek eğitimin ülkenin bütün insanlarını kapsamasını, okullarda günlük hayatın ihtiyaçlarını, karşılayacak bilgilerin verilmesini, hizmet içi eğitimin önemini öğretmenler arasında mesleki gelişmelere ilgi uyandırılmasını, yönetimin aşırı merkeziyetçiliğe gitmemesi gerektiğini belirtmiş, öğretmen ve yönetici eğitimine ayrı bir önem vermiş, eğitimin makro planının hazırlanmasını ve 10–12 yıllık bir süreyi kapsayacak bu planın gelişigüzel değiştirilmemesi için sağlam hukuki esaslara bağlanması gerektiğini belirtmiştir (Akkutay, 1996; Otaran, 1996; Bayram, 1998, s.17).

Köy eğitiminde ilk adım 1936’da köy eğitmeni yetiştirme kurslarıyla atılmış, denemenin başarılı olması 17 Nisan 1940’da köy enstitülerinin açılmasına yol açmıştır. Köy enstitüleri köyde yaşayan insanların eğitiminin artması ve köylerin kalkınması için gerekli insan gücünü yetiştirmek için açılmıştır. 4274 sayılı yasaya göre kurulan, “Köy Bölge Okulları”, ilkokuldan sonra dört yıllık eğitim veren, amacı üretici yetiştirmek olan okullardır. Birkaç köyün arsında kurulan bu okullar 1950’den sonra köy enstitüleri ile birlikte kaldırılmıştır (Başaran, 1982, s.34–36).

05.01.1961 tarihinde kabul edilen 222 sayılı “İlköğretim ve Eğitim Kanunu” birinci maddesinde ilköğretim; “kadın erkek bütün Türklerin milli gayelere uygun olarak

bedeni, zihni ve ahlaki, gelişmelerine ve yetiştirmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretimdir” şeklinde yer almakta böylece “temel eğitim” kavramı yönetim metinleri arsında bu yasayla yer almaktadır (Bayram, 1998, s.18).

12 Mart 1971 günü düşen hükümetin yerine kurulan yeni hükümet “Reform Hükümeti” olarak bilinmektedir. Bu hükümetin ele aldığı reformların en önemlilerinden biri de hiç şüphesiz eğitim reformudur. Atatürk ilkeleri, Anayasa, Hükümet programı ve Kalkınma Planları, Eğitim Reformu Çalışmalarının temelini oluşturmuştur. Eğitim reformu araştırma, geliştirme temeline dayanan ve sürekliliği olan yenilik getirme düzeni olarak tanımlanmıştır.

8 yıllık okul denemesi, eğitim reformu çalışmalarının bir bölümü olarak;

Öğrenciyi hem üst okullara, hem de çalışma hayatına hazırlayacak çok yönlü öğretim yapan bir okulu gerçekleştirmeyi; zorunlu öğretim süresinin uzatılmasını ve bunun gelecekte tüm yurda yayılmasını gerçekleştirmeyi amaçlamıştır.

14.06.1973 tarihinde kabul edilen 1739 sayılı “Milli Eğitim Temel Kanunu” bu reform çalışmalarının temel ürünlerinden biridir.

Bu yasanın ikinci bölümünde “Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri” şu başlıklar halinde yer almıştır. “Genellik ve Eşitlik”, “Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları”, “Yöneltme”, “Eğitim Hakkı”, “Fırsat ve İmkân Eşitliği”, “Süreklilik”, “Atatürk İnkılâp ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği”, “Demokrasi Eğitimi”, “Laiklik”, “Bilimsellik”, “Planlılık”, “Karma Eğitim”, “Okul ile Ailenin İşbirliği” ve “Her Yerde Eğitim”.

Milli eğitim temel kanunu kapsamında uygulamalar sürerken önemli bir gelişme, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNİCEF) arasında oluşturulan ve Hükümetimiz adına 1 Haziran 1983 tarihinde imzalanan “Hayata Dönük Temel Eğitim Projesi” olmuştur. Projenin içerdiği 1982–1984

yıllarını kapsayan ilköğretim okullarının yönetim boyutu bir araştırma (Bilgen, 1986) ile analiz edilip yorumlanmıştır.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990–1994)’nda; Çağ nüfusunun tamamına yakını okullaştırılmış olan ilkokullarda niteliğin yükseltilmesi çalışmalarına devam edileceği belirtilmiştir (DPT, s.292; Bayram, 1998, s.19).

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996–2000)’na göre; Çağ nüfusu itibariyle ilkokullarda okullaşma oranı yüzde yüz olmuş, ortaokullarda yüzde 65,6 düzeyinde kalmıştır. Ortaokullardaki okullaşma oranının düşük kalmasına neden olarak sekiz yıllık zorunlu eğitime geçilememesi gösterilmiştir (DPT, s.11; Bayram, 1998, s.20).

Sekiz Yıllık Zorunlu Eğitim

Sekiz yıllık zorunlu eğitim ilk kez 12 Mart 1971 günü kurulan “Reform Hükümeti”nce oluşturulan “Eğitim Reformu Çalışma Grupları” tarafından ele alınmıştır. 1971–1972 eğitim-öğretim yılından itibaren pilot uygulaması başlatılmış ve izleyen yıllarda açılan 6400’e yakın ilköğretim okulu ile ülke genelinde yaygınlaştırma çabaları sürdürülmüştür. Buna 10’uncu Milli Eğitim Şurasına uzanan bir süreçte bilim çevrelerince tartışılmıştır.

28.02.1997 tarihinde toplanan Milli Güvenlik Kurulu, sekiz yıllık zorunlu ve kesintisiz eğitime geçilmesini hükümete tavsiye etmeye karar vermiştir.

55. hükümet tarafından Hükümet programına alınan sekiz yıllık zorunlu eğitimin kesintisiz olarak uygulamaya geçirilmesi 16.08.1997 tarihinde kabul edilen 4306 sayılı kanunla “ilköğretim kurumları sekiz yıllık okullarda oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir” düzenlemesi getirilmiştir (Resmi Gazete, 23084, 18 Ağustos 1997: Bayram, 1998, s.20). Bu kanuna eklenen

geçici madde ile 31.12.2000 yılına kadar ilköğretim giderlerine kullanılmak üzere belirtilen işlemler ve kâğıtlar için eğitime katkı payı ödenmesi öngörülmüştür.

İlköğretim ve eğitim kanunu Milli Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu, Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ve 24.03.1998 tarihli ve 3418 sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kâğıt ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkında Kanun çıkarılarak yürürlüğe konması Türk Milletinin büyük çoğunluğu tarafından maddi ve manevi olarak desteklenmiştir.

2.Temel Kavramlar

İlköğretim I. Kademedeki Öğretmenlerin Görev Yerlerindeki Değişikliklerin; ilköğretim amaçlarını gerçekleştirme derecesini araştıran bu çalışmanın kavramsal çerçevesini oluşturan alana özgü veri tabanının kısaca açıklanması bağlamında, yönetim biliminin bazı verileri aşağıda özetlenmiştir.

Eğitim

Eğitimin Türkçe karşılığı olarak kullanılan pek çok sözcük vardır. Bu sözcüklerden bazıları şunlardır; alıştırma, antrenman, ders okutma, egzersiz, eğitme, geliştirme, görgü, idman, kurs, maarif, okuma, öğrenim, öğrenme, staj, tahsil, talim, tedris, tedrisat, terbiye ve yetiştirme.

Eğitim kavramının değişik yaklaşımlarla ele alındığı ve değişik şekillerde tanımlandığı bilinmektedir. Eğitim kavramının farklı şekillerde yorumlanması, eğitimcilerin, felsefi, sosyo-ekonomik alanlardaki düşünce farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Eğitim sözcüğü Türkçe’de birbirinden farklı en az şu altı anlamı ifade edecek biçimde kullanılır (Ertürk, 1975, s.9);

1) disiplin,

- 2) sosyal hizmet,
- 3) kazantı,
- 4) öğrenim,
- 5) sosyal kurum ve
- 6) kasıtlı kültürleme süreci.

İnsanoğlunun doğuşundan günümüze eğitimin genel amacı, kültürün tüm nesillere yayılmasını sağlamak ve gelecek nesillere aktarmaktır. Eğitim insanın doğuşuyla başlar ve ömür boyu devam eder. Hatta günümüzde doğum öncesinde bile bebeklerin eğitilmesi söz konusu olmaktadır. Bebeklere anne karnında müzik dinletme ve hikâye okumanın zekâ gelişimi açısından olumlu sonuçlar verdiği savunulmaktadır.

Eğitim en genel anlamıyla insanları belli amaçlarına göre yetiştirme sürecidir (Fidan, 1996, s.4). Bireylere toplum hayatının gerçeklerini aktarmak, toplum hayatının sağlıklı işleyişini sağlayan temel kuralları kavratmak, aile hayatının düzenini sağlamak ve ekonomik ihtiyacı karşılayacak mesleğe yönlendirmek yine eğitimin görevidir. Bir ulusun eğitim sistemi bu görevinde ne kadar başarılı olursa, o ulus da diğer uluslar arasında o derece başarılı olur.

Eğitim, fiziksel uyarımlar sonucu, beyinde istendik biyo-kimyasal değişiklikler oluşturma süreci olarak tanımlanabilir (Sönmez, 2001, s.2). Bireyler çevrelerinde meydana gelen fiziksel uyarıcıları beyne iletirler. Beyin ise bir takım kodlamalar yaparak bu uyarıcıları kayıt eder. Beyin ise meydana gelen biyo-kimyasal değişiklikleri sinirler aracılığıyla organlara ileterek davranışları yönlendiriyor.

“Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1975, s.12).

Farklı görüşlere sahip eğitimcilerin eğitim kavramının içeriğine ilişkin olarak birleştikleri noktalar şöyle özetlenebilir (Ertürk, 1975; Önder, 1989, s.19):

- Eğitim bireyseldir ve öğrenci (müşteri) merkezlidir.
- Eğitim sonucu görülen değişme olumlu olmalıdır.
- Eğitim sürecine katılan bireyin yetersiz olduğu varsayılır.
- Eğitim süreci belli kazanımlara yönelik olmalıdır.
- Eğitim süreci boyunca etkileşim esastır.
- Etkili bir eğitim, uygun bir ortamda, uygun yöntem ve araçlar kullanılarak yaşantılar yoluyla kazandırılır.
- Eğitim sürecini düzenleme ve yürütmede görev alan eğitici etkili bir role sahiptir.

Toplumların en önemli görevlerinden biri de gelecek nesiller için, çağın gereklerine uygun eğitim sistemini oluşturmaktır. Bu sistem oluşturulurken toplumun tamamı göz önüne alınmalı, ülkenin çıkarları ve olanakları doğrultusunda hareket edilmelidir. Gelişme yolunda olan toplumlar, yetişmekte olan yeni kuşaklara kazandırmayı öngördüğü davranışları rastlantılara ve kültürlenmenin gelişigüzel etkilerine bırakamazlar (Çelenk, 2001, s.2).

Bireylerin davranışları, tutumları, yaşama bakış açılarının şekil almasında ailesel eğitim, insan eğitimindeki en önemli ve temel adımı oluşturur. Birey doğumdan sonra ilk eğitimle ailesinde karşılaşır ve uzun bir süre ailesi ile eğitimini sürdürür. Bazı çocukların eğitim kurumları ile karşılaşmadan aile içinde okur-yazar oldukları bilinmektedir. Bireyin kişilik yapısının oluşmasında ailesine çok önemli görev düşmektedir. Hatta günümüzde ailelerin bu konu üzerinde eğitim almaları da şarttır.

İnsanların kişilik özelliklerini belirleyen bir takım davranışların temelini ailede alır. İnsan, anne-baba ve kardeşleri birer model olarak görür. Bunun için aile bireyleri

aile içindeki rollerini sağlıklı bir şekilde yerine getirmelidirler. Çocuklar daha küçük yaşlarda anne-babalarını ve ailede sevdikleri büyüklerini taklit ederek onlarla özdeşleşir (Fidan, 1996, s.6).

Öğrenme

İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli özellik akıllı olmasıdır. Yani insan aklını kullanarak çevresindeki olup biten olaylara anlam verebilir, ulaşmak istediği noktaya ulaşabilir, merak ettiği konular hakkında bilgi sahibi olabilir. Kısaca insanoğlu öğrenme yeteneğine sahiptir. Bu yeteneğini kullanarak çevresindeki olumsuzluklardan kurtulabilir. İnsan bu yeteneğini doğuştan ve çevresinden kazandığı bazı güçlerden alır.

Öğrenme değişik biçimlerde tanımlanmakla beraber, psikologların çoğu öğrenmenin bireyin çevresiyle etkileşim kurması sonucu, oluştuğunu ve bireyin davranışlarında değişiklik meydana getirdiği görüşünde birleşmektedirler (Fidan, 1996, s.10). Öğrenme “yaşantı ürünü ve nispeten kalıcı izli davranış değişmesi” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma göre öğrenmenin üç önemli özelliği vardır: (a) bireyin davranışlarında bir değişiklik olması, (b) bu değişikliğin olgunlaşma, büyüme, uyku, ilaç, yorgunluk vb. etkenlerin etkisiyle değil de yaşantı sonucu meydana gelmesi ve (c) bu değişikliğin en azından belli bir süre kalıcı olması (Açıkgöz, 2000, s.7).

Davranış, insanın gözlenebilen ya da ölçülebilen bilinçli etkinliklerin (faaliyetlerin) tümüdür (Büyükkaragöz, Civi, 1994, s.24). İnsanların gösterdiği, duygu, düşünce, tutum, hareket, tepki ve tercih gibi terimlerin her biri harekettir. Davranış değişikliği ise bireyin önceden yapamadığı bir hareketi veya beceriyi yapabilmesidir. Örneğin birey matematik dersine katılmadan önce alan hesaplamalarını bilmeyebilir, fakat dersten sonra bu hesaplamaları yapabiliyorsa davranış değişikliği gerçekleşmiş diyebiliriz.

Öğrenme kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Bazı insanlar hızlı ve kolay öğrenirken, bazıları da daha uzun sürede ve yavaş öğrenir. Öğrenme bireyin zekâ durumuna, gelişim ve olgunlaşma aşamasına, konuya ve duruma göre değişiklik gösterebilir.

Büyükkaragöz ve Civi (1994, s.25), öğrenmenin gerçekleşmesinde etkili olan belli başlı faktörleri şöyle sıralamıştır:

- Öğrenmeye hazır olma
- Motivasyon (Güdülenme)
- Alıştırma-tekrar
- Öğrenme materyali

Öğrenilmiş davranışlar bireyin yaşantısı sonucu kazanılır. Bu davranışların kazanılabilmesi için bireyin çevresi ile etkileşim kurması gerekmektedir. Bireyin çevresiyle iletişim kurması, çevresindeki uyarıları duyu organları yardımıyla alarak onları algılaması, yorumlaması ve tepkide bulunması anlamına gelir (Çelenk, 2001, s.3). Bireyin çevresiyle etkileşimi iki şekilde olur. Bunlardan birincisi bireyin çevreden etkilenmesi, ikincisi ise bireyin çevresini etkilemesidir.

Öğretme

Eğitimciler, davranış değişmesinin ancak öğrenme yaşantıları sonucu gerçekleşebileceğini savunmakta ve “öğretme” yi de “herhangi bir öğrenmeyi kılavuzlama ve sağlama faaliyeti” olarak tanımlamaktadırlar (Büyükkaragöz, Civi, 1994, s.28). Buradan yola çıkarak öğretmeyi, bireyin davranışlarında değişiklik sağlayabilmek için yapılan faaliyetlerin tümü olarak görebiliriz.

Öğretme etkinliğinin başarılı olabilmesi için, öğrenmeyi gerçekleştirecek bireylerin öğrenme ihtiyacı hissetmesi ve öğrenme eğilimi içinde olması gerekmektedir.

Eğer öğrenme ihtiyacı sağlanamazsa ve öğrenme eğilimi olmazsa beklenen sonuca ulaşılamaz. Zor kullanılarak veya bir değişkene bağlı olarak yapılan öğrenme faaliyetleri zor ve değişken ortadan kalktığında anlamını kaybeder.

Toplumsal yaşantı içinde bireye öğrenme etkinliği sunan birçok kişi ve araç vardır (Fidan, 1996, s.11). Günümüzde bireyin aile içinde anne-baba, kardeşleri, akran gruplarında arkadaşları, çevresinde kitle iletişim araçları ile sürekli iletişim halindedir. Birey çevresindeki bu kişiler ve kitle iletişim araçlarından sürekli öğrenme faaliyetlerinde bulunur. Buradan aldığı mesajlarla birey yeni davranışlar kazanır veya var olan davranışlarını daha da geliştirir. Ancak şunu unutmamak gerekir ki bu öğrenme her zaman istenilen yönde olamayabilir.

Öğretmenlerin görevi, öğrencileri öğrenme istek ve ihtiyacı doğrultusunda eğitmek olmalıdır (Çelenk, 2001, s.3). Bunun için de çevresel faktörlerinde göz önünde tutularak öğrencilerin ihtiyaçları iyi tespit edilmelidir. Eğer tüm çalışmalara rağmen öğrenci öğrenme istek ve ihtiyacı duymuyorsa öğrenme-öğretme etkinliklerinden vazgeçilmemelidir. Bu durumda farklı çalışmalar yapılarak öğrenme-öğretme etkinliklerine devam edilmelidir. Gerektiğinde öğrenciler hakkında daha geniş bilgiler toplanmalıdır. Her bir öğrenmenin, yapmanın, beceri ve alışkanlıklar kazanmanın en uygun zamanını bulmak çok önemlidir (Beşer, 2003, s.15).

Öğrenme-öğretme sürecinin sadece okullarda gerçekleştirilmesi gerektiği düşünülemez. Önemli olan herhangi bir yerde ve zamanda (a) öğrenen (b) öğreten ve (c) öğrenilen adlarını verebileceğimiz üç öğenin etkileşimde bulunmasıdır (Açıkgöz, 2000, s.10). Öğreten kişi ile öğrenen bireyler arasındaki ilişki ne kadar güçlü olursa öğrenme-öğretme süreci o derece başarılı olur. Öğreten öğrenene kıyasla bazı ilgi ve beceriler konusunda daha üstün durumdadır ve öğretilmesi gereken davranışları öğrenene kazandırmada etkin rol almaktadır.

Öğretmen

Öğretmenlik mesleği, öğretmenliğin bir meslek alanı olarak ortaya çıkmasından sonra var olmuştur. Öğretmenliğin bir meslek olup olmadığı ise uzun bir süre tartışılmıştır. Sonunda öğretmenliğin kendine özgü bir meslek olduğu, bir meslekte bulunması gereken her türlü özelliklere sahip olduğu konusunda anlayış birliğine varılmıştır (Tezcan, 1992, s.266). Genel olarak bakıldığında öğretmenlik öğretmenin görevi, meslek ise bir kimsenin geçimini sağlamak amacıyla yaptığı işidir. Öğretmenlik mesleği ise öğretmenin geçimini sağlamak amacıyla sürekli olarak yaptığı öğretme görevidir.

Öğrenci, öğretimin en önemli unsuru, öğretmen ise öğretimin hareket ettiricisi ve düzenleyicisi olarak eğitimin vazgeçilmez ve önemli bir ögesidir. Öğretmen, bireylere belirli amaçlar doğrultusunda davranış kazandırmaya çalışan kişidir. Öğretmenlik başkalarının öğrenmesine yardım etme ve kılavuzluk yapma mesleğidir. Yani planlı ve düzenli olarak, öğrencilerin gelişimini amaçlayan, öğrenme faaliyetlerini başlatan, devam ettiren ve gerçekleştiren sürecin uygulayıcısı öğretmendir.

Eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesi, öğretim-öğretme süreçlerinin etkililiğine, öğretim-öğretme süreçlerinin etkililiği ise, büyük ölçüde öğretmene ve onun öğretme ortamında gerçekleştirdiklerine bağlıdır (Açıkgöz, 2000, s.17). Buradan da anlaşılacağı gibi öğretmenin eğitim sürecindeki görevi çok kritiktir. Bunun için öğretmenlik mesleği, eğitime gönül veren, eğitimi her şeyin üstünde ve her türlü sorunun çözümü olarak gören, bilinçli ve bu bilinci çevresine aktarabilecek yeterliliklere sahip bireylerin işidir. Bu amaçla, öğretmen öncelikle sağlam bir karaktere sahip olacak, hammaddesinin insan olduğunu unutmayacak ve bu bilinçte insanlar yetiştirmeye çalışacaktır.

Öğretmenden, tüm sorunların üstesinden tek başına gelmesini beklemek yanlıştır. Çünkü bu kadar önemli bir konuda öğretmenin sadece kendi çabasıyla istenilen noktaya ulaşmak mümkün değildir. Öğretmenin, öğrencileriyle, meslektaşlarıyla, yöneticileriyle,

velileriyle ve tüm toplumla işbirliği içinde olması gerekmektedir. Ülkemizde eğitim sorunlarından biri de budur. Öğretmene yardımcı olmadan ve üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmeden eğitimden çok şey beklemek hayalden başka bir şey değildir. Unutulmaması gereken, eğitim zorunlu olmasından öte kadın-erkek, yaşlı-geç, köylü-şehirli, doğulu-batılı herkesin ihtiyacı olduğunun bilinmesidir.

Öğretmen, öğrenme-öğretme ortamını hazırlamakta, öğrencileri öğrenme etkinliklerine yöneltmekte, öğrenme ihtiyacını uyandırmakta ve öğrencilerin aktif olarak öğrenmesine rehberlik etmektedir. Yani öğretmen, öğrenme-öğretme ortamını öğrencileri için uygun, ilginç ve zevkli bir şekilde düzenleyen, değişik öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanarak öğrenme-öğretme etkinliklerini düzenleyen, öğrencilerini bu etkinliklerin içine katıp rehberlik eden ve kazandırılması gereken davranışların hangi ölçüde kazandırıldığını değerlendiren kişidir.

Öğretim mesleğinin icracısı olarak öğretmenin de toplumda bir konumu vardır (Tezcan, 1992, s.266). Öğretmenlerin toplum içindeki konumu, toplumlara göre hatta bölgelere göre farklılık göstermektedir. Eskiden toplum içerisinde önemli bir yeri ve yüksek bir saygınlığa sahip olan öğretmen özellikle son zamanlarda çeşitli nedenlerden ötürü bu saygınlığını kaybetmiştir. Nedenlerden bazıları ise öğretmenlerin bu zamanlarda düşük ücret alması, farklı dallarda eğitim almış kişilerin öğretmen olarak atanması, bazı gençlerin öğretmenliği işsiz kalmamak için tercih etmesi, öğretmenlerin çeşitli kurum veya kişilere bağımlı bırakılması vb.

Başkalarının öğrenmesine yardım etmek amacıyla yapılan her türlü etkinlik öğretimdir. Bu da öğretmen tarafından planlanır ve yürütülür. Bu konuda başarılı olabilmek için öğretmende tükenmeyen bir insan sevgisi, hoşgörü, şefkat ve özveri bulunması gerekmektedir. Öğretmenlik yeterince genel kültür, alan bilgisi ve meslek formasyonu ister (Beşer, 2003, s.21).

Öğretmen yaptığı işin önemini bilmesi, sık sık öz eleştiri yapması, eksik kaldığı noktalarda kendisini yetiştirmesi, değişen ve gelişen teknolojiye uyum sağlaması gerekmektedir. Nasıl ki bir öğrenci sevdiği öğretmenin dersinde başarılı olmak isterse, mesleğini seven bir öğretmen de alanında başarıyı yakalayacaktır.

Mehmet Altan, "memur öğretmen ve entelektüel öğretmen" üzerine yaptığı bir araştırmada Anadolu'nun birçok bölgesinde öğretmenlerle sohbet imkanı bulmuş ve öğretmenlik hakkında şu yorumlarda bulunmuştur. "Öğretmenlik zihinsel uğraştır. Öğretmen de bir bilgi teknisyenidir. Öğrenimi, mezun olduğu yüksek okul yıllarıyla sınırlı değildir. Alanındaki gelişmeleri izleyen, irdeleyen, yargılayan bir beyin işçisidir. Kısacası ömür boyu sürecek entelektüel bir yaşamın sahibidir. Öğretmenler bu özellikleriyle, Batı'da her türlü yeniliğin öncüsü olmuş, ülkelerin zihinsel gücünü temsil etmiştir. Bir meslek grubu olarak değil, toplumsal bir zihinsel egzersiz merkezi olarak görülmüşlerdir."(<http://www.dersimiz.com/haber.asp?haberid=725>).

Yönetici

İnsanların belirli amaçlara ulaşmak için bir araya gelerek dayanışma yapma gereksiniminden doğan örgütler, insanlık tarihi kadar köklü ve eskidir. İnsanların toplu olarak yaşadıkları her yerde örgütlere rastlamak mümkündür. İnsanlık tarihinin başlangıcında insanlar, kendi ihtiyaçlarını tek başlarına karşılayabiliyorlarken, zamanla tek başlarına karşılayamadıkları ihtiyaçlarını gidermek ve çevre şartlarına uyum sağlamak amacıyla diğer insanlarla işbirliği yapmaya başlamışlardır. Örneğin; farklı toplumların oluşmasıyla birlikte savaşlar çıkmış ve insanlar bu savaşlardan korunmak için birlikte hareket etmişlerdir.

Ortak çabayı gerektiren bir amacın gerçekleştirilmesi, birden fazla bireyin güç ve eylemlerinin birleştirilmesini, bütünleştirilmesini ve aynı doğrultuda hareket etmesini

zorunlu kılmaktadır. İşbirliği olmaksızın, toplumsal yaşamın olamayacağı anlaşılmıştır (Aydın, 1994, s.13).

Barnard'a göre, bir örgütün var olabilmesi için üç temel öge zorunludur. Bunlar: (1) Birbiriyle iletişimde bulunabilecek bireyler, (2) amacın gerçekleştirilmesine katkıda bulunma isteği ve (3) gerçekleştirilmesi gereken ortak bir amaçtır (Aydın, 1994, s.14).

Etkililik ve yeterlilik, bir örgütün var oluşu ve yaşayışı için zorunlu özelliklerdir. Örgütlerin yaşamlarını sürdürmelerini etkileyen en önemli etkenlerden birisi de bireylerin amaca katkıda bulunma istekleridir. Etkililik ve yeterliliğin, önemi isteklilik üzerindeki etkisinden kaynaklanır. İsteklilik, amacın gerçekleştirilmesine ilişkin bir inancı gerektirir. Etkililik azaldığında, yani örgütün amaçlarını gerçekleştirme derecesi düştüğünde isteklilik azalır. Aynı şekilde, yeterlilik azaldığında, yani örgütün bireylerin gereksinimlerini karşılayabilme derecesi düştüğünde de isteklilik azalır (Tanrıöğen, 1988, s.2).

Örgütsel etkililik ve yeterlilik, bireylerin ortak amacın gerçekleştirilmesine katkıda bulunmaya istekli olmalarına, isteklilik de gösterilen çaba sonucunda elde edilen doyuma bağlıdır (Aydın, 1994, s.15).

Yönetim hakkında çeşitli tanımlar yapılmıştır. Bunlardan bazıları şöyle ifade edilebilir:

Yönetim, belirli bir takım amaçlara ulaşmak için insanlar olmak üzere parasal kaynakları, donanımı, demirbaşları, hammaddeleri, yardımcı hizmetleri ve zamanı birbiriyle uyumlu, verimli ve etkin kullanabilecek kararlar alma ve uygulama süreçlerinin toplamıdır (Erden, 1993, s.3).

Yönetim, evrensel bir süreç, toplumsal yaşam kadar eski bir sanat, gelişmekte olan bir bilimdir. Süreç olarak yönetim, bir takım faaliyet ve fonksiyonları, sanat olarak yönetim, bir uygulamayı, bilim olarak yönetim de sistematik ve bilimsel bilgi topluluğunu ifade eder (Baransel, 1972, s.25).

Örgüt bir anatomi ise yönetim fizyolojidir. Bunlardan biri olmazsa diğeri de özelliğini yitirir ve varlığını sürdüremez. Örgüt durağan ve kararlı bir kalıp, yönetim ise dinamik ve hareketli bir işlevdir (Can, 1992, s.33). Simon'a göre yönetim, işlerin yapılmasını sağlama sanatıdır (Kaya, 1991, s.41).

Kısaca söylemek gerekirse, yönetimin esası ortak bir amacın gerçekleştirilebilmesi için eldeki insan ve madde kaynağının etkili biçimde kullanılmasıdır. İnsan ve madde kaynağı aracılığı ile belli bir amacın gerçekleştirilmesi eylemidir (Aydın, 1994, s.70).

Megginson vd. (Aksu, 1994, s.2) yönetimin genel anlamda üç temel işlevinden söz etmektedirler. Bu işlevler:

1. Bireysel ve örgütsel amaçlara ulaşmak,
2. Birbirleriyle çelişkili amaçlar arasında denge sağlamak,
3. Etkililiği ve verimliliği sağlamaktır.

Everard ve Morris (Aksu, 1994, s.2–3) ise yönetimi geniş anlamda;

1. Örgütsel amaçları belirlemek,
2. Gelişmenin nasıl olacağını ya da amacın nasıl gerçekleşeceğini belirlemek,

3. Amacın planlandığı şekilde gerçekleştirilebilmesi için var olan insan, madde ve zaman kaynağını örgütlemek,
4. Süreci kontrol etmek,
5. Örgütsel standartları belirlemek ve gerçekleştirmek, olarak ifade etmişlerdir.

Örgütün amaçlarına ulaşabilmesi için, yönetimin bilimsel anlamda süreçlere ayrılması gerektiği, bunun israfı önleyeceği ve etkililiği arttıracığı söylenebilir. Yönetim süreçleri, çeşitli yazarlar tarafından farklı biçimlerde sınıflandırılmıştır. Bunlardan biri de Gregg tarafından yapılanıdır. Gregg'e göre yönetim süreçleri (Aydın, 1994, s.123–124):

1. Karar verme,
2. Planlama,
3. Örgütlenme,
4. İletişim kurma,
5. Etkileme,
6. Eşgüdümleme ve
7. Değerlendirmedir.

Sonuç olarak yönetim, örgütün sahip olduğu, madde ve insan kaynaklarını kullanarak, örgütün amaçlarını gerçekleştirme bilim ve sanatıdır (Bilgen, 1997; Bayram, 1998, s.22).

Eğitim Yönetimi

Yönetim biliminin özel bir alanı olan eğitim yönetiminin önemi, eğitim örgütlerinin özelliklerinden ötürü her geçen gün artmaktadır.

Eğitim yönetimi, yönetim biliminin eğitim alanında uygulanmasıdır. Eğitim alanına ilişkin politika karar ve amaçların gerçekleştirilmesiyle ilgilenir. Eğitim yönetimini, genel yönetimin, eğitim alanında uygulanması olarak tanımlayanlar da vardır (Kaya, 1991, s.43–44).

Eğitim Yönetimi, toplumun eğitim gereksinimlerini karşılamak üzere kurulan eğitim örgütünü, önceden belirlenen amaçları gerçekleştirmek için, etkili işletmek, geliştirmek ve yenileştirmek sürecidir (Başaran, 1994, s.12).

Yönetim ve eğitim yönetimi tanımlarda ön plana çıkan nokta yönetimin öncelikle insanla çalışma süreci olduğudur. Örgütlerin temel ögesi insandır. Maddi kaynak ise ancak insan ögesi varsa anlamlı olabilen, insan tarafından üretilen, insan kullanımına göre biçimlenen, insanın bir araç olarak kullandığı bir etkidir. Bu nedenle, insan boyutu olmaksızın ne örgütten ne de yönetimden söz edilebilir (Açıkgöz, 1994, s.8).

Temel girdisi ve çıktısı insan olan eğitim kurumlarında, insan ilişkilerinin ve bu ilişkilerin yönetiminin çok önemli olduğu söylenebilir. Eğitim yönetimi içerisinde yer alan insan ilişkileri, bir örgütteki insanları birleştirip ahenkleştirerek, çalışma durumuna sokmayı amaç edinen bir yönetim eylemidir (Başaran, 1994, s.139). Buradan da insan ilişkilerinin yönetimin, eğitim yöneticilerine önemli sorumluluklar yüklediği ve etkili olmak isteyen bir eğitim yöneticisinin insan ilişkilerini yönetmek bakımından etkin olması gerektiği sonucu çıkarılabilir.

Okul Yönetimi

Okul yönetimi de, eğitim yönetiminin okullarda uygulanmasıdır. Bu alanın sınırlarını eğitim sisteminin amaçları, yapısı ve süreçleri çizer. Okul yönetiminin önemi

eğitimin kritik bir alan olmasından ve yönetim görevinden doğmaktadır. Bu anlamda okul yönetiminin görevi, okulun sahip olduğu madde ve insan kaynaklarını rasyonel bir şekilde kullanarak, okulu amaçlarına uygun olarak yaşatmaktır. Okul yönetiminin önemini ayrıca, okul yöneticisinin yetki ve sorumluluğu da belirler. Yönetimin çok yönlü tanımları, yöneticiye çok yönlü yetki ve sorumluluklar yüklemiş bulunmaktadır (Bursalıoğlu, 1991, s.6–7).

Davranış değiştirme süreci olarak ifade edilen eğitimin, büyük oranda gerçekleştiği yerler olan okulların kendilerine özgü özellikleri, yönetimlerinin önemini arttırmaktadır. Okulun örgüt özellikleri olarak ifade edilen bu özellikler şöyle sıralanmaktadır (Bursalıoğlu, 1991, s.32–34):

1. Okul örgütünün en önemli ve açık özelliği, üzerinde çalıştığı ham maddenin toplumdan gelen ve topluma giden insan oluşudur.
2. Okulda çeşitli değerler bulunur ve bunlar çatışma halindedir.
3. Okul örgütünün ürününü değerlendirme güclüğü vardır.
4. Okul, özel bir çevredir.
5. Okul, çevredeki formal ve informal örgütlerin yön verdiği ya da etkilediği bir örgüttür.
6. Okul, kültür değişmesini sağlayan örgütlerin başında gelmektedir.
7. Okul, bürokratik bir kurumdur.
8. Her örgüt gibi, okulun da kendine özgü bir kişiliği olur.

Güçlüol (1985), okul müdürünü okulun yasal lideri, okulda otorite ve gücün ilk ve en önemli simgesi ve sahibi olarak tanımlamakta, yetkilerini gayet sınırlı bulmakta,

geleceğe yönelik planlama olay ve durumları belli bir düzeyde kontrol etme ve etkileme durumunda olmadığını vurgulamaktadır.

Yöneticiyi diğerlerinden ayıran, ona statü sağlayan, onun hiyerarşideki yerini belirleyen, birlikte çalışanların değerlendirmelerine esas olan eylemleri kararlarıdır (Açıkalın, 1997, s.51).

Karar, eylemi etkileyen her türlü yargı (Bursalıoğlu, 1991, 82; Açıkalın, 1997, s.51) biçiminde tanımlanabilir.

Okul müdürünün vermiş olduğu kararlar okulun amaçlarına ulaşmasında önemli bir yer tutar. Bu yönü ile okul yöneticilerinden her zaman etkili ve sağlıklı kararlar vermesi beklenmektedir. Okul yöneticileri karar verirken aşağıdaki maddeleri göz önünde bulundurması gerekmektedir.

- 1) Okuldan beklenen bireyleri farklılaştırmaktadır.
- 2) Bu farklılaştırmanın yöntemi ya da aracı öğretimdir.
- 3) Okulda öğretimin belirlenen düzeye ulaştırılması müdürün görevidir.
- 4) Her zaman öğretimin “belirlenen düzeye” ulaşmasını engelleyen durumların varlığı söz konusudur.
- 5) Yönetimde amaca yönelmiş eylemler için geçerli olan bu engel durumlara sorun (problem) denir.
- 6) Yöneticiden beklenen bu sorunları çözmektir. Tanımlanan bu izlen, yönetimde kararının gerekliliğini simgeler.

Okulların etkili bir kurum niteliğini kazanmaları, yani önceden belirlenen amaçlarına ulaşabilmeleri büyük ölçüde okuldaki etkinliklerin, eğitim ve öğretim programının yürütülmesinden sorumlu olan yöneticilerin (müdürlerin ve müdür yardımcılarının) etkili olmalarına bağlıdır. Okullarda yapılan her tür etkinliğin rastlantıya bırakılmaması ve özenle planlanması gerekmektedir. Bu konuda en önemli

görev eğitim yöneticilerine düşmektedir. Etkili okulla ilgili araştırmalar, okul yöneticisinin etkili okulun kritik önemdeki etkenlerden birisi olduğunu göstermektedir (Balcı, 1993, s.23).

Okulun ürünlerinden sorumlu olan ve bunun için de okulun kaynaklarını kullanma yetkisine sahip olan ve okul içi uyumu sağlayan kişiler olan müdürlerin en önemli görevi, okuldaki eğitim-öğretim programının hedeflerine ulaşmasını sağlamaktır. Yukl'a göre, bu hedef doğrultusunda müdürler (Tanrıöğen, 1988, s. 4),

- 1) Hedefleri ve politikaları geliştirmek,
- 2) Amaçlara uygun olarak okulu organize etmek ve programları geliştirmek,
- 3) İlerlemeyi izlemek, sorunları çözmek ve düzeni korumak,
- 4) Kaynakları sağlamak ve yönetmek,
- 5) Kişisel ve mesleki gelişmeye uygun bir okul iklimi yaratmak,
- 6) Okul dışındaki çevrede okulu temsil etmek gibi işgörülerini yerine getirmek durumundadırlar.

Eğitim yöneticisi; öğretmen, işgören, öğrenci, veli, çevre liderleri, çevredeki yerel yöneticiler, merkez örgütü ve politikacılar gibi farklı eğitim ve kültür düzeyinde bulunan, farklı beklentileri olan öğelerle ilişkiler kurmak, onların çelişkili beklentilerini bağdaştırarak demokratik yönetimi sürdürmek zorundadır (Kaya, 1991, s.132). Eğitim yöneticisinin önünde duran bu güçlükler, onun bazı becerileri ve yetenekleri taşımasını zorunlu kılmaktadır. Etkili bir eğitim yöneticisinin taşıması gereken beceriler bazı yazarlarca üçe ayrılmaktadır; teknik, insansal ve kavramsal beceriler (Açıkgöz, 1994, s.9).

Teknik beceri, öğretim yöntem ve teknikleri, süreçleri ve işlemleri konusunda temel bilgiye sahip olmayı ve bu alanların işleyişinde uzmanlık gerektirir. Teknik beceriler, yöntemleri, süreçleri, prosedürleri ve teknikleri olan belirli bir alanda yeterlik anlamı verir (Bursalıoğlu, 1991, s.207).

İnsanlarla, birebir veya grup halinde iletişim kuramayan, iletişim kurmakta güçlük çeken, insanlarla iletişim kurmaktan kaçınan, kendisini insanlardan soyutlamış bir okul yöneticisinin başarılı olması mümkün değildir. İnsansal beceri, bir yöneticinin insanlarla çalışabilme yeteneğidir. Bu beceri yöneticinin işgörenleri güdüleme, tutum geliştirme, grup dinamiği, insan gereksinimleri, moral ve insan kaynağını geliştirme hakkında bilgi sahibi olmasını gerektirir (Açıkgöz, 1994, s.10). İnsansal beceriler yöneticiye, grubun bir üyesi olarak etkili biçimde çalışma ve bu yolla lidere bulunduğu grup içinde işbirliği kurabilme yeteneği sağlamaktadır (Bursalıoğlu, 1991, s.207).

Kavramsal beceri, okul yöneticisinin okulu bulunduğu toplum içinde, eğitim sistemi içinde ve evrensel ölçüler içinde görebilme, okulu bütünleyen tüm parçaları karşılıklı etkileşim içinde görebilme, eğitim alanındaki kuramsal gelişmeleri izleyebilme, kavrayabilme ve karşılaştığı özgün eğitim durumlarını bu kuramsal ve kavramsal bakış açısı ile değerlendirebilme yeteneğidir. Bu yetenek başta yönetim kuramı, örgüt, insan davranışı ve eğitim felsefesi olmak üzere, eğitim alanına kuramsal bakış yeteneği kazandıracak bilim dallarının bilgi birikimine sahip olmayı gerektirir (Açıkgöz, 1994, s.10). Kavramsal beceriler örgütü bir bütün olarak görebilmek, duyabilmek yeteneğidir (Bursalıoğlu, 1991, s.207).

Örgütlerin başarıya ulaşmalarında yöneticilerin çok önemli bir rol oynadığı bilinen bir gerçektir. Başarılı bir eğitim yöneticisinin, okulun amaçlarını gerçekleştirilmesinde etkin olduğu, etkili bir okulun da öğretmen ve öğrenci başarısını

önemli ölçüde arttırdığını düşünürsek, çalışkan ve işgörenleri ile sağlıklı bir iletişim kuran eğitim yöneticisinin hem öğretmen hem de öğrenci motivasyonunu olumlu yönde etkileyeceğini söylemek mümkündür. Ancak şunu da unutmamak gerekir ki, okul içindeki tüm alt sistemlerinin okulun amaçlarından kendi paylarına düşen kesimini yerine getirmeleri gerekir.

3.Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları

Amaç, eğitim sisteminin elde edeceği ürünü gösterir. İlköğretim okulunda öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor alanda istendik değişimler meydana getirmesi, eğitim süreci sonunda elde edilen bir üründür (Bayram, 1998, s.24).

Eğitim sisteminin amaçları, sistemin politikasına ve işlevlerine uygun olarak, sistem bütünlüğünü koruyacak, kendi içinde tutarlı ve temel ihtiyaçları karşılayacak şekilde saptanır (Taymaz, 1989, s.3).

Pfifner-Prsthus’a göre örgütün görevleri “amaçlarına dönük olarak yaptığı eylemdir” (Bursalıoğlu, 1987, s.31). Bu nedenle etkili yönetim daima amaçlara göre yönetimdir (Can, 1992, s.74).

Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir (Kıroğlu, 2006, s.8):

Türk millî eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasa’da ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâki, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve

geliştiren; insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek,

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek,

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak,

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu arttırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

4. İlköğretimin Genel Amaçları

Türk Milli Eğitiminin genel amaçları, ilköğretim basamağında belli amaçlar çerçevesi içerisinde gerçekleştirilmeye çalışılır. Bu amaçları şu şekilde özetleyebiliriz (Güleryüz, 2001, s, 53-54);

A.Kişisel Bakımdan

İlkokul, çocuğa karşılanması gereken beden, ruh ve toplumla ilgili birtakım ihtiyaçları, geliştirecek çeşitli istidat ve kabiliyetleri bulunan değerli bir varlık olduğunu

kavratmayı; onu, kişilik ve ahlaki karakter sahibi iyi bir yurttaş olarak yetiştirmeyi amaç bilir. Buna göre ilköğretim görmüş bir yurttaş

1.Sağlığı koruyucu temel bilgileri benimsemiş, gerekli sağlık ve temizlik alışkanlıkları kazanmıştır.

a. Vücudunu, üstünü, başını ve çevresini temiz tutmayı öğrenir, bunlarla ilgili alışkanlıklar edinir.

b. Bulaşıcı hastalıklardan, hastalık taşıyan hayvanlardan, böceklerden, mikroplardan kendisini, çevresini korumasını bilir.

2. Evde, okulda, işyerlerinde ve genel olarak çevrede çıkabilecek her türlü kazanın tehlikelerine karşı dikkatlidir.

3. Çevresindeki bütün canlı, cansız varlıklara değer vermesini, onları sevmesini ve korumasını öğrenmiştir.

4. Okuma, yazma ve hesaplama gibi temel becerileri kavramıştır.

5. Öğrenme merak ve hevesini geliştirmiştir.

6. Yurt sevgisi, yurdunu tanıma ve tanıtmaya arzusu, yurda hizmet duygusu gelişmiştir.

7. İyi düşünme ve doğru hüküm verme alışkanlığı kazanmıştır.

8. Görev ve sorumluluk duygusu kazanmıştır.

9. Tabii güzelliklere ve güzel sanat eserlerine karşı ilgi ve hayranlık duymayı öğrenmiştir.

10. Boş zamanlarını iyi kullanmada anlayış alışkanlıkları kazanmıştır.

11. Başarılı olduğu zaman aşırı öğünmelerden sakınmayı, başarısızlık karşısında ümitsizliğe düşmemeyi öğrenmiştir.

B. İnsanlık İlişkileri Bakımından

İlkokul, çocuğa aile içinde ve toplumun diğer üyeleri ile olumlu bağlar kurabildiği ölçüde mutlu bir kişilik geliştirebileceğini, çevresindeki insanlarla iyi işbirliği yapabildiği ölçüde başarıya ulaşabileceğini duyurmayı ve benimsetmeyi amaç bilir. Buna göre, ilköğretim görmüş bir yurttaş;

1. İyi bir aile hayatının dayandığı temel ilkeleri kavramış, payına düşen görev ve sorumlulukları öğrenmiş ve benimsemiştir.
2. Başkaları ile birlikte yaşamayı ve beraber çalışmayı öğrenmiştir.

C.Ekonomik Hayat Bakımından

İlkokul, çocuğa yurdun kalkınmasında insan gücünün en değerli zenginlik kaynağı olduğunu ve bu kaynağı iyi şekilde geliştirmenin en verimli yatırım olacağını kavratmayı amaç edinmiştir. Buna göre ilköğretim görmüş bir yurttaş;

1. İnsan gücünün ve tabiat kaynaklarının çevresinin ve yurdun kalkınmasındaki önemini kavramıştır. Yaptığı her işi dikkatli, özenli, düzgün ve temiz yapar, baştan savmacılıktan sakınır. Kendi eşyasını, okulunu, onun eşya ve araçlarını, milli eserleri dikkatli ve özenli kullanmaya, iyi korumaya çalışır.
2. Toplumun bağımsız ve etkin bir üyesi olabilmesi için çalışmanın, iyi bir üretici olmanın ve geçimini sağlamanın gerekliliğine inanmıştır.
3. İyi bir tüketici olmanın memleket ekonomisindeki önemini kavramıştır.

Ç. Toplum Hayatı Bakımından

İlkokul, çocuğa Türkiye Cumhuriyetinin insan haklarına dayanan milli, demokratik, laik ve sosyal bir devlet olduğunu, Türkiye Devleti'nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün teşkil ettiğini ve dünya milletleri ailesinin şerefli ve yapıcı bir üyesini olduğunu kavratmayı amaç bilir. Buna göre ilköğretim görmüş bir yurttaş;

1. Şerefli bir tarihe sahip büyük bir milletin evladı olmanın gururunu duyar.
2. Demokrasi ilkelerini kavramaya başlamıştır; bütün ilişkilerinde bu ilkeleri uygulamaya çalışır.
3. Toplumların ilerleme ve yükselmesinde bilim ve tekniğin önemini kavramıştır.
4. Memleketin yakın ve uzak komşu memleketler ve dünya milletleri ile olan ilişkileri hakkında seviyesine uygun bir bilgi kazanmıştır.

5. Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri

Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri aşağıdaki verilmektedir
(<http://meb.gov.tr/kanun/1739.htm>)

I. Genellik ve Eşitlik:

Madde 4. Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

II. Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları:

Madde 5. Millî eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir.

III. Yöntem:

Madde 6. Fertler, eğitimleri süresince ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.

Millî eğitim sistemi, her bakımdan, bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir.

Yöneltmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır.

IV. Eğitim Hakkı:

Madde 7. İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar.

V. Fırsat ve İmkân Eşitliği:

Madde 8. Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır.

Maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır.

Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.

VI. Süreklilik:

Madde 9. Fertlerin genel ve meslekî eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır.

Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir.

VII. Atatürk İnkılâp ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği:

Madde 10. Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk inkılâp ve ilkeleri ve Anayasa’da ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır. Millî ahlâk ve millî kültürün bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine ve öğretilmesine önem verilir.

Millî birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilir; çağdaş eğitim ve bilim dili hâlinde zenginleşmesine çalışılır ve bu maksatla Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile iş birliği yapılarak Millî Eğitim Bakanlığınca gerekli tedbirler alınır.

VIII. Demokrasi Eğitimi:

Madde 11. Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevî değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasa’da ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasî ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasî olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez.

IX. Laiklik:

Madde 12. Türk millî eğitiminde laiklik esastır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilkokul ve ortaokullar ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır.

X. Bilimsellik:

Madde 13. Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir.

Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır.

Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilir, bu yöndeki çalışmalar maddî ve manevî bakımdan teşvik edilir ve desteklenir.

XI. Planlılık:

Madde 14. Millî eğitimin gelişmesi iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak, eğitim-insan gücü-istihdam ilişkileri alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak meslekî ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.

Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın meslekî eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir.

Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve kurumların bu standartlara göre optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır.

XII. Karma Eğitim:

Madde 15. Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkân ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız ve yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.

XIII. Okul ile Ailenin İş Birliği:

Madde 16. Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında iş birliği sağlanır.

Bu maksatla okullarda okul-aile birlikleri kurulur. Okul-aile birliklerinin kuruluş ve işleyişleri Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

XIV. Her Yerde Eğitim:

Madde 17. Millî eğitimin amaçları yalnız resmî ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, iş yerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır.

Resmî, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, Millî eğitimin amaçlarına uygunluğu bakımından Millî Eğitim Bakanlığının denetimine tâbidir.

6. Öğretmenin Toplumun Yapılanmasındaki Rolü

Topluma yön veren ve toplumun ilerlemesinde büyük bir pay sahibi olan öğretmenler, bir toplumun en önemli yapı taşlarıdır. Toplumda bu kadar önemli bir yere sahip olan eğitim camiasının üzerindeki sorumlulukları tam olarak yerine getirmesi

gerekmektedir. Öğretmenlerin üzerine düşen görevleri yerine getirmemeleri ileride ciddi problemlere yol açabilir.

Öğretmenlik mesleği tarihimizden günümüze kadar toplum içindeki önemini korumuştur. Öğretmenlik görevi sadece meslek olarak öğretmenliği seçen kişilere has bir özellik değildir. Bireye hayata gözlerini açmasıyla birlikte, çevresindekiler tarafından kazandırılan sayısızca davranış vardır. Bunların en önemlileri konuşma, yemek yeme, tuvalet eğitimi, ...vb. Ancak bireyin eğitim-öğretim çağı geldiğinde, belki o ana kadar hiç görmediği kişi veya kişiler tarafından eğitilmesi söz konusudur. Bu çağdan başlayarak uzun yıllar sürecektir ve bireyin hayata bakış açısının netleşmesiyle sona erecek sürecin mimarları, bu konuda eğitim görmüş, yaptığı işin önemini kavramış gerçek öğretmenler olacaktır.

Öğretmenlik, genelde toplumun kabul ettiği meslek gruplarının başında gelir. Ancak, öğretmen olmak, mesleğe atılmak, bu mesleğin kutsal olmasının arkasında kalmak ve o ana kadar öğrendiklerin meslek hayatı boyunca yeterli olacağını varsaymak ideal bir öğretmen için yeterli değildir. Bu gibi bir düşünceye kapılmak kişiye, öğrencilerine, meslektaşlarına, çevresine ve en sonunda da topluma büyük zararlar verebilir.

Öğretmenlik mesleği, insan sevgisi, aile sevgisi, vatan sevgisi, demokrasi bilinci, eleştirel düşünme becerisini gerektirir. Ayrıca öğretmen eleştiriye, yeniliğe ve teknolojiye açık olur, eksiklerini tamamlamayı görev bilir, teknolojiden yararlanır ve çevresindekilerin de yararlanmasına rehberlik eder.

Öğretmenlik mesleği görevde belirlenen süreyi tamamlamak değil toplumun huzurunu bozan, toplumun gelişmesini engelleyen, davranışları önceden sezinlemek, var

olan sorunlar için çözüm yolu üretmek ve ulusunun çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkması için sürekli olarak mücadele eden onurlu bir meslektir.

Öğretmenin itibarı, mesleğin güçlü olmasında ve gücünü sürdürmesinde önemli bir etmendir. Bizde Tanzimat döneminde ilk kez açılan (1848) Öğretmen Okulunun (Darülmuallimin) müdürü Ahmet Cevdet (sonra Paşa) Efendi okul için giriştiği düzenlemelerle öğretmen adayları olan öğrencilerin, Medrese öğrencileri gibi “Üç Aylar’da” “Cerre Çıkma” uygulamasını kaldırmıştır. Çünkü Ahmet Cevdet Efendi bir öğretmenin saygınlığını, halktan para, yiyecek, giyecek toplama ile bağdaşmayacağını, Cer sisteminin bir dilencilik olduğunu söylemiştir (Tezcan, 1992, s.270).

Öğretmenlik, karşılığında ücret talep edilecek bir meslek değildir. Öğretmenin emeğini sadece maddi kıstaslarla belirlemek mümkün değildir. Verilen emeğin karşılığı maddiyattan uzak, ölçülemeyecek kadar değerlidir. Ancak bu öğretmenlerin ücret almaması gerekir anlamına gelmemelidir. Öğretmenin toplum standartlarının üzerinde veya en azından toplum standartlarında bir yaşam sürdüreceği geliri olmalıdır. Asla öğretmen ihtiyaçlarını karşılayamayacak, başkalarına bağımlı yaşayacak ve ihtiyaçlarının temini için ek iş yapacak konumda bırakılmamalıdır. Bu durum öğretmenin performansını olumsuz etkileyeceği gibi halk arasındaki saygınlığının düşmesine de neden olacaktır. Böyle bir durumda öğretmenin topluma yön vermesi, toplumun geleceği için çalışmalar yapabilmesi ve nitelikli insan yetiştirmesi oldukça zor olacaktır.

Öğretmenler tüm ülkelerde devlet memurlarının çoğunluğunu oluştururlar (Tezcan, 1992, s.270). Bu durumun hem olumsuz hem de olumlu yanlarının olması ise doğal karşılanmalıdır. Olumsuz yanı, bu kadar geniş kitlenin içinde mutlaka mesleğe istemeden gelen ve mesleğe ısınamayan insanların var olabileceğidir. Ayrıca meslekler için çok önemli olan hizmet içi faaliyetleri bu kadar geniş bir topluluğa sağlamak ve

mesleği sevdirecek etkinlikler düzenlemek oldukça masraflı ve güçtür. Öğretmenlerin sayıca fazla olmasının olumlu yanları ise yadsınamaz. Toplum içinde geniş bir kitleye sahip olan eğitim ordusunun göstereceği küçük bir caba büyüyerek tüm topluma ulaşmaktadır. Öğretmenlerin, demokratik, üretken, bilgili, azimli, insan sevgisi ile dolu ve vatana bağlılığı ile bütünleşen özel yaşantısıyla çevresindekileri etkilemesi, eğitim konusunda halkı aydınlatması, bilinçlendirmesi ülke açısından önemli bir kazanım olarak görülmektedir.

Kadınların da öğretmenler arasında çoğunlukta olması toplum için önemli bir avantajdır. Kadınların, yeni neslin yetişmesinde çok önemli bir rol aldığı düşünüldüğünde bunun önemi daha da büyük olduğu açıkça görülmektedir. Annelik ve öğretmenlik gibi kutsal iki mesleği aynı anda yürüten kadınlarımıza önemli görevler düşmektedir. Toplumdaki her sorunun çözümü olan eğitimin önemini kavramış bir anne hem kendi çocuklarını hem de çevresindeki çocukların bu yönde yetişmesi gerektiğine öncülük yapacaktır.

Öğretmenlerin genelde toplumda gelir düzeyi düşük veya orta düzeyde olan kesimden gelen insanların içinden geldiğini görülmektedir. Öğretmenlerin alt ve üst tabakadaki insanları kolaylıkla anlayabilmesi, onlarla rahatlıkta iletişim kurması ve eğitimin geleceğimiz için önemini onlara izah etmesi toplumun geleceği için önemli bir etkidir. Böylece üst tabaka eğitim için gerekli fedakârlıklarda bulunur ve eğitim kurumlarının işleyişine destek verir. Alt tabaka ise tüm olanaklarını eğitim için seferber eder ve eğitilmiş insanları örnek alır.

Tarihinde birçok önemli başarıya imza atmış Türk insanı, olanakların çok kısıtlı olduğu devirlerde eğitim için önemli fedakârlıklar yapmışlardır. Atatürk, düşman işgaline son verdiğinin hemen ertesinde, 29 Ekim 1922’de bir öğretmenler toplantısında şu sözleriyle eğitime ne denli önem verdiğini ortaya koymuştur: “Öğretmenler,

ordularımızın kazandığı zafer, sizin ve sizin ordularınızın zaferi için yalnız ortam hazırladı. Gerçek zaferi siz kazanacak ve yaşatacaksınız ve mutlaka başarıya ulaşacaksınız.” Atatürk okul hakkında da şunları söylüyor: “Okul, genç dimağlara insanlığa saygıyı, ulusa ve yurda sevgiyi, onuru, bağımsızlığı öğretir... Yurdu ve milleti kurtarmaya çalışanların aynı zamanda mesleklerinde namuslu birer uzman olmaları gerekir. Bunu sağlayan okuldur. Eğitim programımızın temeli, bilgisizliğin yok edilmesidir. Bunu yok etmedikçe yerimizdeyiz. Yerinde duran bir şey geriye gidiyor demektir.” (Fidaner, <http://www.stanford.edu/~ofidaner/aboutme/koyenst.html>).

Özellikle Türkiye’de Cumhuriyetin ilanından sonra birçok eğitim seferberliği başlatılmıştır. O yıllarda halkın %80’i köylerde yaşıyor ve yine bir o kadarı okuma yazma bilmiyor, ekonomi büyük ölçüde tarıma dayanıyor. Böyle bir ülkenin kalkınabilmesi ancak köy insanının yükseltilmesi, tarımda yeni tekniklerin uygulanabilmesi ile mümkün olabilir.

Ancak büyük şehirlerde Batılı usullere göre yetiştirilen öğretmenler, köylerde istenen iyileşmeyi sağlayamazlar. Atatürk de bunun üzerine, daha sonra Köy Enstitüleri’nin fikir babası olacak olan İsmail Hakkı Tonguç’un da içinde bulunduğu bir heyeti Anadolu’ya gönderir. Onların da dönüşlerinde gözlemleri şöylece özetlenebilir (<http://www.stanford.edu/~ofidaner/aboutme/koyenst.html>);

1. Büyük şehirlerde yetiştirilip köylere gönderilen öğretmenler ya dayanamayıp gidiyor ya da kalıp köyün karanlığında kayboluyor, ağanın imamın yoluna gidiyor.
2. Köy okulunda sadece okuma yazma öğrenen köylü, bunu kullanamadığı için, dört beş sene içinde okuma yazmayı da unutuyor.
3. Ama askerden dönüp tarlasını işleten çavuşlar, köylü çocuklarına kendiliklerinden okuma yazma öğretiyor, hem de cumhuriyetin padişahsız bir

yönetim olduğunu, sıtmanın sivrisinekle bulaştığını, trenin buharla çalıştığını anlatıyorlar.

Yerinde yapılan bu gözlemler sonucunda, askerliğini onbaşı veya çavuş olarak yapan köy gençleri kısa bir eğitime tabi olduktan sonra köylerine eğitmen olarak gönderilmesine karar verilmiştir. Bu gençler sadece okuma yazma değil, bunun yanında, sağlık, tarım, hayvancılık gibi önemli konularda halkı bilinçlendirmekle de görevlendirilmişlerdir. Bu uygulamaların başarıya ulaşmasının ardından üç tane köy öğretmen okulu açılmıştır.

1940 yılında ise zamanın Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel daha köklü bir çalışmayla Köy Enstitüsü Kanunu çıkarır. Köy öğretmen okulları Köy Enstitülerine dönüştürülür. Bunun yanında ülkenin her bir köşesine eşit dağılmak şartıyla on yedi Köy Enstitüsü daha açılmıştır. Bu enstitülerin kuruluş amaçları ise bulundukları çevreleri kalkındırmaktır.

Hayattaki güzellikleri sahiplenene öğretmen öğrencilerini de sahiplenmesi gerekir. Öğrencilerini sahiplenemeyen, toplumdan uzak duran bir öğretmenin eğitime tam anlamıyla katkı sağlayacağı söylenemez. Çünkü öğretmenin elindeki hammadde bir ağaç veya başka bir nesne değil, canlı bir varlık olan insan evladıdır. İnsan evladına şekil vermek oldukça önemli bir cabadır. İnsana şekil vermek geleceğe şekil vermektir. İnsana şekil vermek toplumun gelecekteki iskeletini oluşturmaktır.

Gelecekteki iskeleti sağlam olan toplumlar da dünyaya hâkim olan, teknolojiyi üreten ve kullanan, bilimsel çalışmaları üreten ve uygulayan topluluklar olacaklardır. Bu da ancak kendini bilen, kişilikli, kendini kanıtlamış ve hedefi doğrultusunda yılmadan mücadele eden öğretmenler aracılığıyla olacaktır.

Eğitim sisteminin sağlıklı bir yapıya kavuşturulabilmesinin en önemli şartlarından birisi de öğretmenlerin eğitim sistemine, topluma uygun ve meslek bilinci kazandırılarak yetiştirilmelidir. Öğretmen öncelikle yaşadığı ülkenin sosyo-kültürel yapısını, ekonomik özelliklerini ve değer yargılarını sonra çalışacağı bölgelerin sosyo-kültürel yapısını, ekonomik özelliklerini ve değer yargılarını iyi öğrenmeleri gerekmektedir. Öğretmen yetiştiren kurumlar öğretmen adaylarına sadece çağdaş ve eğitim problemlerini çözmüş ülkelerin eğitim sistemlerini kavratmaktansa ülkenin her bir köşesindeki eğitimin gerçek yüzünü tanıtmayı gerekmektedir. Böylece alınabilecek önlemler alınmalı ve bu konuda öğretmen adayları bilinçlendirilmelidir.

Öğretmenin sağlıklı bir şekilde yetiştirilmesinden sonra yapılması gereken en önemli noktalardan biri, meslek adına öğrendiğı bilgiler ile meslek ahlakının taşıması gerektiğı kişiliğın birleştirmesidir. Eğer bu birleşme sağlanamıyorsa öğretmen, sağlıklı bir eğitim-öğretim süreci oluşturmada güçlüklerle karşılaşabilir.

Öğretmenlik fedakârlık isteyen bir meslektir. Öğretmenin işi sadece sınıfta veya okulda bitmez. Öğretmen etkili bir sınıf ortamı ve sağlıklı bir okul iklimi oluşturmak için sürekli olarak hem meslektaşlarıyla hem de çevredeki insanlarla iletişim içinde olması gerekmektedir. Gerektiğinde çevresine öğrencinin, sınıfın, okulun ve eğitim-öğretimin önemini anlatmak durumunda kalabilir. Ayrıca bu konuda eğitim sistemimizi başarıya ulaştıracak çözüm yolları üretmelidir.

Öğretmen, okul ve dersane ortamını canlandıran, öğretim için zevkli bir hale getiren, öğrencileri ile sağlıklı ilişkiler kurabilen, en etkili yöntem ve teknikleri başarıyla kullanarak öğrencilerini öğrenmeye teşvik eden bir sanatkârdır (Büyükkaragöz, Civi, 1994, s.13). Öğretmenin sınıf içindeki bu rolünün dışında toplumun bir üyesi olarak da önemli görevleri vardır. Öncelikle “öğrenmeyi kolaylaştırma” öğrenciyi geliştirme “ve rehberlik” gibi rolleri sınıfın dışına taşımakta ve “çevresindekileri geliştirme” ye

dönüştürmektedir. Öğretmenin bulunduğu ortamdaki bu doğrultudaki gereksinimleri karşılaması, en azından yol gösterici bir rol üstlenmesi beklenmektedir (Açıkgöz, 2000, s.80–81).

Öğretmen çevresinden, okulundan, meslektaşlarından ve öğrencilerinden zaman zaman mesleği adına yararlı olan kritik noktaları öğrenmesini bilmelidir. Çünkü bu saydığımız çevrelerle sürekli iletişimde bulunan öğretmen farklı olay ve durumlarla karşılaşacaktır. Bu süreçte yaptığı hatalar var ise onları görme şansı bulacak ve aklına gelmeyen birçok çözüm yolu üretecektir. Bunun için öğretmen hatalarını kabullenerek çevresinden de önemli konular öğrendiğinin farkına varacaktır. Öğretmen bu durumu çevresindekilerden gizlememelidir ve aksine çevresiyle paylaşmalıdır. Böylece öğretmenin çevresindekiler hem kendilerini hem de öğretmeni değerli bir varlık olarak göreceklidir. Bu durum da öğretmenin çevresiyle sağlam ilişkiler kurmasına neden olacaktır.

Öğretmenler zaman zaman eğitim yöneticileri tarafından onure edilmelidir. Bu duruma bir örnek verelim. Bitlis İl Milli Eğitim Müdürü Sayın Halit Yüce, 24 Kasım 2005 tarihinde düzenlenen Öğretmenler Günü etkinliklerinde öğretmenlere şöyle hitap ediyor; “Eğitimizin temel taşı, toplumumuzun manevi doktoru, millet ruhunun mimarı, kültür ve sanatın yapıcısı ve yaratıcısı, varlığı ile aydınlığa, yokluğu ile karanlığa götüren kıymetli öğretmen kardeşlerim ...”. Çevreye baktığımızda tüm mesleklerin temsilcilerini yetiştirenlerin öğretmenler olduğunu görmekteyiz. Kaliteli ve karakterli yetişmiş bir doktorun, hâkimin, mühendisin, mimarın yanlış kararlar vermesi, bir fırıncının, bakkalın, mobilyacının ölçüde yanlışlık yapması mümkün olur mu? İşte öğretmenin bu niteliklerde tüm bireyleri yetiştirmesi gerekmektedir.

Ülkenin olanakları ve eğitim gelenekleri çevrenin niteliği üzerinde önemli rol oynar (Fidan, 1996, s.11). Ancak bazı olanaksızlıkların olması gelecekte eğitim-öğretimin ve toplumun kaliteli olamayacağı anlamında algılanmamalıdır. Aksine sağlıklı ve uzun vadeli eğitim politikaları üreterek ve uygulayarak tüm olumsuzlukların üzerinden gelmek mümkündür.

Günümüzde toplumun büyük bir kesiminin olduğu gibi öğretmenlerin de imkânları kısıtlıdır. Bu saklanamaz, görünen bir gerçektir. Fakat öğretmenler, ne kadar onurlu, ne kadar şerefli ve ne kadar önemli bir iş yaptıklarının farkındadırlar. Kendini bilen bir öğretmen, toplumun ve meslektaşlarının imkânlarının artmasında en önemli görevin kendisinde olduğunun bilincindedir. Onlar her şeye rağmen bu görevin tüm kriterlerini yerine getirerek daha üst seviyelere ulaşacaklarını bilirler ve bu hedef doğrultusunda ilerlerler. Çünkü öğretmenler Atatürk'ün “*Öğretmenler yeni nesil sizlerin eseri olacaktır*” sözünü hiç unutmazlar.

Özetle, öğretmen kişiliği, inançları, değerleri ve yaşam biçimi ile örnek alınabilecek çağdaş bir insan tipi çizmek durumundadır (Açıkgöz, 2000, s.83). Öğretmen, çevre kalkınmasında öncü, çevresinde önder, çevresindeki problemlerin çözümleyicisi, toplumun kültür hazinesi, yeni düşüncelerin üreticisi, çocuk eğitim uzmanı ve idealist kişilik olarak toplumdaki yerini korumalıdır.

7. Sınıf İçinde Öğretmen ve Sınıf Yönetimi

Okulun çocuğu toplumsallaştırma görevi genellikle sınıf içinde yerine getirilir (Tezcan, 1992, s.282). Sınıf içerisinde ise toplumsallaştırma ve çocuğu eğitme-öğretme görevi öğretmene verilmiştir. Bu da çocukların toplumsallaştırılmasında öğretmenlere çok önemli görevler düşmekte olduğu şeklinde algılanabilir. Öğretmenler bu işte

öğrencileri yarışa sokmaktan, öğrencilerini yarıştırmaktan çok öğrencilerin kişiliklerine önem vermelidirler.

Sınıf ortamının çocuğa sağladığı en büyük katkı, ailede bulamadığı veya çevresinde yeterli görmediği arkadaş grubunu genişletmesidir. Bu arkadaş grubu da bir bakıma çocuğun toplum hayatına katılmasını ve çocuğun toplumlaşmasını sağlamaktadır. Eğer çocuğun, bu aşamada toplum kurallarını, toplum içinde yaşama, başkalarıyla birlikte aynı ortamları paylaşma ve başkalarının yaşantısına saygı duyma davranışlarını kazanması, ileride toplumun sağlıklı üyesi olarak yaşamını sürdürmesine katkı sağlayacaktır.

Gage ve Berliner (1984) öğretmenin sınıfla oynayabileceği rolleri dört grupta toplamaktadırlar (Açıkgöz, 2000, s.79):

Sınıf İklimin Belirleme: Bir sınıfın ruhsal durumu, tonu öğretmen tarafından yaratılır. Güven ve saygı ortamı hazırlayarak öğretmen en üst düzeyde öğrenci gelişiminin beklendiği bir ortam yaratır.

Gereksinimleri Karşılama: Öğrencilerin bazı toplu istekleri olabilir. Bu durumda öğretmene başvurulur.

Duyguların Yatışmasında Yardımcı Olma: Öğretmen bazı anlar bir terapist gibi davranmak, öğrencileri anlamaya çalışmak durumunda kalabilir.

Öğrencilerin Öğrenmesine Yardım Etme: Öğretmen öğrencinin öğrenmesini kolaylaştıracak teknikleri, kaynakları seçer ve kullanılır.

Bir öğretmenden, öğrenme-öğretme ortamında pekiştireç, ipucu, dönüt, düzeltme kullanması, öğrenci katılmasını sağlanması, geç ve güç öğrenenlere yardım etmesi, cezaya başvurmaması, her ünitenin sonunda biçimlendirme ve yetiştirmeye dönük değerlendirme sonuçlarına göre her bir öğrencinin varsa eksiklerini tamamlaması, yanlışlarını düzeltmesi, alanında yeterli bilgi ve becerilerle donanık olması, hoşgörülü, sevecen, anlayışlı olması, fakat öğrenme-öğretme ilkelerinden taviz vermemesi gibi davranışlar beklenir (Sönmez, 2001, s.137).

Sınıf içerisinde öğretmenin davranışları, öğrencilerin öğrenmelerinde büyük önem taşımaktadır. Öğrenciler öğretmenin sınıf ortamındaki her hareketini öğretilen konu ile ilişkilendirmeye çalışırlar. Bu nedenle, öğretmenin sınıf içindeki her hareketinin öğretilen konu ile tutarlı ve öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırıcı nitelikte olması gerekir (Celep, 2002, s.158).

Öğretme-öğrenme sürecinde, öğretmenin dikkate alması gereken önemli bir nokta da öğretmenin ve öğrenenin farklı birer kişi tarafından gerçekleştirildiğidir. Öğretme işi bir kişi tarafından sağlanırken öğrenme işi de bir başka kişi tarafından sağlanmaktadır. Gordon (1998)' a göre öğretme-öğrenme sürecinin etkili olabilmesi için o iki kişi arasında çok özel bir ilişkinin kurulması gerekir (Aksay, 1998, s.3).

Öğretmen sınıf içerisinde kazandırılması gereken davranışları sadece klasik yöntemlerle kazandırmaya çalışmamalıdır. Öğrencinin ilgisini çeken, çevreye uygun ve teknolojiyi öğrencilerine hissettiren, öğrencilerin teknolojideki gelişmelere ayak uydurmalarını sağlayan yöntem ve teknikler kullanılmalıdır. Araçlar bilginin algılanmasında somutluk sağlayarak, öğrenmeyi kolaylaştırır, unutmayı azaltır, öğrenciyi güdüler, dikkatini toplar, öğrenme isteği yaratır, hedef davranışların yapılarak gösterilmesine, pekiştirilmesine, düşüncenin kavramlaştırılmasına yardımcı olur, öğrenme çevresini doğallaştırır (Özyürek, 1983: 88; Fleshsig, 1989: 69; Başar,1999, s. 74). Araçların aşırı zaman aldığı düşünülebilir, ancak eğitim-öğretim ortamında araçların kullanılması etkili ve kalıcı öğrenmelere neden olacağı unutulmamalıdır.

Öğretmenin sınıf içerisindeki etkililiğini belirleyen bir başka önemli nokta ise öğrencilerin konuya dikkatini çekmesidir. Yetişkinler dahi dikkatini çekmeyen olaylarla ilgilenmezler. Hele hele bu sınıf ortamındaki çocuklar olunca işin önemi daha da artıyor. Bunun için öğretmen çeşitli ve ilginç etkinlikler düzenleyerek öğrencilerin dikkatlerini konu üzeri çekmelidir.

Sınıfın, ders öncesi arayı yansıtan görüntüsünün, ders işlemeye hazır hale dönüştürülmesi öğretmenin çabasına bağlı kaldığında, şunlar yapılabilir; Birkaç saniye sessizce, hiçbir şey yapmadan sınıfı izlemek, alçak sesle konuşmaya başlamak, sınıf ortamında fark edilir bir şey yapmak, örneğin ışıkları yakmak veya söndürmek, perdeleri kapamak, güncel bir olay veya konu ile ilgili bir şey söylemek, elinde dikkati çekecek bir alet veya nesne ile örneğin ödev veya sınav kâğıtlarıyla sınıfa girmek... (Lemlech, 1988; Başar, 1999, s.74).

Sınıf içerisinde başarıyı etkileyen bir başka nokta ise öğrencileri amaçtan haberdar etmektir. Ne yapacağını, nelerin olacağını bilmemek, gelecekteki davranışları belirsizleştirir, eylemleri engeller (Başar, 1999, s.75). Öğretmen, tüm sınıfı yapılacak etkinlikler ve öğrenilecek yeni konular hakkında bilgilendirmelidir. Öğrenilecek bu etkinliklerin günlük hayatta ne şekilde uygulanacağı ve hayatımızı nasıl kolaylaştıracağı konusunda tüm öğrencileri bilinçlendirilmelidir. Eğer öğrenciler, öğrenecekleri yeni kavram ve bilgilerin işlerine yaramayacaklarını düşünüyorlarsa o derste ilgi duymazlar, anlatılanlar ve yapılanlardan zevk almazlar. Böyle öğrencilerin olduğu sınıfları yönetmek ise öğretmen açısından oldukça güçtür.

Öğretmenin sınıf içerisinde yerine getirmesi gereken önemli kriterlerden biri de öğrencilerini öğrenmeye karşı isteklendirmesidir. Öğrencilerin öğrenilecek konuya karşı ilgi duyması, o konuyu günlük hayatta nasıl kullanacağını bilmesi ve öğrenilecek konuyu öğrenebileceğine inanması etkili bir eğitim ortamının oluşmasında önemli etkenlerdir. Öğrencilerin yeni öğrenecekleri bilgileri öğrenebileceklerine inanmaları, onların bu bilgileri daha çabuk ve daha kalıcı öğrenmelerine neden olacaktır. Ayrıca tüm insanlarda olduğu gibi öğrencilerde de başarı gösterilen konular daha çok ilgi çeker ve bu konulardaki başarı genellikle yüksek olur. Organizmanın öğrenmeye güdülenmiş olması onun öğrenmesini kolaylaştırır (Bacanlı, 1999, s.108).

Başarıyı tadan öğrenciler, yeni başarılar arayacaklardır (Başar,1999, s. 75). Özellikle sınıfta etkin olmayan, derse katılmayan, bildiğini söylemekten çekinen, çevresiyle iletişim kurmakta güçlük çeken, utangaç ve sorumluluklarını yerine getirmeyen öğrencilere küçük başarılar tattırılarak onların da öğrenmeye karşı yüreklenmesi sağlanabilir.

Öğrenci, utanma, başarısızlıktan çekinme, eleştirilme, gülünç olma, küçük düşme, cezalandırılma, kaygılarından kurtarılmalı, sınıfta bunların yer almayacağı bir ortam oluşturulmalıdır (Başar, 1999, s.77). Her öğrencinin, bir alanda takdir edilecek davranışı vardır. Önemli olan öğrencilerin bu davranışının görülebilmesi ve takdir edilmesidir.

Öğretmen öğrencileri savunmasız yakalamaya değil, onlara her konuyu başarabilecekleri düşüncesini yerleştirmeye çalışmalıdır. Unutulmamalıdır ki öğrenemeyen insan yoktur, yeter ki insanlara uygun programlar uygulansın ve öğrenme-öğretme ortamları oluşturulsun. Bu öğrenci öğrenemez demek kolay ve basit bir düşüncedir. Bu o öğrencinin kadar öğretmenin de kendine güven duymamasının göstergesidir. Ancak her öğrencinin öğreneceğine inanmak ve bunun için gerekli koşulları yerine getirmek hem erdemli hem de meslek ahlakının gerektirdiği bir davranıştır.

Smith (1978), öğrenciyi güdüleme yollarını şu şekilde belirtmiştir (Bacanlı, 1999, s.153);

1. Güven duygusu yaratın.
2. Mantıklı nedenler gösterin.
3. Güdüleyecek düşünceler öğretin.
4. Düşünceleri eylemle bağlantılandırın.
5. Dersi hayatla ilişkilendirin.

6. Benlik imajında düzelme olacağını gösterin (öğrenirse, başkalarıyla geçinme sorunları, ortadan kalkacak, sosyal ilişkileri düzelecek v.b.).
7. Kültürel (çevresel) bir ilerleme ve destek sağlayın.
8. Öğrencilerin bağlılık hissetmelerini (konuyu benimsemelerini) sağlayın.
9. İlerlemeyi gösterin.
10. Sıcak, dürüst ve destekleyici olun.
11. Sınıfı bir destek hizmet sınıfı haline getirin.
12. Kültürel değerlerle ilgilenin.

Öğretmen sınıf içerisinde gerektiği yerde öğrencilerine pekiştireç vermesi gerekmektedir. Pekiştirme, belli bir uyarıcıya karşı ortaya konulan belli karşı etkinin tekrar ortaya konulması veya ortaya konulmaması ihtimalinin artırılmasıdır. Pekiştirmede kullanılan uyarıcıya pekiştireç denir. Öğretmen öğrencilerin seviyelerine bakarak öğrencilerine pekiştireç vermelidir. Her başarının arkasından ödül (olumlu pekiştireç) verilebileceği gibi, derste etkin olmayan öğrencilerin bazı davranışları da ödüllendirilebilir.

Pekiştireç, bir davranımı kuvvetlendiren ya da zayıflatan uyarıcıların genel adıdır. Buna göre ödül olumlu, ceza ise olumsuz bir pekiştireçtir (Aydın, 1999, s. 87). Ancak öğretmenin ödül ile cezayı uygun koşullarda ve zamanında vermesi gerekmektedir. Burada ceza ile şiddet kesinlikle karıştırılmamalıdır. Özellikle öğretmenin nedeni her ne olursa olsun şiddet içerikli cezalardan kaçınması gerekmektedir.

Sınıf yönetimi, okullarımızda yaşanan sorunların en önemlilerinden birini oluşturmaktadır. Bu da öğretmenlerin uzunca bir süresini almaktadır. Öğretmenlerin sürekli, öğrencileri disiplin bozucu davranışlarından ötürü sürekli azarlamaları, hakaret etmeleri, öğretmenlerin sinirlenip kendilerini kaybetmeleri okul ortamında sık sık rastlanan olaylardır. Öğrencilerin ilgili, dikkatli ve saygılı, davrandıkları ortamlarda

öğretmenlik bir zevk iken, bunun tersi ortamlarda oldukça sıkıntılı bir iş haline gelmektedir (Açıkgöz, 2000, s.100).

Öğretmenler genellikle sorunların az olduğu, öğrencilerin uyumlu olduğu, velilerin okula ve eğitime destek verdiği, öğrencilerin dil problemlerinin ve sınıf yönetimi ile ilgili sorunların olmadığı okullarda çalışmak istemektedirler. Ancak bu şekildeki bir düşüncenin çözüm olmayacağı aksine ileride daha büyük sorunlara yol açacağı akıldan çıkarılmamalıdır. Özverili ve çalışkan öğretmenlerin bu tür sorunların yaşandığı okullarda önemli yol alacağı ve kararlı çalışmaların neticesinde sorunların ortadan kalkacağı hayal değildir. Önemli olan sorunlardan kaçmak yerine meslek ahlakına yakışır bir şekilde mücadele etmektir.

Sınıf içerisinde bazı sorunların olması doğal karşılanmalıdır. Çünkü sınıftaki öğrencilerin her biri farklı bir hazırbulunuşluk ve kişilik özellikleriyle sınıf ortamına gelmektedir. Bunun için öğrencilerden aynı tür hareketleri göstermesi beklenemez. Ancak öğrencilerin dersi engelleyecek davranışlarına da müsaade edilmemelidir. Bunu yapabilmek için öğretmenin sınıfa çok iyi hâkim olması gerekmektedir.

Doyle (1985) sınıf yönetimini “verilen süre içinde yer alan etkinliklerde bir grup öğrencinin işbirliğinin kurulması ve sürdürülmesi” olarak ele almaktadır (Açıkgöz, 2000, s.100). Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi sınıf yönetimi sadece öğrencilerin istenmeyen davranışlarını önlemek değildir. Sağlıklı bir sınıf yönetimi, istenmeyen davranışların önlenmesinin yanında öğrenciler arasında sağlıklı bir iletişimin kurulmasıyla olur. Ayrıca öğrencilerin gelişimlerini etkileyecek her türlü etkileşimin sağlanmasında bir gerekliliktir.

Sınıf yönetimi öğrencilerle birlikte düşününce daha çok onların uygun bulunmayan ve dersin akışını bozan davranışları akla gelmektedir. Charles (1992) öğrencilerin bu tür davranışlarını şu kategorilerde toplamaktadır (Açıkgöz, 2000, s.100):

Saldırganlık: Öğrencilerin öğretmen ve diğer öğrencilere sözlü ya da fiziksel saldırıda bulunması,

Ahlaksızlık: Kopya çekme, yalan söyleme, çalma vb. davranışlar

Otoriteye Karşı Çıkma: Öğretmenin söylediklerini reddetme.

Dersin Akışını Bozma: Yüksek sesle konuşma, sınıfta dolaşma, elindekileri fırlatma vb.

Aylaklık: Etrafta oyalanma, verilen işleri yapmama, hayal kurma vb.

Bazı öğretmenler dün olduğu gibi bugün de hala kendisini öğrencilerin üstünde, bir otorite saymak geleneğinden kurtaramamıştır (Karagöz, Civi, 1994, s.263). Ancak günümüzde bu anlayışla sağlıklı bir sınıf yönetimi veya öğrenci-öğretmen ilişkisi oluşturmak olası görülmemektedir. Çünkü teknolojinin gelişmesiyle kendini yenileyen iletişim araçları tam aksine yayınlar ve yazılar yayınlarak bu görüşün ortadan kalkmasına neden olmuştur. Otoritenin kendini üstün görmekle değil ortamdakilerin varlıklarını ve bu kişilerin farklı birer kişiliklerinin olduklarını kabul ederek sağlanacağına dikkat çekilmektedir.

Öğrenciler, öğretmenleri tarafından küçük görüldüğü, her davranışlarının eleştirildiği, yaptıklarının pek nadir takdir edildiği hissine kapılırlarsa öğretmene yaklaşma yerine öğretmenden uzaklaşmayı tercih ederler. Böylece öğretmenler ile öğrenciler arasındaki ilişkiler gevşemekte ve giderek kopmaktadır. Öğretmen ve öğrenci arasındaki sıcak ve samimi ilişkilerin yerini soğuk ve zoraki ilişkiler alacaktır. Böyle bir ortamda ise etkili ve sıcak bir eğitimden söz etmek mümkün değildir.

Etkili sınıf yönetiminin sağlanması konusunu sistematik olarak ele alan ilk yazar Kounin (1970)'nin, bu konuda önerdiklerini şöyle özetleyebiliriz (Kounin 1970; Açıkgöz, 2000, s.103):

1. Bir öğrencinin bir davranışı nedeniyle uyarılması diğer öğrencileri de etkiler. Kounin bunu derslerinden birinde gazete okuyan bir üniversite öğrencisini uyardığında fark etmiştir.

Daha sonra yaptığı çalışmalarında bu uyarıların netlik, kararlılık ve kabalık gibi özelliklerinin etkilerini de araştırmış ve netliğin bütün öğrencilerin, kararlılığın ise kötü davranışları gösteren öğrencilerin davranışlarını düzelttiği, kaba uyarıların ise hiçbir davranışı düzeltmediği gibi huzursuzluk ve kaygı yarattığı sonucuna ulaşmıştır.

2. Sınıflarını etkilice yöneten öğretmenlerin bir özelliği olabilecekleri önceden görmeleri ve problemleri başlamadan önlemeleridir. Bu nedenle olabilecekleri önceden anlamaya çalışınız.
3. Öğrencilere sınıfta olup bitenlerden haberdar olduğunuzu gösteriniz. Böyle sınıflardaki öğrenciler disiplini bozma eğilimini daha az gösteriyorlar. Her zaman olmasa bile bazı durumlarda bir davranışın farkında değilmiş gibi davranmak onun kaybolmasına yol açabilir.
4. Aynı anda birden fazla durumla baş edebilmeliyiz. Örneğin ders anlatırken, anlatımı bozmadan konuşmaları uyarabilmeliyiz.
5. Sınıf etkinliklerinde akıcılık ve denge sağlamalıyız. Bazı öğretmenler öğrencileri ve sınıf havasını dikkate almadan mekanik bir biçimde ders anlatıyorlar. Diğerleri durmadan dersi kesiyor. Öğrencinin kalemini yere düşürmesine bile çok kızıyor. Böylece dersin akışı tekrar bozuluyor.
6. Bir öğrenciyle ilgileniyor olsak bile bütün sınıfı derse katmaya çalışmalıyız.
7. Öğretim yöntemlerine çeşitlilik getirmeliyiz ve canlı olmalıyız. Aksi halde öğrenciler uyuklar ya da hayal kurar.
8. Öğrenci davranışlarını eleştirirken sinir krizine tutulmamalıyız. Açık ve net olmalı, o davranışı ortadan kaldıracak bir öneride bulunmalıyız. Örneğin derslerde gazete okuyan öğrenciye “onu okuma” demek yerine “o gazeteyi yerine koyar mısın” demek daha etkili olabilir. Ayrıca o davranışın neden yapılmaması gerektiğinin açıklanması, öğretmenin kendinden emin ve haklı olduğunu gösterir biçimde konuşması yararlı olabilir. Aşağılayarak, öğrencinin kişiliğini eleştirerek, cezalandırarak kötü davranışları ortadan kaldırmaya çalışmak sonuçsuz kalabilir.

Sonuç olarak sınıf yönetiminde dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan biri öğrenciyi olumsuz davranışlarından ötürü suçlamaktan kaçınmaktır. Öğretmen öğrenciyi suçlamaktan çok, öğrenciye yardım etmeyi seçmelidir. Özellikle fiziksel ceza, öğrenciye kötü model olma, öğrencinin öfke, inatçılık vb. duyguları geliştirmesine yol açması ve öğrenci kişiliğini zedeleyici olması ve hepsinden de önemlisi öğrenciyle

insanca, yaratıcı ve üretken etkileşim kurma yollarını kapaması araştırmacılarca kabul görmekte ve yasalarla, yönetmeliklerle de yasaklanmış bulunmaktadır (Açıkgöz, 2000, s.108).

Sınıf yönetiminde vurgulanmaya çalışılan önemli bir başka konu ise, öğretmenlerin istenmeyen davranışları daha ortaya çıkmadan sezinlemesi ve davranışın gerçekleşmesini önlemeye çalışmasıdır. Böylece hem öğrenci rencide edilmeden, hem dersin işlenişi bozulmadan etkili bir sınıf yönetimi gerçekleştirilmiş olacaktır. Burada unutulmaması gereken bir nokta da öğretim yöntemlerinin sınıf yönetimindeki rolüdür. Etkili, dersin amaçlarına ve sınıfın seviyesine uygun olarak düzenlenen öğretim yöntemleri sınıf yönetimi açısından da önemlidir. Kuşkusuz en iyisi gerek önleyici, gerekse düzeltici yöntemlerin etkili öğretim yöntemleriyle birlikte kullanılması olacaktır (Açıkgöz, 2000, s.109).

Yapılan çalışmalar sonucunda bu önerilere uygun davranan öğretmenlerin daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

8. 2005 İlköğretim Programı ve Öğretmenin Rolü

2005 yılında hazırlanan Yeni İlköğretim Programında spor kültürü sağlık, çevre, rehberlik, kariyer, girişimcilik, afet bilinci disiplinler arası bir yaklaşımla programın omurgasına yerleştirildi, yüzeysel davranış ifadesi yerine bilgi, beceri, anlayış ve tutumlar konuldu, baskın doğrusal düşünce yerine karşılıklı nedensellik ilkesi öne çıkarıldı. Yeni İlköğretim Programında, etkinliklere daha fazla yer verildi, ölçme değerlendirmede süreci değerlendiren bir anlayışa geçildi ve Türkçe'ye duyarlılık tüm derslerin ana becerisi haline getirildi.

Hazırlanan yeni program, öğrencilerin kendi örf ve adetleri içerisinde psikolojik, ahlaki, sosyal ve kültürel konularda gelişmelerini, toplumun önemseydiği sorunlara karşı duyarlı olmalarını, demokrasinin bireyler arasında karşılıklı görev ve sorumluluk

gerektirdiğini, öğrencilerde insan haklarına saygı bilincinin geliştirilmesini, sporu toplumsallaşmanın bir aracı olarak değerlendirmelerini amaçlar.

Programda bireysel konulara da yer verilmiştir. Bireyin kendine özgü biri olduğunu kabul etmesine, öğrencinin kişisel mutluluğunu ve başarıma zevkini sağlamasına, geleceği için yol göstermesine, bireylerden beklenen niteliklerin gelişmesine, fiziksel ve psikolojik olarak sağlıklı yetiştirilmelerine, öğrenmeyi öğrenmenin gerçekleşmesine, bilginin önemine ve bilgiyi edinme yollarına, güvenilir birey oldukları bilincinin verilmesine duyarlı bir program hazırlanmıştır.

Program, ekonomik kalkınmayı, yöresel ekonomik farklılıkları, ekonominin yetişmiş insan gücü taleplerini, öğrencilerin girişimci bir ruhla yetişmelerini, üretim odaklı olmayı benimser.

Hazırlanan yeni programda, Atatürk İlke ve İnkılâplarına, tarihsel, kültürel ve sosyal katılımı destekleyici ve geliştirici öğelere, öğrencilerin kendi örf ve adetleri içerisinde değişerek gelişmelerine, tarihimizi geleceği planlamanın önemine, kültürel ve sanatsal değerlere yer verilir.

Yeni düzenlenen Hayat Bilgisi Programının vizyonu şöyledir (MEB, 2004, s.9); İlköğretim okullarında okutulan hayat bilgisi dersinde öğretmenlere yol gösterecek olan programın amacı, bu derse ayrılan zamanın büyük bir bölümünde öğrencilerin kendi girişimleriyle gerçekleştirecekleri ve öğretmenlerin öğrencilere doğrudan bilgi aktarmak yerine sadece ve sadece yol göstereceği etkinlikler aracılığıyla,

- Öğrenmekten keyif alan,
- Kendisiyle, toplumsal çevresiyle ve doğa ile barışık,
- Kendini, toplumu ve doğayı tanıyan, koruyan ve geliştiren,
- Gündelik yaşamda gereksinim duyulan temel bilgilere ve yaşam becerilerine sahip,

- Çağın gerektirdiği donanıma sahip,
- Değişikliklere dinamik bir biçimde uyum sağlayabilecek kadar esnek,
- Mutlu bireyler yetiştirmektir.

2005 de hazırlanan eğitim programı öğretmenlere yeni roller yüklemektedir. Sınıf içi etkinlikler uygulanırken öğretmenlerden beklenen şunlardır (Kıroğlu ve Arkadaşları, 2006, s.67);

1. Öğretmen öğrencilerin özgürlüğüne ve girişimciliğine destek olmalıdır.
2. Öğretmen çeşitli mekân ve materyallerin yanında öğrencinin ulaşabileceği birincil kaynakları da kullanmalıdır.
3. Öğrenme gerçekleşirken gerçek yaşamla ilişkilendirilmeli, konunun karmaşık ve gerçek yaşamdan uzak bir şekilde aktarılmasına dikkat edilmelidir.
4. Öğretmen konuları bütünden parçalara doğru aktarmalıdır. Ancak bu öğrencilerin anlamlandıracağı şekilde olmalıdır.
5. Öğretmen dersi öğrencilerin tepkilerine göre yönlendirmesi gerekmektedir.
6. Öğretmen gerek gördüğünde dersin içeriğini, öğretim stratejilerini ve planlarını değiştirmelidir.
7. Konuların işlenişi sırasında öğretmen, öğrencilerin dikkatini çekecek ve konuyla ilişkilendirilecek sorunlar ortaya atmalıdır.
8. Öğretmen hem öğretmen-öğrenci hem de öğrenci-öğrenci iletişimini destekleyen etkinlikler düzenlemelidir.
9. Öğretmen öğrencilere yönelttiği sorulardan sonra yanıtlamaları için yeterince süre vermelidir.
10. Öğretmen, öğrencinin başarısını göstermiş olduğu ilerlemeye göre değerlendirmelidir.

2005 ilköğretim okulu programında, sınıf öğretmenin rolü şu şekilde belirtilmektedir (MEB, 2004, s.71);

- Aile ile işbirliği yapar.
- Öğrencinin çalışmalarına rehberlik eder.
- Öğretimi kaliteli kılabilmek için meslektaşlarıyla işbirliği yapar.
- Öğrencileri grup çalışmasına yönlendirir ve işbirliği içerisinde çalışmalarını sağlar.
- Öğrencilerin sağlık ve güvenlik becerilerini kazanıncaya kadar sağlık ve güvenlik içinde olmalarını sağlar.
- Öğretimi planlar.
- Sınıf içi etkinlikler düzenlenirken bireysel farklılıkları göz önünde bulundurur ve uygulamalarında bunları dikkate alır.
- Çocukların öğrenme sürecindeki gelişimlerini ölçer ve değerlendirir.
- Aktif olarak öğrenir. Beceri ve kişisel niteliklerin kazanılmasında
- Kişisel, sosyal ve kültürel eğitimi kolaylaştırır
- Becerilerin ve kişisel niteliklerin kazanılmasına yardım eder.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ile verilerin çözümlenmesi, yorumlanmasına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, var olan durumu saptamaya yönelik betimsel bir araştırmadır. Deneklerin algılamalarına göre, Bitlis ilindeki ilköğretim okullarındaki, ilköğretim I. kademedeki çalışan öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler, ilköğretim amaçlarının gerçekleştirilmesinde ne derece etkili olduğu betimlenmeye çalışılmıştır.

Bu araştırma; öğretmen değişikliklerinin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkilerini ilköğretim I. kademedeki öğrenciler üzerindeki etki saptamayı, bu konudaki, öğretmen, okul müdür yardımcıları ve okul müdürlerinin görüşlerini objektif olarak elde etmeyi amaçladığından; nicel bir çalışmadır. Bu modele göre araştırma, veri toplama araçlarından anket kullanarak gerçekleştirilmiştir.

Eğitim ve öğretim sürecini oluşturan öğeleri içeren, betimsel niteliği olan ve belli zaman kesiti içinde yapılan araştırmalar “Okul Araştırması” adını almaktadır (Arseven, 1994, s.15). Araştırma için toplanan veriler, veri toplama tekniğine göre adlandırılabilirdiğinden yapılan araştırma bir “anket survey” dir (Kaptan, 1991, s.61) denebilir.

Öğretmenlerin ve özellikle yöneticilerin araştırma tekniklerine ait bilgileri arttıkça, araştırmanın gereğine ve önemine karşı inançları, kuvvetlendikçe ve işlerini, geleneksel yollardan ayrılıp bilimin ışığı altında yürütme ihtiyacını duymaları ve bu

bilince erişmeleri gerçekleştikçe araştırma çalışmaları okullarınızda girecek ve okul surveylerine her okul sistemi içerisinde rastlanabilecektir (Kaptan, 1998, s.61).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Bitlis ili ve ilçelerine bağlı tüm ilköğretim okullarında görevli olan tüm yönetici ve öğretmenler oluşturmaktadır. Bitlis ili, ilçeleri, il ve ilçelerine bağlı tüm köylerinde 421 ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bu okullardaki yönetici sayısı 2005–2006 öğretim yılı için 432, birinci ve ikinci kademedeki öğretmen sayısı 3440, öğrenci sayısı 69559’dur.

Çizelge 1

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Okulların Bulunduğu Yer	Okul Sayısı		Yönetici Sayısı		Öğretmen Sayısı	
	Toplam	Ör. Alınan Okul Sayısı	Toplam	Ör. Alınan Yön. Sayısı	Toplam	Ör. Alınan Öğrt. Sayısı
Bitlis	83	14	96	36	843	102
Güroymak	46	17	55	30	443	114
Tatvan	60	14	92	36	812	84
Ahlat	40	9	51	20	411	50
Adilcevaz	38	11	52	13	359	39
Hizan	96	-	51	-	392	-
Mutki	58	-	35		180	-
Toplam	421	65	432	135	3440	389

Evren içindeki her bir bireye ulaşamayacağından örneklem yöntemiye gidilmiştir. Araştırmanın örnekleme, Bitlis ili ve Bitlis iline bağlı Güroymak, Güroymak

Gölbaşı Beldesi, Güroymak Günkırı Beldesi, Tatvan, Adilcevaz ve Ahlat ilçelerindeki merkez ilköğretim okulları arasından örnekleme (Random) yoluyla seçilen 65 ilköğretim okulunda çalışan okul yöneticisi ve öğretmenlerdir. Ayrıca Bitlis ilinde görev yapan il ve ilçe Milli Eğitim personeli ile ilköğretim müfettişlerinin görüşlerine, hazırlanan görüşme soruları doğrultusunda başvurulmuştur.

Çizelge 1'in incelenmesinden, araştırmanın örnekleme okulların evrenin %15,43'ünü, yöneticilerin evrenin %31,25'ini, öğretmenlerin evrenin %11,30'unu oluşturduğu söylenebilir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler, okul müdürleri, birinci ve ikinci kademe öğretmenleri görüşleri ile elde edilmiştir. Bu görüşler sayısal olarak ifade edilmiştir.

Bu araştırmada kullanılan veriler araştırmacı tarafından geliştirilen anketle toplanmıştır.

Anketin hazırlanması, geliştirilmesi ve uygulanması için aşağıda sıralanan işlemler yapılmıştır;

1. Türk Milli Eğitimine ilişkin araştırmalar taranmış, bu konuda yürürlükte olan kanun ve yönetmelikler incelenmiştir.
2. İlköğretim kurumları yönetmeliği incelenmiş, Türk Millî Eğitiminin Amaçları, Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri ve İlköğretimin Amaçları analiz edilmiştir.
3. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenler, yöneticiler, ilköğretim müfettişleri, öğrenci velileri ve öğrencilerle görüş alışverişinde bulunulmuştur.

4. Görüşlerine başvurulmuş kişiler ile kaynak taraması sonucu saptanan kritik noktalar esas alınarak Türk Millî Eğitiminin Amaçları, Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri ve İlköğretimin Amaçlarının her birini betimleyici bir biçimde 300 civarında anket maddesi hazırlanmıştır.
5. Anket taslağının geçerliliği, güvenilirliği ve kullanılabilirliğini saptamak için konu alanının uzmanları ile belli aralıklarda görüşmeler yapılmıştır.
6. Geliştirilen anket taslağı ilköğretim okulunda çalışan belli sayıda okul yöneticisi, birinci ve ikinci kademe öğretmenleriyle tartışılıp, konu alanı uzmanlarının katkılarıyla aracın içeriği 41 anket maddesine düşürülmüştür.
7. Son şekli verilmiş anket maddeleri alanında uzman olan kişilerle ve tekrar incelenip kontrol edilmiştir.
8. Uygulanmak üzere hazırlanan anket formundaki tüm maddeler dil ve anlatım bakımından Bitlis ilinde çalışmakta olan öğretmenlere uygunluğu kontrol edilmiş ve gerekli görülen yerlerde düzeltmeye gidilmiştir.
9. Okul müdürleri, birinci ve ikinci kademe öğretmenleri ve konu alanı uzmanlarının eleştirileri ile elde edilen bilgiler ışığında geçerliliği, güvenilirliği ve kullanılabilirliği yönünden uygunluğu saptanıp, ölçme aracı uygulamaya hazır hale getirilmiştir (EK -1).

Hazırlanan anket üç bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde, ilköğretim okullarında görev yapan personelin nicelik ve nitelikleri, ikinci bölümde ise Türk Millî Eğitiminin Amaçlarının, Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerinin ve İlköğretimin Amaçlarının gerçekleştirme durumunu saptayacak sorular ve 3'lü Likert türü bir ölçek yer almıştır.

Araştırma anketinin uygulanabilmesi için ilgili kurumlardan gerekli izinler alınmıştır (EK-2)

Uygulama öncesi araştırmacı, anket uygulanacak okulları ziyaret etmiş, yönetici ve öğretmenlerle ön görüşmede bulunmuş, amacını açıklamış ve bu informal ilişkilerden sonra uygulamaya geçilmiştir. Anketler 01 Aralık ve 31 Aralık 2005 tarihleri arasında uygulanmıştır.

Bu araştırmada örneklem içerisindeki ilköğretim okullarında görev yapan 524 yönetici ve öğretmene, uygulanan anketlerden 386'sı geri dönmüştür. Anketin geriye dönüş oranı %70, 2'dir. Soruları eksik veya kural dışı yanıtlayan 5 anket işleme konulmamıştır. İşleme konulan anketlerin dönen anketlere oranı %98,7 olarak bulunmuştur.

Bu araştırmaya Milli Eğitim Müdürlüğü ve Teftiş Kurulu Başkanlığının olumlu katkılarının olması, uygulamanın tatil dönüşü günlere, sınav dönemlerine, günün ilk ve son saatlerdeki derslere rastlatılmaması, ayrıca okul yönetiminin, uygulama için gerekli olan yazının il Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından tüm okullara önceden gönderilmesi, ayrıca okul yönetiminin sözlü ya da yazılı duyuruları, öğretmenler ile personelin katkıları, araştırmanın amacının ne olduğunu belirterek cevaplayıcılara güven vermesi ve anketi bizzat uygulamış olması, anketlerin geriye dönüş oranı ile işleme konulan anket sayısını olumlu yönde etkilemiştir. Ayrıca bölgede böyle çalışmaların pek yapılmamış olması yapılan araştırmaya daha da bir önem verilmesine neden olduğu söylenebilir.

Anket uygulandıktan sonra; okul yöneticileri ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerden, deneklerin anket sorularını içtenlikle cevapladıkları öğrenilmiş. Konu ve anket hakkında yaptıkları öneriler raporun yazılması sırasında araştırmacıya tarafından dikkate alınmıştır.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Toplanan anketler, yönergelerine uygun olarak kontrol edilmiş, eksik veya yönergeye uygun olarak cevaplandırılmayan anketler değerlendirme dışı bırakılmıştır.

İlk aşamada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programına yüklenmiş ve istatistiksel analizler ilgili programla yapılmıştır.

Araştırmanın amaçlarının gerçekleştirilmesinde;

1. Türk Millî Eğitiminin Amaçlarının, Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerinin ve İlköğretimin Amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelik yönetici ve öğretmen görüşlerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları alınmıştır.
2. Araştırmaya katılan deneklerin, cinsiyet gruplarına, meslek kıdemlerine, çalıştıkları okullardaki hizmet sürelerine, okuttukları sınıflara, sınıflarındaki öğrenci sayılarına ve çalıştıkları okulların bulundukları yerlere göre frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın amaçları doğrultusunda bilgi toplama aracı ile toplanan verilerin istatistiksel çözümlemesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiş ve bulgulara ait yorumlar yer almaktadır.

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler ile ilgili araştırmanın sonuçlarına geçilmeden önce, araştırma kapsamına giren yönetici ve öğretmenlerin kişisel özelliklerine ilişkin yüzde dağılımlarını gösteren bulgular sunulmuştur.

2. Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular

İlköğretim okulunun çıktıları, bu okullarda çalışmakta olan bireylerin nitelik ve niceliği ile yakından ilişkilidir. Bu nedenle, ilköğretim okullarında görevli yöneticiler ile öğretmenlerin nitelik ve niceliğine ilişkin bilgilerin, bu kurumların analizine ışık tutacağı ve bu durumun gelecekteki davranışların tahmin edilmesine, geçmiş davranışların anlaşılmasına yardım edeceği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamına giren 65 ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin görev grupları, cinsiyetleri, meslek kıdemleri, çalışmakta oldukları okullardaki hizmet süreleri, anketin uygulandığı süre içinde okutmakta oldukları sınıf, sınıflardaki öğrenci

sayıları ve görev yapmakta oldukları yerlere göre yüzde dağılımları aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

2.1 Görev Grupları

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler ile ilgili anketi cevaplayan deneklerin görev gruplarına göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo:1

Araştırmaya Katılan Deneklerin Görev Gruplarına Göre Dağılımı

Görev Grupları	f	%
Öğretmen	311	80,56
Yönetici	75	19,43
Toplam	386	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %19,43’ü “okul yöneticilerinden” ve %80,56’sı ilköğretim “birinci ve ikinci kademedeki öğretmenlerden” oluşmaktadır.

2.2 Cinsiyet Grupları

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler ile ilgili anketi cevaplayan deneklerin cinsiyet gruplarına göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo:2

Araştırmaya Katılan Deneklerin Cinsiyet Gruplarına Göre Dağılımı

Cinsiyet Grupları	f	%
Bayan	128	33,16
Bay	257	66,58
Toplam	386	100

Tablo 2’de cinsiyet değişkenine ilişkin dağılımları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 386 deneğin, %33,16’sı “Bayan” ve %66,58’i “Bay” dır.

2.3 Mesleki Kıdem

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler ile ilgili anketi cevaplayan deneklerin mesleki kıdemlere göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo:3

Araştırmaya Katılan Deneklerin Meslek Kıdemlerine Göre Dağılımı

Yıl	f	%
1-5	269	69,7
6-10	58	15,0
11-15	19	4,9
16- Fazla	40	10,4
Toplam	386	100

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin, %69,7’si “1–5 yıl”, %15,0’ı “6–10 yıl”, %4,9’u “11–15 yıl” ve %10,4’ü “16-Fazla yıl kıdem grubu içindedir.

Kıdem durumunu gösteren yüzde dağılımlarında en çok yığılma 1–5 yıl kıdem grubundadır. Bunu 6–10 yıl kıdem grubu, 16- Fazla yıl kıdem grubu ve 11–15 yıl kıdem grubu takip etmektedir.

2.4 Okuldaki Hizmet Süresi

İlköğretim I.kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler ile ilgili anketi cevaplayan deneklerin okuldaki hizmet sürelerine göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo:4

Araştırmaya Katılan Deneklerin Çalıştıkları Okullardaki Hizmet Sürelerine Göre Dağılımları

Yıl	f	%
1 Yıldan Az	155	40,1
2–3 Yıl	86	22,3
3–4 Yıl	91	23,6
5 Yıl ve Üzeri	54	14,0
Toplam	386	100

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan 386 kişinin %40,1’i 1yıldan az, %22,3’ü 2–3 yıl, %23,6’sı 3–4 yıl ve %14,0’ı 5 yıl ve üzeri bulundukları okullara hizmet etmektedirler.

2.5 Okuttukları Sınıflar

İlköğretim I.kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler ile ilgili anketi cevaplayan deneklerin okuttukları sınıflara göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo:5

Araştırmaya Katılan Deneklerin Okuttukları Sınıflara Göre Dağılımları

Sınıf	f	%
1.Sınıf	36	9,3
2.Sınıf	48	12,4
3.Sınıf	49	12,7
4.Sınıf	36	9,3
5.Sınıf	37	9,6
6, 7, 8. Sınıf	109	28,2
Toplam	315	81,6

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılanların, %9,3'ü 1.sınıf, %12,4'ü 2.sınıf, %12,7'si 3.sınıf, %9,3'ü 4.sınıf, %9,6'sı 5.sınıf, %28,2'si 6,7,8.sınıf okutmaktadır. Araştırmaya katılan ve yönetici konumunda olan 71(%18,4'ü) kişi sınıf öğretmeni olarak görev yapmamaktadır.

2.6 Sınıflardaki Öğrenci Sayısı

İlköğretim I.kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler ile ilgili anketi cevaplayan deneklerin okuttukları sınıflardaki öğrenci sayılarına göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo:6
Araştırmaya Katılan Deneklerin Sınıflarındaki Öğrenci Sayılarına Göre
Dağılımları

Sınıf	f	%
15-25	55	14,2
26-35	162	42,0
36-45	91	23,6
46-55	4	1,0
56 ve Üstü	3	0,8
Toplam	315	81,6

Tablo 6'daki veriler incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %14,2'sinin 15–25 öğrenci, %42,0'ının 26–35 öğrenci, %23,6'sının 36–45 öğrenci, %10,0'ının 46–55 öğrenci ve %0,8'inin 56 ve daha fazla sayıda öğrencisi bulunmaktadır.

2.7 Okulun Bulunduğu Yer

İlköğretim I.kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler ile ilgili anketi cevaplayan deneklerin görevli oldukları okulların bulundukları yerlere göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan ilköğretim okulu öğretmen ve yöneticilerinin %22,8'i “il merkezinde”, %59,1'i “ilçe merkezinde” ve %18,1 “beldede” görev yapmaktadırlar.

Tablo:7

Araştırmaya Katılan Deneklerin Çalıştıkları Okulların Bulundukları Yerlere Göre Dağılımları

Görev Yerleri	f	%
İl Merkezi	88	22,8
İlçe Merkezi	228	59,1
Belde	70	18,1
Toplam	386	100

2. Alt Problemlere İlişkin Bulgular

İlköğretim I.kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler ile ilgili anketi cevaplayan deneklerin görüşlerinden elde edilen bulgular şunlardır;

2.1 Öğrencilerin Kabiliyetlerini Geliştirme

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin kabiliyetlerinin ortaya çıkarılıp geliştirilmesini nasıl etkiler?” (Anket, soru:1)

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %6,4’ü “olumlu” etkilediğini, %89,1’i “olumlusuz” etkilediğini ve %4,5’i “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo:8

Öğrencilerin Kabiliyetlerini Ortaya Çıkarıp Geliştirilmesini Etkileme Durumuna
İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	20	277	14	311
	%	6,4	89,1	4,5	100
Yöneticiler	f	3	71	1	75
	%	4,0	94,7	1,3	100

Araştırmaya katılan yöneticilerin %4,0'ü “olumlu” etkilediğini, %94,7'si “olumsuz” etkilediğini ve %1,3'i “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 8’de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I.kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler, öğrencilerin kabiliyetlerinin ortaya çıkarılıp geliştirilmesini olumsuz etkilediği söylenebilir.

Öğrencilerin kabiliyetlerinin ortaya çıkarılıp geliştirilmesi için öğretmenlerin öğrencileri yakından tanıyıp onlara rehberlik etmesi gerekebilir. Çünkü her öğrenci kabiliyetini ortaya çıkarıp geliştiremeyebilir.

2.2 Hayata Hazırlama

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler;
“Öğrencilerin üst öğrenime hazırlanmalarını nasıl etkiler?” (Anket, soru:3)

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo:9

Öğrencilerin Hayata Hazırlanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	17	250	44	311
	%	5,5	80,4	14,1	100
Yöneticiler	f	2	68	5	75
	%	2,7	90,7	6,7	100

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %5,5'i "olumlu" etkilediğini, %80,4'ü "olumsuz" etkilediğini ve %14,1'i ise "etki etmediğini" belirtmişlerdir.

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan yöneticilerin %4,0'ü öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin hayata hazırlanmalarını olumlu etkilediğini, %94,7'si olumsuz etkilediğini ve %1,3'i etki etmediğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan denekler; ilköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler, ilköğretim okulundaki öğrencilerin hayata hazırlanmalarını "olumsuz" etkilediği görülmektedir.

Sonuç olarak "eğitim ve öğretimde hayatilik esastır". Öğrencilerin okulda kazanacağı bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar hayatla ilgileri derecesinde yararlıdır ve gereklidir. Öğretmenlerin bu sürece yeterince katkı sağlaması beklenir.

2.3 Öğrencileri Üst Öğrenime Hazırlama

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin üst öğrenime hazırlanmalarını nasıl etkiler?” (Anket, soru:3)

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 10’da belirtilmiştir.

Tablo:10

Öğrencilerin Üst Öğrenime Hazırlanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	9	282	20	311
	%	2,9	90,7	6,4	100
Yöneticiler	f	3	69	3	75
	%	4,0	92,0	4,0	100

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %2,9’u öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin üst öğrenime hazırlanmalarını “olumlu” etkilediğini, %90,7’si “olumsuz” etkilediğini ve %6,4’ü ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %4,0’ü “olumlu” etkilediğini, %92,0’ı “olumsuz” etkilediğini ve %4,0’ı “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Sonuç olarak; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler, öğrencilerin ilköğretimde kazandığı bilgi ve becerileri, onların üst öğrenime hazırlanmasına olumsuz etkilediği söylenebilir.

Öğretmenler ilköğretim okulu üretim alt sisteminde; zorunlu eğitim çağındaki çocuklara istendik davranışları kazandırmak onların üst öğrenime hazırlanmasında önemli roller üstlenebilir.

2.4 Bilimsellik

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilere, sorunlarını çözerken bilimsel yaklaşımı kullanma alışkanlığı kazandırılmasını nasıl etkiler?” (Anket, soru:4)

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo:11

Öğrencilerin Sorunlarını Çözerken Bilimsel Yaklaşımı Kullanma Alışkanlığı
Kazandırılmasını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	23	200	88	311
	%	7,4	64,3	28,3	100
Yöneticiler	f	8	56	11	75
	%	10,7	74,7	14,7	100

Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %7,4’ü öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin sorunlarını çözerken bilimsel yaklaşımı

kullanma alışkanlığı kazandırılmasını olumlu etkilediğini, %64,3'ü olumsuz etkilediğini ve %28,3'ü ise etki etmediğini belirtmişlerdir.

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan yöneticilerin %10,7'si “olumlu” etkilediğini, %74,7'si “olumlusuz” etkilediğini ve %14,7'si “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 11'de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; öğrencilerin sorunlarının çözümünde bilimsel yaklaşımı kullanma alışkanlığını kazanmalarını olumsuz etkilediği anlaşılmıştır.

Bilimsellik ülkemizin çağdaş uygarlık seviyesinin üzerine çıkmasında en önemli ölçütlerden biridir. İlköğretim okulunda öğretmenlerden, en azından öğrencilere bilimsel yollardan nasıl yararlanacaklarını ve bilimsel yolların kendilerine ne gibi yararlar sağlayacağı misyonunu kazandırmaları beklenir.

2.5 Teknoloji Çağına Uyum

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin teknoloji çağına uyumlu yetiştirilmelerini nasıl etkiler?” (Anket, soru:5)

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %13,2'si öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin teknoloji çağına uyumlu yetiştirilmelerini olumlu etkilediğini, %46,0'ı olumsuz etkilediğini ve %40,8'i ise etki etmediğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %13,3'ü “olumlu” etkilediğini, %54,7'si “olumlusuz” etkilediğini ve %32,0'ı “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo:12

Öğrencilerin Teknoloji Çağına Uyumlu Yetiştirilmelerini Etkileme Durumuna
İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	41	143	127	311
	%	13,2	46,0	40,8	100
Yöneticiler	f	10	41	24	75
	%	13,3	54,7	32,0	100

Tablo 12’de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin teknoloji çağına uyumunu sağlamada “olumsuz etki” ettiği sonucu gözlenmektedir.

İlköğretim okulunun öğrencileri, en azından günlük hayatta ulaşabildiği teknolojik ürünleri amacına uygun bir şekilde kullanabilecek, toplumdaki bilgi kaynaklarına ulaşabilecek bilim ve teknoloji çağına uygun olarak yetiştirmesi gerekmektedir.

2.6 Sağlıklı Yaşama

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilere sağlıklı yaşama bilgi ve becerilerinin kazandırılmasını nasıl etkiler?” (Anket, soru:6)

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo: 13

Öğrencilerin Sağlıklı Yaşama Bilgi ve Becerilerinin Kazandırılmasını Etkileme
Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	21	189	101	311
	%	6,8	60,8	32,5	100
Yöneticiler	f	2	56	17	75
	%	2,7	74,7	22,4	100

Tablo 13 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %6,8'i "olumlu" etkilediğini, %60,8'i "olumsuz" etkilediğini ve %32,5'i ise "etki etmediğini" belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %2,7'si öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin sağlıklı yaşama bilgi ve becerilerinin kazandırılmasını olumlu etkilediğini, %74,7'si olumsuz etkilediğini ve %22,4' etki etmediği yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 13'te yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilere sağlıklı yaşama bilgi ve becerilerini öğrencilere kazandırmada "olumsuz etki" ettiği sonucuna ulaşıldığı söylenebilir.

İlköğretim okulunun öğrencilere sağlıklı yaşama bilgi ve becerilerini kazandırmada etkin bir rol oynaması gerekmektedir. Çünkü beden ve ruh sağlığı yerinde ve dengeli bireylerin yetişmesi toplum sağlığı için önemli bir unsurdur. Bunun için ilköğretim okullarındaki öğrencilerden, aşı olma, dengeli ve düzenli beslenme, kişisel

bakım, spor temizlik, ilk yardım gibi konularda nasıl ve ne şekilde yaralanılacağını bilmeleri beklenir.

2.7 Çok Yönlü Gelişme

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin el becerisiyle zihinsel çalışmalarını birleştirerek çok yönlü gelişmelerini nasıl etkiler?” (Anket, soru:7).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 14’de belirtilmiştir.

Tablo:14

Öğrencilerin El Becerisiyle Zihinsel Çalışmalarını Birleştirerek Çok Yönlü Geliştirmelerini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	35	208	68	311
	%	11,3	66,9	21,9	100
Yöneticiler	f	4	61	10	75
	%	5,3	83,3	13,3	100

Tablo 14 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %11,3’ü “olumlu” etkilediğini, %66,9’u “olumsuz” etkilediğini ve %21,9’u ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %5, “olumlu” etkilediğini, %83,3’ü “olumlusuz” etkilediğini ve %13,3’ü “etki etmediğini” belirtmiştir.

Tablo 14’te yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin el becerisiyle zihinsel çalışmalarını birleştirerek çok yönlü gelişmelerini “olumsuz etki” etkilediği sonucuna ulaşılabilmektedir.

Oysa ilköğretim okulunun öğrencilere kazandırması gereken önemli bir davranış da öğrencilerin el becerisiyle zihinsel çalışmalarını birleştirerek çok yönlü gelişmelerini sağlamaktır.

2.8 Estetik Duygularının Geliştirilmesi

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin estetik duygularının gelişmesini nasıl etkiler?” (Anket, soru:8).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 15’de belirtilmektedir.

Tablo:15

Öğrencilerin Estetik Duygularının Gelişmesini Nasıl Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Görev Grupları					
Öğretmenler	f	30	165	116	311
	%	9,6	53,0	37,3	100
Yöneticiler	f	5	56	14	75
	%	6,7	74,7	18,7	100

Tablo 15 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %9,6’sı “olumlu” etkilediğini, %53,0’ı “olumsuz” etkilediğini ve %37,3’ü ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan yöneticilerin %6,7'si “olumlu” etkilediğini, %74,7'si “olumlusuz” etkilediğini ve %18,7'si “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 15'te yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin estetik duygularının gelişmesine “olumsuz etki” etkilediği sonucuna ulaşıldığı söylenebilir.

Oysa “Duyuşsal Alan” hedefleri içinde önemli yeri olan estetik duyguların ilköğretim okullarında kazandırılması gerekmektedir. Bireylerin kişilik yapılarının oluşmasında ve sağlıklı dünya görüşü kazanmalarında da estik duyguların önemli bir rolü vardır.

2.9 Buluş Yapma ve Düşünce Üretme

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin buluş yapmalarını ve düşünce üretmelerini nasıl etkiler?” (Anket, soru:9).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %9,3'ü öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin buluş yapmalarını ve düşünce üretmelerini olumlu etkilediğini, %65,9'u olumsuz etkilediğini ve %24,8'i ise etki etmediğini belirtmişlerdir.

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan yöneticilerin %5,3'ü “olumlu” etkilediğini, %80,0'ı “olumsuz” etkilediğini ve %14,7'si “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo:16

Öğrencilerin Buluş Yapmalarını Ve Düşünce Üretmelerini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	29	205	77	311
	%	9,3	65,9	24,8	100
Yöneticiler	f	4	60	11	75
	%	5,3	80,0	14,7	100

Tablo 16’da yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin buluş yapmalarını ve düşünce üretmelerini “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşıldığı söylenebilir.

Öğrenciler okuduklarını, öğrendiklerini aynen tekrarlamak yerine, çeşitli yollarla ifade edip ve öğrendiklerini geliştirebilirler. Yaptıklarının, düşündüklerinin hepsi doğru olmayabilir. Önemli olan ilköğretim öğrencilerinin üretmeyi ve düşünebilmeyi öğrenebilmeleridir.

2.10 Öğrencilerin Okula İsteyerek Gelmeleri

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin okula isteyerek gelmelerini nasıl etkiler?” (Anket, soru:10)

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo:17

Öğrencilerin Okula İsteyerek Gelmelerini Etkileme Durumuna İlişkin
Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	10	244	57	311
	%	3,2	78,5	18,3	100
Yöneticiler	f	2	62	11	75
	%	2,7	82,7	14,7	100

Tablo 17 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %3,2'si “olumlu” etkilediğini, %78,5'i “olumsuz” etkilediğini ve %18,3'ü ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan yöneticilerin %2,7'si öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin okula isteyerek gelmelerini “olumlu” etkilediğini, %82,7'si “olumlusuz” etkilediğini ve %14,7'si “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 17'de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin okula isteyerek gelmelerine “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşıldığı söylenebilir.

Tüm bireyler gibi ilköğretim öğrencileri de yaptıkları işi ve bulundukları ortamı sevmelidirler. Eğer böyle bir ortam sağlanamaz ise tam anlamıyla başarı yakalanamayabilir. Öğrencilerin okula isteyerek gelmeleri onlardan beklenen başarı ile doğru orantılıdır.

2.11 Hür ve Bilimsel Düşünme Gücü

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin hür ve bilimsel düşünme gücüne sahip bireyler olarak yetiştirilmelerini nasıl etkiler?” (Anket, soru:11).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo:18

Öğrencilerin Hür Ve Bilimsel Düşünme Gücüne Sahip Bireyler Olarak Yetiştirilmelerini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	31	163	117	311
	%	10,0	52,4	37,6	100
Yöneticiler	f	3	55	17	75
	%	4,0	73,3	22,7	100

Tablo 18 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %10,0’ı öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin hür ve bilimsel düşünme gücüne sahip bireyler olarak yetiştirilmelerini olumlu etkilediğini, %52,4’i olumsuz etkilediğini ve %37,6’ı ise etki etmediğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %4,0’ı “olumlu” etkilediğini, %73,3’ü “olumsuz” etkilediğini ve %22,7’si “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 18’de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin hür ve bilimsel düşünme gücüne sahip bireyler olarak yetiştirilmelerine “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşıldığı söylenebilir.

Öğrenciler, ilköğretim okullarında hür ve bilimsel düşünme gücünün temellini kazanmalıdırlar. Böylece öğrenciler sonraki dönemlerinde bilime ve bilimsel düşünmeye daha da önem vereceklerdir.

2.12 Milli Kültür ve Değerlerini Kazanma

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin milli kültür ve değerlerini kazanmalarını nasıl etkiler?” (Anket, soru:12).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo:19

Öğrencilerin Milli Kültür Ve Değerlerini Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	26	140	145	311
	%	8,4	45,0	46,6	100
Yöneticiler	f	5	45	25	75
	%	6,7	60,0	33,3	100

Tablo 19 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %8,4’ü öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin milli kültür ve değerlerini kazanmalarını

olumlu etkilediğini, %45,0'ı olumsuz etkilediğini ve %46,6'sı ise etki etmediğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %6,7'si “olumlu” etkilediğini, %60,0'ı “olumsuz” etkilediğini ve %33,3'ü “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 19’da yer alan bulgulara göre; araştırmaya katılan ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin %46,6 ‘sının öğretmen değişikliklerinin öğrencilerin milli kültür ve değerlerini kazanmalarını “etki etmez” şeklinde görüş bildirmesi dikkat çekmektedir.

Sonuç olarak ilköğretim okullarının önemli bir görevi de bulunduğu toplumun kültürünü, değerlerini ve geleneklerini yeni kuşaklara aktarmaktır.

2.13 Beden Zihin, Ahlak ve Duygu Bakımından Gelişme

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin beden, zihin, ahlak ve duygu bakımından gelişmesini nasıl etkiler?” (Anket, soru:13).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 20’de görülmektedir.

Tablo 20 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %6,4'ü öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin beden, zihin, ahlak ve duygu bakımından gelişmesini olumlu etkilediğini, %71,1'i olumsuz etkilediğini ve %22,5'i ise etki etmediğini belirtmişlerdir.

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan yöneticilerin %6,7'si “olumlu” etkilediğini, %77,3'ü “olumsuz etkilediğini” ve %16,0'ı “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo:20

Öğrencilerin Beden, Zihin, Ahlak Ve Duygu Bakımından Gelişmesini Etkileme
Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	20	221	70	311
	%	6,4	71,1	22,5	100
Yöneticiler	f	5	58	12	75
	%	6,7	77,3	16,0	100

Tablo 20’de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin beden, zihin, ahlak ve duygu bakımından gelişmesine “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşılabılır.

İlköğretim çağındaki öğrencilerden, vücudunu tanıması, duygularını tanıması, duygularının vücudunu nasıl etkilediğini bilmesi, duygusal değişimi fark etmesi, kendi duygularının başkaları üzerindeki etkisini bilmesi gibi bazı davranışları sergilemesi beklenmektedir.

2.14 Günlük Yaşantıları Planlama

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilere günlük yaşamlarını planlama alışkanlığı kazandırılmasını nasıl etkiler?” (Anket, soru:14).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo:21

Öğrencilerin Günlük Yaşamlarını Planlama Alışkanlığı Kazandırılmasını
Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	15	205	91	311
	%	4,8	65,9	29,3	100
Yöneticiler	f	3	59	13	75
	%	4,0	78,7	17,8	100

Tablo 21 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %4,8'i "olumlu" etkilediğini, %65,9'u "olumsuz" etkilediğini ve %29,3'ü ise "etki etmediğini" belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %4,0'ı öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin günlük yaşamlarını planlama alışkanlığı kazandırılmasını olumlu etkilediğini, %78,7'si olumsuz etkilediğini ve %17,8'si etki etmediğini belirtmişlerdir.

Tablo 21'de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilere günlük yaşamlarını planlama alışkanlığı kazandırılmasını "olumsuz etki" ettiği sonucuna ulaşıldığı söylenebilir.

Sonuç olarak, ilköğretim okullarında öğrencilerin günlük yaşantılarını planlama ve bu planlamayı uygulama alışkanlığının kazandırılması gerekmektedir. Planlama alışkanlığını kazanamayan bir öğrencinin tam anlamıyla başarıyı yakalaması uzun zaman ve daha fazla emek gerektirebilir.

2.15 Eleştirel Düşünme Becerisi

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi kazanmalarını nasıl etkiler?” (Anket, soru:15).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo:22

Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerisi Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	56	163	92	311
	%	18,0	52,4	29,6	100
Yöneticiler	f	12	44	19	75
	%	16,0	58,6	25,3	100

Tablo 22 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %18,0’ı öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi kazanmalarını olumlu etkilediğini, %53,4’ü olumsuz etkilediğini ve %29,6’sı ise etki etmediğini belirtmişlerdir.

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan yöneticilerin %16,0’ı “olumlu” etkilediğini, %58,6’sı “olumsuz” etkilediğini ve %25,3’ü “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 22’de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi kazandırılmasını “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşılabilir.

İlköğretim okullarında öğrencilere eleştirel düşünme becerisi alışkanlığının kazandırılması gerekmektedir. Çünkü bu yaş çocuklarından, bilmediklerini ve bildiklerini ayırt etmeleri, bildiklerinin doğruluğunu belirlemeleri, fikirler ve görüşlerin arasındaki mantığı ifade etmeleri, yargıya varmaları ve mantıklı sonuçlara ulaşmaları beklenir.

2.16 İnsan Haklarına Saygı

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin insan haklarına saygılı bireyler olarak yetiştirilmesini nasıl etkiler?” (Anket, soru:16).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 23’te verilmiştir.

Tablo 23 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %10,3’ü öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin insan haklarına saygılı bireyler olarak yetiştirilmesini “olumlu” etkilediğini, %50,8’i “olumsuz” etkilediğini ve %38,9’u ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %8,0’ı öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin insan haklarına saygılı bireyler olarak yetiştirilmesini “olumlu” etkilediğini, %62,7’si olumsuz etkilediğini ve %29,3’ü “etki etmediğini” belirtmiştir.

Tablo:23

Öğrencilerin İnsan Haklarına Saygılı Bireyler Olarak Yetiştirilmesini Etkileme
Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	32	158	121	311
	%	10,3	50,8	38,9	100
Yöneticiler	f	6	47	22	75
	%	8,0	62,7	29,3	100

Tablo 23’te yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin insan haklarına saygılı bireyler olarak yetiştirilmesine “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşıldığı söylenebilir.

Sonuç olarak, ilköğretim okullarında öğrenciler toplum olarak yaşamama bilincini kazanmaya başlamışlardır. Bu yaş itibariyle çocuklar toplum içindeki haklarını ve sorumluluklarını öğrenmesi gerekmektedir.

2.17 Öğrenmeye Karşı İlgisi

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin öğrenmeye karşı ilgili bireyler olarak yetiştirilmesini nasıl etkiler?” (Anket, soru:17).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 24’te verilmiştir.

Tablo:24

Öğrencilerin Öğrenmeye Karşı İlgili Bireyler Olarak Yetiştirilmesini Etkileme
Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	16	232	63	311
	%	5,1	74,6	20,3	100
Yöneticiler	f	3	63	3	75
	%	4,0	84,0	12,0	100

Tablo 24 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %5,1'i "olumlu" etkilediğini, %74,6'sı "olumsuz" etkilediğini ve %20,3'ü ise "etki etmediği" yönünde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %4,0'ı öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin öğrenmeye karşı ilgili bireyler olarak yetiştirilmesini "olumlu" etkilediğini, %84,0'ı "olumsuz" etkilediğini ve %12,0'ı "etki etmediğini" belirtmişlerdir.

Tablo 24'te yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin öğrenmeye karşı ilgili bireyler olarak yetiştirilmesine "olumsuz etki" ettiği sonucuna ulaşıldığı söylenebilir.

İlköğretim okullarında öğrenciler ilk olarak tanıştıkları eğitim ve öğretim faaliyetlerine karşı ilgili olarak yetiştirilmesi ve bu bilinçle eğitim basamaklarını aşması gerekmektedir. Bu yaş öğrencilerinden, öğrenme sürecini anlama ve nasıl öğrenmeyi

tercih ettiğine yönelik bir model oluşturmaları, kişisel tercihlerini, güçlü yanlarını ve bunları sürekli geliştirmenin öneminin farkına varmaları beklenir.

2.18 İşbirliği

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin işbirliği içinde hareket eden bireyler olarak yetiştirilmesini nasıl etkiler?” (Anket, soru:18).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 25’te verilmiştir.

Tablo:25

Öğrencilerin İşbirliği İçinde Hareket Eden Bireyler Olarak Yetiştirilmesini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	18	186	107	311
	%	5,8	59,8	34,4	100
Yöneticiler	f	3	53	19	75
	%	4,0	70,7	25,3	100

Tablo 25 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %5,8’i “olumlu” etkilediğini, %59,8’i “olumsuz” etkilediğini ve %34,4’ü ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %4,0’ı “olumlu” etkilediğini, %70,7’si “olumlusuz” etkilediğini ve %25,3’ü “etki etmediği” yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 25’te yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin işbirliği içinde hareket eden bireyler olarak yetiştirilmesine “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşılabilir.

Oysaki birlikte sorumluluk üstlenen, başkalarıyla paylaşan ve işbirliği yapmaktan hoşlanan birey davranışları demokrasi ve çağdaş insanların ihtiyaç duyduğu davranışlardandır. İlköğretim öğrencilerinden, başkalarıyla iş birliği yaparak, çalışma ve plan yapmaları, üyelerin güçlü ve zayıf yanlarını tanıma ve takım oluşturmak için kullanmaları, amaçlara ulaşmak için ve başarılar elde etmek için birbirlerine destek olmaları ve ödüllendirmeleri beklenmektedir.

2.19 Aile Hayatı

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin iyi bir aile hayatının dayandığı temel ilkeleri kavramasını nasıl etkiler?” (Anket, soru:19).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 26’da belirtilmiştir.

Tablo 26 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %3,9’u öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin iyi bir aile hayatının dayandığı temel ilkeleri kavramasını olumlu etkilediğini, %44,7’si olumsuz etkilediğini ve %51,4’ü ise etki etmediğini belirtmişlerdir.

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan yöneticilerin %5,3’ü “olumlu” etkilediğini, %61,3’ü “olumsuz” etkilediğini ve %33,3’ü “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo:26

Öğrencilerin İyi Bir Aile Hayatının Dayandığı Temel İlkeleri Kavramasını Etkileme
Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	12	139	160	311
	%	3,9	44,7	51,4	100
Yöneticiler	f	4	46	25	75
	%	5,3	61,3	33,3	100

Öğretmen ve yöneticiler arasındaki görüş farkı dikkat çekmektedir. Öğretmenler, öğretmen değişikliklerinin öğrencilerin iyi bir aile hayatının dayandığı temel ilkeleri kavramasını etkilemeyeceği yönünde görüş bildirirken, yöneticiler olumsuz etkileyeceği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 26’da yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin iyi bir aile hayatının dayandığı temel ilkeleri kavramasına öğretmen görüşlerine göre “etki etmez”, yönetici görüşlerine göre “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşılabilir.

Toplumun temel yapı taşı olan aile kurumu ile ilgili tüm, noktalar geleceğimiz için önem taşımaktadır. Bunun için ilköğretim okullarında aile ile ilgili tüm konularda öğrencilerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

2.20 Demokrasi

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin demokrasi ilkelerini bütün ilişkilerinde uygulamalarını nasıl etkiler?” (Anket, soru:20).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 27’de yer almıştır.

Tablo:27

Öğrencilerin Demokrasi İlkelerini Bütün İlişkilerinde Uygulamalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	29	165	117	311
	%	9,3	53,1	37,6	100
Yöneticiler	f	3	51	21	75
	%	4,0	68,0	28,0	100

Tablo 27 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %9,3’ü “olumlu” etkilediğini, %53,1’i “olumsuz” etkilediğini ve %37,6’sı ise etki etmediğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %4,0’ı öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin demokrasi ilkelerini bütün ilişkilerinde uygulamalarını “olumlu” etkilediğini, %68,0’ı “olumsuz” etkilediğini ve %28,0’ı “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 27’de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin demokrasi ilkelerini bütün ilişkilerinde uygulamalarına “olumsuz etki” ettiği sonucu çıkarılabilir.

İlköğretim okullarına, öğrencilere demokrasi bilincinin kazandırılması ve demokrasi ilkelerini uygulaması açısından önemli sorumluluklar düşmektedir. İlköğretim öğrencilerinden, birbirleriyle olan ilişkilerinde demokrasi ilkelerini uygulaması beklenir.

2.21 Öz Güven

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin öz güven kazanmalarını nasıl etkiler?” (Anket, soru:21).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo:28
Öğrencilerin Öz Güven Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin
Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Görev Grupları	f	26	233	52	311
	%	8,4	74,9	16,7	100
Yöneticiler	f	4	56	15	75
	%	5,3	74,7	20,0	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %8,4’ü “olumlu” etkilediğini, %74,9’u “olumsuz” etkilediğini ve %16,7’si ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan yöneticilerin %5,3'ü öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin öz güven kazanmalarını “olumlu” etkilediğini, %74,7'si “olumsuz” etkilediğini ve %20,0'si “etki etmediği” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 28'de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin özgüven kazanmalarına “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşıldığı söylenebilir.

İlköğretim okullarında, öğrencilere kazandırılması gereken önemli bir husus da öğrencilerin özgüven kazanmalarıdır. Öğrencilerden, eğitimle ilgili her konuda kendilerine güven duymaları ve başaracaklarına inanmaları beklenir.

2.22 İletişim

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin iletişim becerisi kazanmalarını nasıl etkiler?” (Anket, soru:22).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 29'da verilmiştir.

Tablo 29 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %24,4'ü öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin iletişim becerilerini kazanmalarını “olumlu” etkilediğini, %57,6'sı “olumsuz” etkilediğini ve %18,0'ı ise “etki etmediği” yönünde görüş belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yönetici olan deneklerin %22,7'si öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin iletişim becerilerini kazanmalarını “olumlu” etkilediğini, %48,0'ı “olumsuz” etkilediğini ve %29,3'ü “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo:29

Öğrencilerin İletişim Becerilerini Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin
Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	76	179	56	311
	%	24,4	57,6	18,0	100
Yöneticiler	f	17	36	22	75
	%	22,7	48,0	29,3	100

Tablo 29’da yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin iletişim becerisi kazanmalarına “olumsuz” etki ettiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğrenciler ilköğretim okullarına gelerek çevresine göre daha büyük bir topluluğa katılmış olmaktadır. Bu toplulukta kendini rahat ve huzurlu hissetmesi içinde toplumun diğer bireyleriyle sağlıklı bir ilişki içinde bulunması gerekmektedir.

Bu yaş öğrencilerinden, dinleme, sözlü veya yazılı olarak kendini ifade etme, tartışma, bağlantı kurma, açık fikirli olma, ikna etme, ortak bir amaç çevresinde toplanma gibi davranışları sergilemesi beklenir.

2.23 Araştırma ve Sorgulama Becerisi

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin araştırma ve sorgulama becerisi kazanmalarını nasıl etkiler?” (Anket, soru:23).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo:30

Öğrencilerin Araştırma ve Sorgulama Becerisi Kazanmalarını Etkileme
Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	43	183	85	311
	%	13,8	58,8	27,3	100
Yöneticiler	f	12	46	20	75
	%	12,0	61,3	26,7	100

Tablo 23 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %13,8’i “olumlu” etkilediğini, %58,8’i “olumsuz” etkilediğini ve %27,3’ü ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %12,0’ı öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin araştırma ve sorgulama becerisi kazanmalarını olumlu etkilediğini, %61,3’si olumsuz etkilediğini ve %26,7’si etki etmediğini belirtmişlerdir.

Tablo 30’da yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin araştırma ve sorgulama becerisi kazanmalarına “olumsuz etki” ettiği sonucu çıkarılabilir.

İlköğretim okullarından beklenen önemli bir görev de araştıran, sorgulayan, eleştiren ve eleştiriyi kabul eden bireyler yetiştirmektir. İlköğretim öğrencilerinin,

gözlem, tahmin, veri toplama, verileri kaydetme, verileri düzenleme, verileri kaydetme, verileri açıklama, araştırma sonuçlarını sunma gibi davranışları sergilemesi gerekmektedir.

2.24 Kendini Tanıma

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin kendini tanıma becerisi kazanmalarını nasıl etkiler?” (Anket, soru:24).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 31’de belirtmişlerdir.

Tablo:31

Öğrencilerin Kendini Tanıma Becerisi Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	37	192	82	311
	%	11,9	61,7	26,4	100
Yöneticiler	f	5	56	14	75
	%	6,7	74,7	18,7	100

Tablo 31 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %11,9’u “olumlu” etkilediğini, %61,7’si “olumsuz” etkilediğini ve %26,4’ü ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %6,7’si “olumlu” etkilediğini, %74,7’si “olumsuz” etkilediğini ve %18,7’si “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 31’de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin kendini tanıma becerisi kazanmalarına “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Öğrencilerin kendilerin neyi yapıp neyi yapamayacaklarını bilmesi onların hayatlarına yön vermesi açısından önemli bir noktadır. İlköğretim okulu bu konuda üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmelidir.

2.25 Sorumluluk Bilinci

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin sorumluluk bilinci kazanmalarını nasıl etkiler?” (Anket, soru:25).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 32’de verimleştire.

Tablo:32

Öğrencilerin Sorumluluk Bilinci Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	28	204	79	311
	%	9,0	65,6	25,4	100
Yöneticiler	f	6	55	14	75
	%	8,0	73,3	18,7	100

Tablo 32 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %9,0’ı öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin sorumluluk bilinci kazanmalarını

etkilediğini, %65,6'sı olumsuz etkilediğini ve %25,4'ü ise etki etmediğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %8,0'ı “olumlu” etkilediğini, %73,3'ü “olumsuz” etkilediğini ve %18,7'si “etki etmediği” yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 32’de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin sorumluluk bilinci kazanmalarına “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşıldığı söylenebilir.

Öğrencilerin bir takım sorumluluklarının olduğunu onlara hissettirmek gerekmektedir. İlköğretim okullarından beklenen öğrencilerin başarabilecekleri konularda onlara görevler vermek ve bu görevlerin yerine getirilip getirilmediğini kontrol etmektir. Öğrencilerden, ödevlerini tamamlayarak kendi çalışmalarının sorumluluğunu üstlenmeleri, verilen görevleri yetenekleri ölçüsünde yerine getirmeleri, üretken bir biçimde çalışmaları beklenir.

2.26 Liderlik

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin liderlik becerisi kazanmalarını nasıl etkiler?” (Anket, soru:26).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 33’te verilmiştir.

Tablo 33 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %14,8'i öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin liderlik becerisi kazanmalarını “olumlu” etkilediğini, %50,8'i “olumsuz” etkilediğini ve %34,4'ü ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo:33

Öğrencilerin Liderlik Becerisi Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin
Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	46	158	107	311
	%	14,8	50,8	34,4	100
Yöneticiler	f	12	44	19	75
	%	16,0	58,6	25,3	100

Araştırmaya katılan yöneticilerin %16,0'ı öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin liderlik becerisi kazanmalarını “olumlu” etkilediğini, %58,6’sı “olumsuz” etkilediğini ve %25,3’ü “etki etmediğini” yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 33’te yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin liderlik becerisi kazanmalarına “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşılabilir.

Oysa ilköğretim okullarından beklenen, öğrencilerin liderlik özelliklerini keşfetmek, onlara rehberlik yapmak ve bu öğrencilerin liderlik özelliklerini geliştirilmesine yardım etmek olmalıdır. Öğrencilerin, vizyon ve amaç belirlemeleri, bunları tasarımları, grubu bir fikre ya da bir duyguya inandırmaları, grup üyeleri arasındaki anlaşmazlıkları çözmeleri, üyeleri ortak amaç doğrultusunda güdülmeleri ve yol göstermeleri gibi davranışları göstermesi beklenir.

2.27 Karar Verme

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin karar verme becerisi kazanmalarını nasıl etkiler?” (Anket, soru:27).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 34’te verilmektedir.

Tablo:34

Öğrencilerin Karar Verme Becerisi Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	28	191	92	311
	%	9,0	61,4	29,6	100
Yöneticiler	f	5	54	16	75
	%	6,7	72,0	21,3	100

Tablo 34 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %9,0’ü “olumlu” etkilediğini, %61,4’ü “olumsuz” etkilediğini ve %29,6’sı ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %6,7’si öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin karar verme becerisi kazanmalarını “olumlu” etkilediğini, %72,0’ı “olumsuz” etkilediğini ve %21,3’ü “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 34’te yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin karar verme becerisi kazanmalarına “olumsuz etki” ettiği sonucu çıkarılabilir.

Oysaki ilköğretim okullarından beklenen, öğrencilerin vermiş oldukları kararlara saygı duymak, yanlışlarını düzeltmek ve onların karar verme becerilerini geliştirmek olmalıdır.

2.28 Dinleme

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin iyi bir dinleyici olmalarını nasıl etkiler?” (Anket, soru:28).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 35’te verilmiştir.

Tablo:35

Öğrencilerin İyi Bir Dinleyici Olmalarını Etkileme Durumuna İlişkin
Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	32	193	86	311
	%	10,3	62,0	27,7	100
Yöneticiler	f	6	49	20	75
	%	8,0	65,3	26,7	100

Tablo 35 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %10,3’ü öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin iyi bir dinleyici olmalarını

“olumlu” etkilediğini, %62,0’ “olumsuz” etkilediğini ve %27,7’si ise “etki etmediği” yönünde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %8,0’ı “olumlu” etkilediğini, %65,3’ü “olumsuz” etkilediğini ve %26,7’si “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 35’te yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin iyi bir dinleyici olmalarını “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşılabilir.

İlköğretim okullarında öğrencilerin iyi bir dinleyici olmaları için birçok etkinlikler düzenlenmektedir. Öğrencilerden, bu etkinlikler doğrultusunda davranışlar sergilemeleri beklenir.

2.29 Kendini Değerlendirme

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin ölçme değerlendirme sonuçlarından yararlanarak kendilerini değerlendirmelerini nasıl etkiler?” (Anket, soru:29).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %7,4’ü öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin ölçme değerlendirme sonuçlarından yararlanarak kendilerini değerlendirmelerini olumlu etkilediğini, %65,6’sı olumsuz etkilediğini ve %27,0’ı ise etki etmediğini belirtmişlerdir.

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan ve yönetici olan deneklerin %9,3’ü “olumlu” etkilediğini, %65,3’ü “olumsuz” etkilediğini ve %25,3’ü “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo:36

Öğrencilerin Ölçme Değerlendirme Sonuçlarından Yararlanarak Kendilerini Değerlendirmelerini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	23	204	84	311
	%	7,4	65,6	27,0	100
Yöneticiler	f	7	49	19	75
	%	9,3	65,3	25,3	100

Tablo 36’da yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin ölçme değerlendirme sonuçlarından yararlanarak kendilerini değerlendirmelerine “olumsuz etki” ettiği sonucu çıkarılabilir.

İlköğretim okullarında öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmeleri için yapılan ölçme değerlendirme etkinliklerinin sonuçları öğrencileri olumlu yöne yönlendirecek nitelikte olmalıdır.

2.30 Farklı Zekâ Alanları

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin farklı zekâ alanlarına göre yetiştirilmesini nasıl etkiler?” (Anket, soru:30).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 37’de verilmiştir.

Tablo:37

Öğrencilerin Farklı Zekâ Alanlarına Göre Öğrencilerin Yetiştirilmesini Etkileme
Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	70	201	40	311
	%	22,5	64,6	12,9	100
Yöneticiler	f	21	41	13	75
	%	28,0	54,7	17,3	100

Tablo 37 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %22,5'i öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin farklı zekâ alanlarına göre öğrencilerin yetiştirilmesini olumlu etkilediğini, %64,6'ü olumsuz etkilediğini ve %12,9'u ise etki etmediğini belirtmişlerdir.

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan yöneticilerin %28,0'ı “olumlu” etkilediğini, %54,7'si “olumsuz” etkilediğini ve %17,3'ü “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 37'de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin farklı zekâ alanlarına göre yetiştirilmelerine “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğrencilerin farklı zekâ alanlarına göre yetiştirilmesinde ilköğretim okullarının önemli bir etken olduğu unutulmamalıdır.

2.31 Öğrencilerin Çalışmalarına Rehberlik Edilmesi

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin çalışmalarına rehberlik edilmesini nasıl etkiler?” (Anket, soru:31).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 38’de verilmiştir.

Tablo:38

Öğrencilerin Çalışmalarına Rehberlik Edilmesini Etkileme Durumuna İlişkin
Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	14	261	36	311
	%	4,5	83,9	11,6	100
Yöneticiler	f	5	67	3	75
	%	6,7	89,3	4,0	100

Tablo 38 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %4,5’i “olumlu” etkilediğini, %83,9’u “olumsuz” etkilediğini ve %11,6’sı ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %6,7’si “olumlu” etkilediğini, %89,3’ü “olumsuz” etkilediğini ve %4,0’ı “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 38’de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin çalışmalarına rehberlik edilmesine “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşılabilir.

İlköğretim okullarından beklenen bir başka önemli görev de öğrencilerin rehberlik ihtiyaçlarını karşılamasıdır. Öğrencilere vereceğimiz sorumlulukları yerine getirebilmeleri ve daha başarılı olmaları için onları yakından tanınması gerekmektedir.

İlköğretim öğrencilerinden de her insanın farklı olduğunu, farklı yetenek ve becerilere sahip olduğunu, fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak kendine bakmanın gerekliliğini, acil durumlarda ne yapması gerektiğini, kendinin ve başkalarının hata yapabileceğini kavraması beklenir.

2.32 Okul-Aile İşbirliği

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Okul-aile işbirliğini nasıl etkiler?” (Anket, soru:32).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 39’da belirtilmiştir.

Tablo:39

Okul-Aile İşbirliğini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	8	245	58	311
	%	2,6	78,8	18,6	100
Yöneticiler	f	4	63	8	75
	%	5,3	84,0	10,7	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %2,6’sı olumlu etkilediğini, %78,8’i olumsuz etkilediğini ve %18,6’sı ise etki etmediğini belirtmişlerdir.

Tablo 39 incelendiğinde araştırmaya katılan yöneticilerin %5,3'ü öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin okul-aile işbirliğini “olumlu” etkilediğini, %84,0'ı “olumsuz” etkilediğini ve %10,7'si “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 39'da yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, okul-aile işbirliğinin sağlanmasına “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşılabilir.

Eğitim-öğretimin istenilen düzeye ulaşması sadece öğretmen ve öğrenciye bağlı değildir. Çevresel faktörler de eğitim için önemli bir etkidir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin daha etkili olabilmesi için okul-aile işbirliğinin sağlanması gerekmektedir.

2.33 Önyargılı Tutum ve Davranışlar

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin önyargılı tutum ve davranış sergilemelerini nasıl etkiler?” (Anket, soru:33).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 40'ta verilmiştir.

Tablo 40 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %6,4'ü öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin önyargılı tutum ve davranış sergilemelerini “olumlu” etkilediğini, %72,7'si “olumsuz” etkilediğini ve %20,9'u ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %8,0'ı öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin önyargılı tutum ve davranış sergilemelerini “olumlu” etkilediğini, %72,0'ı “olumsuz” etkilediğini ve %20,0'ı “etki etmediği” yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo:40

Öğrencilerin Önyargılı Tutum ve Davranış Sergilemelerini Etkileme Durumuna İlişkin
Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	20	226	65	311
	%	6,4	72,7	20,9	100
Yöneticiler	f	6	54	15	75
	%	8,0	72,0	20,0	100

Tablo 40'ta yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin önyargılı tutum ve davranış sergilemelerini “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşılabilir.

Oysa ilköğretim okullarının ve tüm eğitim faaliyetlerinin, öğrencilerin önyargılı tutum ve davranış sergilemelerini önleyici çalışmalar yapması gerekmektedir.

2.34 Mutlu Birey

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin mutlu bireyler olarak yetişmesini nasıl etkiler?” (Anket, soru:34).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 41’de verilmiştir.

Tablo 41 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %3,9’u “olumlu” etkilediğini, %66,6’sı “olumsuz” etkilediğini ve %29,6’sı ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo:41

Öğrencilerin Araştırma ve Sorgulama Becerisi Kazanmalarını Etkileme Durumuna
İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	12	207	92	311
	%	3,9	66,6	29,6	100
Yöneticiler	f	4	56	15	75
	%	5,3	74,7	20,0	100

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan yöneticilerin %5,3'ü öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin araştırma ve sorgulama becerisi kazanmalarını olumlu etkilediğini, %74,7'si olumsuz etkilediğini ve %20,0'ı etki etmediğini belirtmişlerdir.

Tablo 41'de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin mutlu bireyler olarak yetişmesine “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşılabilir.

Her toplulukta olduğu gibi ilköğretim okullarında da öğrencilerin kendilerini mutlu hissetmeleri gerekmektedir. Ancak kendini mutlu hisseden bireyler yaptıkları işlerden ve yaşadıklarından zevk alır.

2.35 Türkçeyi Düzgün ve Etkili Kullanma

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin Türkçeyi düzgün ve etkili kullanmasını nasıl etkiler?” (Anket, soru:35).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 42’de görülmektedir.

Tablo: 42

Öğrencilerin Araştırma ve Sorgulama Becerisi Kazanmalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	24	190	97	311
	%	7,7	61,1	31,2	100
Yöneticiler	f	5	52	18	75
	%	6,7	69,3	24,0	100

Tablo 42 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %7,7’si öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin araştırma sorgulama becerisi kazanmalarını “olumlu” etkilediğini, %61,1’i “olumsuz” etkilediğini ve %31,2’si ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %6,7’si “olumlu” etkilediğini, %69,3’ü “olumlusuz” etkilediğini ve %24,0’ı “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 42’de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin Türkçeyi düzgün ve etkili kullanmasına “olumsuz etki” ettiği sonucu çıkarılabilir.

İnsanların iletişim kurmasında en önemli araç olan “dil” eğitim-öğretimde de en etkili silahtır. Bunun için öğrencilerin düzgün ve etkili bir dil edinmesine ve kullanılmasına özen gösterilmelidir.

İlköğretim öğrencilerinden, Türkçeyi doğru kullanma, anlaşılabilir bir biçimde konuşma ve yazma, doğru anlayıp anlamadığını kontrol etme, okunaklı bir şekilde yazma, etkili bir şekilde dinleme ve Türkçeyi duruma uygun olarak kullanma davranışlarını göstermeleri beklenir.

2.36 İnsan Gücü

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin insan gücünün, çevresinin ve yurdunun kalkınmasındaki önemini kavramalarını nasıl etkiler?” (Anket, soru:36).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 43’te verilmiştir.

Tablo 43 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %6,8’i öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin insan gücünün, çevresini ve yurdunun kalkınmasındaki önemini kavramalarını “olumlu” etkilediğini, %51,4’ü “olumsuz” etkilediğini ve %41,8’i ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %5,3’ü öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin insan gücünün, çevresini ve yurdunun kalkınmasındaki önemini kavramalarını “olumlu” etkilediğini, %70,7’si “olumsuz” etkilediğini ve %24,0’ı “etki etmediği” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Tablo:43

Öğrencilerin İnsan Gücünün, Çevresinin ve Yurdunun Kalkınmasındaki Önemi
Kavramalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	21	160	130	311
	%	6,8	51,4	41,8	100
Yöneticiler	f	4	53	18	75
	%	5,3	70,7	24,0	100

Tablo 43'te yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin insan gücünün, çevresinin ve yurdunun kalkınmasındaki önemini kavramalarına “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğrencilerin ilköğretim okullarında, çevresinin ve yurdunun kalkınmasındaki en önemli etkenin insan olduğunu kavraması gerekmektedir. Bu yaş öğrencilerinin, yaşadığı çevre ile bir bütün olduğunu fark etmesi, insanla çevre arasındaki karşılıklı etkileşimi görmesi, çevreye zarar vermenin kendine zarar vermek olduğunu kavraması gerekmektedir.

2.37 Tabiat Kaynakları

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin tabiat kaynaklarının çevresinin ve yurdunun kalkınmasındaki önemini kavramalarını nasıl etkiler?” (Anket, soru:37).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 44'te verilmiştir.

Tablo:44

Öğrencilerin Tabiat Kaynaklarının Çevresinin Ve Yurdunun Kalkınmasındaki Önemi
Kavramalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	13	141	157	311
	%	4,2	45,3	50,5	100
Yöneticiler	f	4	48	23	75
	%	5,3	64,0	30,7	100

Tablo 44 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %4,2’si “olumlu” etkilediğini, %45,3’ü “olumsuz” etkilediğini ve %50,5’i ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %5,3’ü öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin tabiat kaynaklarının çevresinin ve yurdunun kalkınmasındaki önemini kavramalarını olumlu etkilediğini, %64,0’ı olumsuz etkilediğini ve %30,7’si etki etmediğini belirtmişlerdir.

Tablo 44’te yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin tabiat kaynaklarının çevresinin ve yurdunun kalkınmasındaki önemini kavramalarına öğretmen görüşlerine göre “etki etmez”, yönetici görüşlerine göre “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğrencilerin ilköğretim okullarında, tabiat kaynaklarının önemini ve çevresinin kalkınmasındaki rolünü kavraması gerekmektedir. İlköğretim öğrencileri tabiatın korunmasının, insanlığın tabiattan daha fazla yararlanması anlamına geldiğini bilmelidir.

2.38 Eğlence ve Dinlenme

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğrencilerin eğlence ve dinlenmenin beden ve zihin sağlığı bakımından önemini kavramalarını nasıl etkiler?” (Anket, soru:38).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 45’te verilmiştir.

Tablo:45

Öğrencilerin Eğlence Ve Dinlenmenin Beden Ve Zihin Sağlığı Bakımından Önemini Kavramalarını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	16	140	155	311
	%	5,1	45,0	49,8	100
Yöneticiler	f	4	46	25	75
	%	5,3	61,3	33,3	100

Tablo 45 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %5,1’i öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğrencilerin eğlence ve dinlenmenin beden ve zihin sağlığı bakımından önemini kavramalarını olumlu etkilediğini, %45,0’ı olumsuz etkilediğini ve %49,8’i ise etki etmediğini belirtmişlerdir.

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan yöneticilerin %5,3’ü “olumlu” etkilediğini, %61,3’ü “olumsuz” etkilediğini ve %33,3’ü “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 45’te yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğrencilerin eğlence ve dinlenmenin beden ve zihin sağlığı bakımından önemini kavramalarına öğretmen görüşlerine göre “etki etmez”, yönetici görüşlerine göre “olumsuz etki” ettiği sonucu çıkarılabilir.

Öğrencilerin, yeterli ve ölçüsünde eğlenme ve dinlenmenin insanı olumlu yönde motive ettiğini bilmesi gerekmektedir. İlköğretim okulu öğrencilerinin, eğlenmenin çalışmak kadar doğal bir ihtiyaç olduğunu kabul etmeleri, çalışmak ve eğlenmek için gerekli zamanı ayırmaları, eğlenmek için uygun zaman ve yerleri belirlemeleri gerekmektedir.

2.39 Öğretmenlik Mesleği

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğretmenlerin kendilerini mesleki açıdan geliştirmesini nasıl etkiler?” (Anket, soru:39).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 46’da verilmiştir.

Tablo 46 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %30,5’i öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğretmenlerin kendilerini mesleki açıdan geliştirmelerini “olumlu” etkilediğini, %57,2’si “olumsuz” etkilediğini ve %12,2’si ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan yöneticilerin %32,0’ı öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin öğretmenlerin kendilerini mesleki açıdan geliştirmelerini “olumlu” etkilediğini, %53,3’ü “olumsuz” etkilediğini ve %14,7’si “etki etmediği” yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo:46

Öğretmenlerin Kendilerini Mesleki Açıdan Geliştirmelerini Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	95	178	38	311
	%	30,5	57,2	12,2	100
Yöneticiler	f	24	40	11	75
	%	32,0	53,3	14,7	100

Tablo 46’da yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğretmenlerin kendilerini mesleki açıdan geliştirmesini “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğretmenlerin kendilerini mesleki açıdan geliştirmesi için çalıştıkları bölgeleri iyi tanıyıp, buradaki eğitim düzenini iyice anlamalıdır. Ancak öğretmenlerin farklı zamanlarda farklı bölgelerde görev yapmaları ve buradaki eğitim anlayışını kavramaları onlara mesleki açıdan yarar sağlayabilir.

2.40 Öğretim Programlarını Uygulama

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Öğretmenlerin kendilerini mesleki açıdan geliştirmesini nasıl etkiler?” (Anket, soru:40).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 47’de verilmiştir.

Tablo:47

Öğretmenlerin Öğretim Programlarını Tam Uygulamalarını Etkileme Durumuna İlişkin
Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	19	257	35	311
	%	6,1	82,6	11,3	100
Yöneticiler	f	5	65	5	75
	%	6,7	86,7	6,7	100

Tablo 47 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %6,1'i “olumlu” etkilediğini, %82,6’sı “olumsuz” etkilediğini ve %11,3’ü ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %6,7’si “olumlu” etkilediğini, %86,7’si “olumsuz” etkilediğini ve %6,7’si “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Tablo 47’da yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, öğretmenlerin öğretim programlarını tam uygulamasını “olumsuz etki” ettiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğretmenlerin öğretim programlarını tam uygulayabilmeleri için öncelikle öğrencilerini ve bulundukları çevreyi çok iyi tanımaları gerekmektedir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin daha etkili ve başarılı olabilmesi, öğretmenin bulunduğu çevreyi iyi tanıması, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyini bilmesi ve yapacağı hazırlıkları çevre şartlarını da göz önüne alarak yapmasına bağlıdır.

2.41 Okul Başarısı

İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler; “Okulun başarısını nasıl etkiler?” (Anket, soru:41).

Anketin bu sorusuna ilişkin cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 48’de verilmiştir.

Tablo:48

Okulun Başarısını Etkileme Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Seçenekler Görev Grupları		Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler	Etki Etmez	Toplam
Öğretmenler	f	9	277	25	311
	%	2,9	89,1	8,0	100
Yöneticiler	f	3	68	4	75
	%	4,0	90,7	5,3	100

Tablo 48 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %2,9’u öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin okulun başarısını “olumlu” etkilediğini, %89,1’i “olumsuz” etkilediğini ve %8,0’ı ise “etki etmediğini” belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %4,0’ı “olumlu” etkilediğini, %90,7’si “olumsuz” etkilediğini ve %5,3’ü “etki etmediği” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 48’de yer alan bulgulara göre; İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin, okul başarısına “olumsuz etki” ettiği sunucuna ulaşıldığı görülmektedir.

Okul başarısı, o okulda çalışan tüm öğretmenlerin katılımıyla gerçekleşir. Öğretmenlerin bu başarıya katkı sağlamaları ise o bölgeyi tanıyıp tanımamasıyla doğru orantılıdır. Bunun için öğretmenlerden çalıştıkları bölgeleri tanıyıp, bu bölgelerdeki sorunlara çözüm yolları üretmeleri beklenir.

BÖLÜM V

SONUÇ ve ÖNERİLER

1. Sonuçlar

Bu bölümde, İlköğretim I. kademedeki çalışan öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler ilköğretim amaçlarının gerçekleştirilmesini ne derece etkilediğine ilişkin araştırma bulguları aşağıda özetlenmiştir.

1. İlköğretim I. kademedeki çalışan öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler ilgili anketi cevaplayan denek grubunun %19,43'ü okul yöneticisi, %80,56'sı öğretmendir. Cinsiyet grupları bakımından araştırmaya katılanların %33,16'sı bayan, %66,58'i baylardan oluşmaktadır. Meslek kıdemleri bakımından 1-5 yıl kıdemi olanlar grubun %69,7'sini, 6-10 yıl olanlar %15,0'ını, 11-15 yıl olanlar %4,9'unu, 16-fazla olanlar %10,4'ünü oluşturmaktadır. Okuldaki hizmet süreleri bakımından deneklerin %40,1'i 1 yıldan az, %22,3'ü 2-3 yıl arası, %23,6'sı 3-4 yıl arası, %14,0'ı 5 yıl ve üzeri görev yaptıkları okullarda çalışmaktadırlar. Araştırmaya katılanların %9,3'ü 1.sınıf, %12,4'ü 2.sınıf, %12,7'si 3.sınıf, %9,3'ü 4.sınıf, %9,6'sı 5.sınıf, %28,6'sı 6, 7 ve 8.sınıf okutmaktadır. Deneklerin %22,8'i il merkezinde, %59,1'i ilçe merkezinde ve %18,1'i ise belde de görev yapmaktadır. Araştırmaya katılan tüm denekler yüksek öğrenim görmüştür.

2. İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişiklikler:

- Öğrencilerin kabiliyetlerinin ortaya çıkarılıp geliştirilmesini,
- Öğrencilerin hayata hazırlanmalarını,
- Öğrencilerin üst öğrenime hazırlanmalarını,
- Öğrencilere, sorunlarını çözerken bilimsel yaklaşımı kullanma alışkanlığı kazandırılmasını,

- Öğrencilerin teknoloji çağına uyumlu yetiştirilmelerini,
- Öğrencilere sağlıklı yaşama bilgi ve becerilerinin kazandırılmasını,
- Öğrencilerin el becerisiyle zihinsel çalışmalarını birleştirerek çok yönlü gelişmelerini,
- Öğrencilerin estetik duygularının gelişmesini,
- Öğrencilerin buluş yapmalarını ve düşünce üretmelerini,
- Öğrencilerin okula isteyerek gelmelerini,
- Öğrencilerin hür ve bilimsel düşünme gücüne sahip bireyler olarak yetiştirilmelerini
- Öğrencilerin milli kültür ve değerlerini kazanmalarını,
- Öğrencilerin beden, zihin, ahlak ve duygu bakımından gelişmesini,
- Öğrencilere günlük yaşamlarını planlama alışkanlığı kazandırılmasını,
- Öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi kazanmalarını,
- Öğrencilerin insan haklarına saygılı bireyler olarak yetiştirilmesini,
- Öğrencilerin öğrenmeye karşı ilgili bireyler olarak yetiştirilmesini,
- Öğrencilerin işbirliği içinde hareket eden bireyler olarak yetiştirilmesini,
- Öğrencilerin iyi bir aile hayatının dayandığı temel ilkeleri kavramasını,
- Öğrencilerin demokrasi ilkelerini bütün ilişkilerinde uygulamalarını,
- Öğrencilerin öz güven kazanmalarını,
- Öğrencilerin iletişim becerisi kazanmalarını,
- Öğrencilerin araştırma ve sorgulama becerisi kazanmalarını,
- Öğrencilerin kendini tanıma becerisi kazanmalarını,
- Öğrencilerin sorumluluk bilinci kazanmalarını,
- Öğrencilerin liderlik becerisi kazanmalarını,
- Öğrencilerin karar verme becerisi kazanmalarını,
- Öğrencilerin iyi bir dinleyici olmalarını,
- Öğrencilerin ölçme değerlendirme sonuçlarından yararlanarak kendilerini değerlendirmelerini,
- Öğrencilerin farklı zekâ alanlarına göre yetiştirilmesini,
- Öğrencilerin çalışmalarına rehberlik edilmesini,
- Okul-aile işbirliğini,

- Öğrencilerin önyargılı tutum ve davranış sergilemelerini,
- Öğrencilerin mutlu bireyler olarak yetişmesini,
- Öğrencilerin Türkçeyi düzgün ve etkili kullanmasını,
- Öğrencilerin insan gücünün, çevresinin ve yurdunun kalkınmasındaki önemini kavramalarını,
- Öğretmenlerin kendilerini mesleki açıdan geliştirmesini,
- Öğretmenin öğretim programlarını tam uygulamasını,
- Okulun başarısına “olumsuz” derecede etki etmektedir.

3. Araştırmaya katılan öğretmenler, ilköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin; öğrencilerin tabiat kaynaklarının çevresinin ve yurdunun kalkınmasındaki önemini kavramalarına “etki etmez” şeklinde belirttikleri, yöneticiler ise “olumsuz” olarak etki ettiğini belirtmektedirler.

4. Araştırmaya katılan öğretmenler, ilköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerindeki değişikliklerin; öğrencilerin eğlence ve dinlenmenin beden ve zihin sağlığı bakımından önemini kavramalarına “etki etmez” olarak belirttikleri, yöneticiler ise “olumsuz” olarak etki ettiğini savunmaktadırlar.

2. Öneriler

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara dayalı olarak, aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Türk Millî Eğitiminin Amaçlarının, Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerinin ve İlköğretimin Amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalar tekrar gözden geçirilmeli ve bu konuda gerekli bilgilendirmeler yapılmalıdır.
2. Ülkemizin her bölgesinde eğitim-öğretim faaliyetlerinin aynı doğrultuda ve eşit imkânlar dâhilinde yapılmasına çalışılmalıdır.
3. Öğrencilerin kabiliyetlerinin geliştirilmesi, hayata ve üst öğrenime hazırlanması konularında daha dikkatli çalışmalar yapılmasına özen gösterilmelidir.
4. İlköğretim okullarında öğrencilerin teknoloji ile tanıştırılması ve teknolojiden nasıl yararlanılması gerektiğini kavraması gerekmektedir. Bunun için ülke genelindeki

tüm okullara bu yönde araç-gereç sağlanmalı ve öğretmenler bu konuda bilgilendirilmelidirler.

5. İlköğretim çağındaki öğrencilerin sağlıklı yaşama kurallarını öğrenmesi, bu kuralları günlük hayatta kullanması ve gerektiğinde çevresindekileri bu konuda uyarması beklenir.
6. İlköğretim okul öğrencilerinin milli kültür ve değerlerini kazanmalarına daha fazla önem verilmelidir.
7. Öğrencilerin beden, zihin, ahlak ve duyu bakımından gelişmelerini, günlük yaşamlarını planlama alışkanlığı kazandırılmasını eleştirel düşünme becerisine sahip olmalarını etkileyen faktörler tekrar gözden geçirilmeli, gerekli çözüm üretilmeli ve bu çözüm önerileri hayata geçirilmelidir.
8. İlköğretim öğrencilerinden beklenen başarıda, ailenin de yeri olduğu unutulmamalıdır. Bu konuda okul aile işbirliğinin sağlanmasına, öğretmenler daha fazla özen göstermelidir.
9. İlköğretim öğrencilerinin, demokrasinin ilkelerini kavraması, öz güven ve iletişim becerileri kazanması için, öğrencilere uygun ortamlar yaratılmaya çalışılmalıdır.
10. Öğretmenlerin ilköğretim okullarının başarısında önemli bir ögedir. Öğretmenler bu konuda üstüne düşen görevlerin bilincinde olmalı ve bu doğrultuya göre hareket etmelidir.
11. Öğretmenler arasındaki iletişime katkı sağlayacak, onların sosyal yaşantılarına katkı getirecek ve meslek deneyimlerine yarar sağlayacak çeşitli etkinlikler düzenlenmelidir.
12. Tayin aralıkları, özür grubu yer değiştirme dönemleri, hizmet içi seminer zamanları ve il içi görevlendirmeler eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde düzenlenmelidir.

3. Araştırmacılar için neriler:

1. Türk Millî Eğitiminin Amaçlarının, Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerinin ve İlköğretimin Amaçlarının tüm bölgelerde aynı oranda gerçekleştirilmesine yönelik araştırmalar yapılabilir.
2. Doğu ve ağır şartların yaşandığı bölgelerde görev yapan öğretmenlerin mesleki bilgilerine katkı sağlamaya ve sorunlarını çözmeye yönelik araştırmalar yapılabilir.
3. İlköğretim okulu ğrencilerinin okula isteyerek gelmelerini etkileyen faktörlere yönelik çalışmalar yapılabilir.
4. İlköğretim okulu ğrencilerinin “Türkçeyi düzgün ve etkili kullanılması”na yönelik araştırmalar yapılabilir.
5. Eğitim seviyesinin düşük olduğu bölgelerde “Okul-Aile İşbirliğinin” sağlanması yönelik araştırmalar yapılabilir.
6. Öğretmenlerin bölge kalkınmasındaki rolü ve önemini belirlemeye yönelik araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, Aytaç. **Toplumsal Kurumsal Ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği**. 4. Baskı. Ankara: Önder Matbaacılık, 1998.
- Açıkgöz, Kemal. **Eğitimde Etkili Yönetici Davranışları**. 1. Baskı İzmir: Kanyılmaz Matbaası, 1994.
- Açıkgöz, Ün Kamile. **Etkili Öğrenme Ve Öğretme**. 3. Baskı. İzmir: Kanyılmaz Matbaası, 2000.
- Aksu, Ali. Okul Müdürlerinin Etkililiği ve Örgüt İklimi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, **Malatya: İnönü Üniversitesi**, 1994.
- Akyüz, Yahya. Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1988'e). Geliştirilmiş 3. Baskı. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No: 160, 1989.
- Alkan, Cevat ve Mehmet Kurt. **Özel Öğretim Yöntemleri** (Disiplinlerin Öğretim Teknolojisi). 2. baskı. Ankara: Anı Yayıncılık, 1998.
- Alperen, Nusret. **Türkçe** (Güzel Konuşma, Okuma ve Yazma) **Öğretim Rehberi**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1991.
- Ankay, Aydın. **Eğitim Psikolojisine Giriş**. Ankara: Turhan Kitapevi, 1992.
- Arseven, D. Ali. **Alan Araştırma Yöntemi** (İlkeler, Teknikler, Örnekler). 4. Baskı. Ankara: Gündüz Eğitim Ve Yayıncılık, 2001.
- Aydın, Ayhan. **Gelişim Ve Öğrenme Psikolojisi**. Ankara: Anı Yayıncılık, 1999.

Aydın, Mustafa. **Eğitim Yönetimi. Genişletilmiş 4. Baskı**, Ankara: Hatiboğlu Yayınevi, 1994.

Bacanlı, Hasan. **Gelişim Ve Öğrenme. 2. Baskı**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 1999.

Balcı, Ali. Etkili Okul. Kuram, Uygulama ve Araştırma. Ankara: Erek Ofset, 1993.

Baransel, Atilla. **Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi Klasik ve Neo Klasik Yönetim ve Örgüt Teorileri**. İstanbul: Fatih Matbaası, 1979.

Başar, Hüseyin. **Sınıf Yönetimi**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1999.

Başaran, İ. Ethem. **Eğitim Yönetimi**. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1994.

Baymur, Feriha. **Genel Psikoloji**. İstanbul: İnkılap ve Aka Basımevi, 1976.

Bayram, Hikmet. “İlköğretim Okullarının Amaç Yapı Süreç ve İklim Boyutlarında Yönetimi” Yayınlanmamış Doktora Tezi. **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ocak, 1998.

Beşer, Hüseyin. **Yeni Sınıf Öğretmeniyle Söyleşi**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 2003.

Bilen, Mürüvvet. **Plandan Uygulamaya Öğretim**. Ankara: Anı Yayıncılık, 1999.

Bilgen, H.Nihat. **İlköğretim Okulu Araştırması**. Cilt I. Ankara: MEGS Bakanlığı, İlköğretim Genel Müdürlüğü, 1986.

_____. **Çağdaş ve Demokratik Eğitim Ders Geçme ve Kredi Uygulaması**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1994.

Bloom, S. Benjamin, **İnsan Nitelikleri Ve Okulda Öğrenme**. (çev: Durmuş Ali Özçelik). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1998.

- Binbaşıoğlu, Cavit. **Özel Öğretim Yöntemleri**. 6. baskı. Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi, 1988.
- _____ **Eğitim Psikolojisi**. 7. Basım. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1990.
- _____ **Eğitim Düşüncesi Tarihi**. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1982.
- Bursalıoğlu, Ziya. “**Eğitimde Yenileşme ve Demokratik Liderlik**”. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt:24, Sayı:2, Ankara:1991,
- _____ **Eğitim Yöneticisinin Yeterlikleri**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayın, 1981.
- _____ **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış**. Ankara: Pegem Yayın, 1991.
- Büyükkaragöz, S. Savaş ve Cuma Çivi. **Genel Öğretim Metotları**. 4. baskı. Konya: Atlas Kitapevi, 1994.
- Celep, Cevat. **Sınıf Yönetimi Ve Disiplini**. 2. baskı. Ankara: Anı Yayıncılık, 2002.
- Cırıtlı, H. Hüsnü. “İlköğretim” **Cumhuriyet Döneminde Eğitim**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1983.
- Cüceloğlu, Doğan. İnsan ve Davranışı. 4. baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1993.
- Çelenk, Süleyman. **İlk Okuma-Yazma Programı Ve Öğretimi**. Ankara: Artım Yayınları, 2001.
- Değirmenci, Süleyman, “Lise Yöneticilerinin Kültürel Liderlik Rollerinin Öğretmenlerin İş Doyumuna Etkisi” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Nisan 2006.
- Erden, Münire. **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Alkım Yayınevi.

- Ertürk, Selahattin. **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Yelkentepe yayınları, 1975.
- Fidan, Nurettin. **Okulda Öğrenme Ve Öğretme**. Ankara: Alkım Yayınevi, 1996.
- Gordon, Thomas. **Etkili Öğretmenlik Eğitimi**. (çev: Emel Aksay). 4. baskı. İstanbul: Sistem Yayıncılık, Mart 1998.
- Güçlüol, Kemal. **Eğitim Yönetiminde Karar ve Örnek Olaylar**. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1985
- Güler, Ali. **Eğitim Tarihi ve Sosyal Temelleri**. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yayınları: 1 1997.
- Güleryüz, Hasan. **İlköğretim Okulu Programı**. Ankara: Pagem A Yayıncılık 2001.
- Kaya, Y. Kemal. **İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Bakış**. Eğitimde Model Arayışı. 2.Basım, Ankara: Set Ofset Matbaacılık Ltd. Şti.1993.
- Kafesoğlu, İbrahim. **Türk Milli Kültürü**.Düzeltilmiş ve genişletilmiş 2.Baskı, İstanbul: Boğaziçi Yayınları A.Ş. 1983.
- Kalaycı, Nurdan. **Sosyal Bilgilerde Problem Çözme Ve Uygulamalar**. Ankara: Gazi Kitapevi, 2001.
- Kaptan, Saim. **Bilimsel Araştırma Ve İstatistik Teknikleri**. 11. Baskı. Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri, 1998.
- Karakütük, Kasım. **Öğretim Üyesi Ve Bilim İnsanı Yetiştirme**. 2. baskı. Ankara: Anı Yayıncılık, 2001.
- Karasar, Niyazi, **Araştırmada Rapor Hazırlama**. 5. Basım Ankara: Bahçelievler, PK.33, 1991.

- Karslı, Mehmet Durdu. **Yönetmelik Etkililik**. Bolu: Abant İzzet Baysal Yayınları no:6
1998.
- Kepenekçi, Karaman Yasemin. **İnsan Hakları Eğitimi**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2000.
- Kıroğlu, Kasım ve Arkadaşları, **Yeni İlköğretim Programları**. Ankara: Pegem
Yayıncılık, Ocak 2006.
- Koçer, Hasan Ali. Türkiye’de modern Eğitimin Doğuşu (1773-1923). Ankara: Uzman
Yayınları 1, 1987.
- Kuzgun, Yıldız. **İlköğretimde Rehberlik**. 4. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,
Şubat 2003.
- Küçükahmet, Leyla. **Öğretim İlke Ve Yöntemleri**. 7.Baskı. Ankara: Gazi Büro
Kitabevi, 1995.
- MEB. **İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi** (1,2,3. Sınıflar) **Öğretim Programı**. Ankara:
Akşam Sanat Okulu Matbaası, 2004.
- Önder, Namık Kemal. **Öğretimde Program İlke ve Yöntemler**. 3.Basım İstanbul: 1989
- Pressey, L. Sindey ve Francis P. Robinson. **Psikoloji Ve Yeni Eğitim**. (çev:Prof. Dr
Hasan Tan.). 2.Baskı İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1991.
- Taymaz, Haydar. **Okul Yönetimi**. A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 1989.
- Tekin, Halil. **Eğitimde Ölçme Ve Değerlendirme**. 7. Baskı. Ankara: Yargı Yayınları,
1993.
- Tezcan, Mahmut. **Eğitim Sosyolojisi**. 8. Baskı. Ankara: Zirve Ofset, 1992.
- Şahin, Yanpar Tuğba ve Soner Yıldırım. **Öğretim Teknoloji Ve Materyal Geliştirme**.
Ankara: Anı Yayıncılık.

Selçuk, Ziya ve Nedret. **Güner. Sınıf İçi Rehberlik Uygulamaları**. 3. baskı. Ankara:

Pagem A Yayıncılık 2003.

Sönmez, Veysel. Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı. 9. baskı. Ankara: Anı

Yayıncılık, 2001.

Uluğ, Feyzi. **Açıklamalı Eğitim Yönetimi Sözlüğü**. (Teksir) Ankara: 1985.

Yıldırım, Ali ve Hasan Şimşek. **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. 3.

Baskı. Ankara: Tıpkı Basım, 2003.

(<http://www.stanford.edu/~ofidaner/aboutme/koyenst.html>)

(<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/149/gelisli.htm>).

(<http://www.stanford.edu/~ofidaner/aboutme/koyenst.html>).

(<http://www.dersimiz.com/haber.asp?haberid=725>).

(<http://stu.inonu.edu.tr/~llevant/odev.html>)

(<http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/505.html>)

(<http://bilecik.meb.gov.tr/kanun/1739.htm>)

EKLER

EK 1

ÖĞRETMENLERİN GÖREV YERLERİNİN SIKÇA DEĞİŞTİRİLMESİNİN İLKÖĞRETİM OKULU AMAÇLARININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİNE ETKİSİNE İLİŞKİN ANKET FORMU

Sayın Meslektaşım,

Bu anket, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda yapılan Yüksek Lisans Tez çalışması için hazırlanmıştır.

Bu araştırmanın amacı; Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları, Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri ve İlköğretimin amaçları doğrultusunda, **ilköğretim I. Kademedeki öğretmenlerin görev yerlerinin sıkça değiştirilmesinin ilköğretim okulu amaçlarının gerçekleştirilmesini nasıl etkilediğini** araştırmak; eğitim-öğretime etkisini saptamak, analiz edip yorumlamak ve önerilerde bulunmaktır.

Öğretmenler, öğrenme-öğretme sürecinin en önemli ve vazgeçilmez üyesidirler. Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçlarının, Türk Milli Eğitiminin Temel İlkelerinin ve İlköğretimin Amaçlarının istenen düzeye ulaşp ulaşmadığını, öğrenme-öğretme süreçlerinin istenen seviyeye gelmesi için neler yapılması gerektiğini en iyi bilen ve çözüm yolları üreten kişiler öğretmenlerdir. Bu açıdan araştırmanın amacına ulaşması sizlerin katkılarıyla olacaktır. Sizden açıklamaları okuyup, tüm soruların uygun yanıtlarını işaretlemeniz beklenmektedir.

Ankette yapacağınız tüm değerlendirmeler bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacaktır. Başka hiçbir kişi ya da kuruma verilmeyecektir. Lütfen adınızı yazmayınız.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Saygılarımla...

Ersan AKYAZI

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrencisi

Cep Tel: 0535-7402935 E-mail: ersanakyazi61@mynet.com

ÖĞRETMEN ve YÖNETİCİ ANKET FORMU

Aşağıdaki anket sorularını Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları, Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri ve İlköğretimin amaçları doğrultusunda düşünüp değerlendirmeniz istenmektedir.

Okuyacağınız anketteki seçenekler şu şekilde derecelendirilmiştir:

Olumlu Etkiler(1), Olumsuz Etkiler(2), Etki Etmez(3)

Lütfen her soruyu seçenekler arasında değerlendirerek; size uygun olan seçeneğe çarpı(x) işareti koyunuz.

Örnek soru: “Öğretmenlerin görev yerlerinin sıkça değiştirilmesi, öğrencilerin kabiliyetlerinin ortaya çıkarılıp geliştirilmesini nasıl etkiler?” sorusunu cevaplarken eğer siz öğretmen değişikliklerinin öğrencilerin kabiliyetlerinin ortaya çıkarılıp geliştirilmesine olumlu etki ettiğini düşünüyorsanız, “**Olumlu Etkiler**”, olumsuz etki ettiğini düşünüyorsanız, “**Olumsuz Etkiler**”, etkilemediğini düşünüyorsanız, “**Etki Etmez**” sütununun altındaki parantezin içerisine bir çarpı işareti(x) koyunuz.

BÖLÜM I

1- Bu okuldaki göreviniz

() a- Sınıf Öğretmeni () b- Branş öğretmeni () c- Okul Yöneticisi (Müdür, Müdür Yardımcısı)

2- Cinsiyet : () a- Bayan () b- Bay

3- Meslekteki kıdeminiz

() a- 1-5 Yıl () b- 6-10 Yıl () c- 11- 15 Yıl () d- 16 yıl ve üstü

4- Çalışmakta olduğunuz okuldaki hizmet süresiz;

() a- 1 yıldan az () b- 1-2 yıl () c- 3-4 yıl () d- 5 yıl ve üstü

5- Şu an okutmakta olduğunuz sınıf (öğretmenler için)

() a-1 () b-2 () c-3 () d-4 () e-5 () f- 6,7,8

6- Sınıfınızdaki öğrencilerin sayısı (öğretmenler için)

() a- 15-25 () b- 26-35 () c- 36-45 () d- 46-55 () e- 56 ve

üstü

7- Görev yapmakta olduğunuz okulun bulunduğu yer

() a-il merkezi () b-ilçe merkezi () c- belde

8- Mezun olduğunuz okul ve bölüm

BÖLÜM II

	Aşağıdaki 1 ile 41 arasındaki sorular “İlköğretim I. kademedeki öğretmenlerin görev yerlerinin sıkça değiştirilmesinin , ilköğretim okulu amaçlarının gerçekleştirilmesine etkisi ile ilgilidir. Lütfen ilgili seçeneğe (x) işareti koyunuz.	1 Olumlu Etkiler	2 Olumsuz Etkiler	3 Etki Etmez
1	Öğrencilerin kabiliyetlerinin ortaya çıkarılıp geliştirilmesini nasıl etkiler?	()	()	()
2	Öğrencilerin hayata hazırlanmalarını nasıl etkiler?	()	()	()
3	Öğrencilerin üst öğrenime hazırlanmalarını nasıl etkiler?	()	()	()
4	Öğrencilere, sorunlarını çözerken bilimsel yaklaşımı kullanma alışkanlığı kazandırılmasını nasıl etkiler?	()	()	()
5	Öğrencilerin teknoloji çağına uyumlu yetiştirilmelerini nasıl etkiler?	()	()	()
6	Öğrencilere sağlıklı yaşama bilgi ve becerilerinin kazandırılmasını nasıl etkiler?	()	()	()
7	Öğrencilerin el becerisiyle zihinsel çalışmalarını birleştirerek çok yönlü gelişmelerini nasıl etkiler?	()	()	()
8	Öğrencilerin estetik duygularının gelişmesini nasıl etkiler?	()	()	()
9	Öğrencilerin buluş yapmalarını ve düşünce üretmelerini nasıl etkiler?	()	()	()
10	Öğrencilerin okula isteyerek gelmelerini nasıl etkiler?	()	()	()
11	Öğrencilerin hür ve bilimsel düşünme gücüne sahip bireyler olarak yetiştirilmelerini nasıl etkiler?	()	()	()
12	Öğrencilerin milli kültür ve değerlerini kazanmalarını nasıl etkiler?	()	()	()

13	Öğrencilerin beden, zihin, ahlak ve duygu bakımından gelişmesini nasıl etkiler?	()	()	()
14	Öğrencilere günlük yaşamlarını planlama alışkanlığı kazandırılmasını nasıl etkiler?	()	()	()
15	Öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi kazanmalarını nasıl etkiler?	()	()	()
16	Öğrencilerin insan haklarına saygılı bireyler olarak yetiştirilmesini nasıl etkiler?	()	()	()
17	Öğrencilerin öğrenmeye karşı ilgili bireyler olarak yetiştirilmesini nasıl etkiler?	()	()	()
18	Öğrencilerin işbirliği içinde hareket eden bireyler olarak yetiştirilmesini nasıl etkiler?	()	()	()
19	Öğrencilerin iyi bir aile hayatının dayandığı temel ilkeleri kavramasını nasıl etkiler?	()	()	()
20	Öğrencilerin demokrasi ilkelerini bütün ilişkilerinde uygulamalarını nasıl etkiler?	()	()	()
21	Öğrencilerin öz güven kazanmalarını nasıl etkiler?	()	()	()
22	Öğrencilerin iletişim becerileri kazanmalarını nasıl etkiler?	()	()	()
23	Öğrencilerin araştırma ve sorgulama becerisi kazanmalarını nasıl etkiler?	()	()	()
24	Öğrencilerin kendini tanıma becerisi kazanmalarını nasıl etkiler?	()	()	()
25	Öğrencilerin sorumluluk bilinci kazanmalarını nasıl etkiler?	()	()	()
26	Öğrencilerin liderlik becerisi kazanmalarını nasıl etkiler?	()	()	()
27	Öğrencilerin karar verme becerisi kazanmalarını nasıl etkiler?	()	()	()

28	Öğrencilerin iyi bir dinleyici olmalarını nasıl etkiler?	()	()	()
29	Öğrencilerin ölçme değerlendirme sonuçlarından yararlanarak kendilerini değerlendirmelerini nasıl etkiler?	()	()	()
30	Farklı zekâ alanlarına göre öğrencilerin yetiştirilmesini nasıl etkiler?	()	()	()
31	Öğrencilerin çalışmalarına rehberlik edilmesini nasıl etkiler?	()	()	()
32	Okul-aile işbirliğini nasıl etkiler?	()	()	()
33	Öğrencilerin önyargılı tutum ve davranış sergilemelerini nasıl etkiler?	()	()	()
34	Öğrencilerin mutlu bireyler olarak yetişmesini nasıl etkiler?	()	()	()
35	Öğrencilerin Türkçeyi düzgün ve etkili kullanmasını nasıl etkiler?	()	()	()
36	Öğrencilerin insan gücünün, çevresinin ve yurdunun kalkınmasındaki önemini kavramalarını nasıl etkiler?	()	()	()
37	Öğrencilerin tabiat kaynaklarının çevresinin ve yurdunun kalkınmasındaki önemini kavramalarını nasıl etkiler?	()	()	()
38	Öğrencilerin eğlence ve dinlenmenin beden ve zihin sağlığı bakımından önemini kavramalarını nasıl etkiler?	()	()	()
39	Öğretmenlerin kendilerini mesleki açıdan geliştirmesini nasıl etkiler?	()	()	()
40	Öğretmenin öğretim programlarını tam uygulamasını nasıl etkiler?	()	()	()
41	Okulun başarısını nasıl etkiler?	()	()	()

EK-3

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Ersan AKYAZI

Sürekli Adresi : Spor Cad. Büyükdere MahÇarşı Sok. Akyazı Apt. 61/4
Çarşıbaşı / TRABZON

Doğum Yeri ve Yılı : Vakfıkebir-1980

Yabancı Dili :İngilizce

İlköğretim : Salova Mahallesi İlköğretim Okulu – 1990
Çarşıbaşı İlköğretim Okulu 1993

Orta Öğretim : Trabzon Lisesi 1996

Lisans : Abant İzzet Baysal Üniversitesi 2003

Yüksek Lisans : Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Anabilim Dalı : Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı

Yayımları :-

Çalışma Hayatı : 08.03.2004 tarihinde Bitlis Valiliği Gölbaşı Cumhuriyet
P.İ.O'nda sınıf öğretmeni olarak göreve başladı. Halen bu
görevini sürdürmektedir.